

FACULTAD DE FILOLOGÍA

Traballo Fin de Grao

Facultade de Filoloxía

Grao en lingua e literatura galegas

Curso académico: 2018-2019

Achega ó léxico dispoñible do galego nos centros de interese do campo e da cidade

Titora: María Álvarez de la Granja

Autora: Laura Veiga Carril

FACULTAD DE FILOLOGÍA

Traballo Fin de Grao

Facultade de Filoloxía

Grao en lingua e literatura galegas

Curso académico 2018-2019

Achega ó léxico dispoñible do galego nos centros de interese do campo e da cidade

Titora: María Álvarez de la Granja

Autora: Laura Veiga Carril

FACULTADE DE FILOLOXÍA

Formulario de delimitación de título e resumo

Traballo de Fin de Grao curso 2018/2019

APELIDOS E NOME: VEIGA CARRIL, LAURA

GRAO EN: LINGUA E LITERATURA GALEGAS

(NO CASO DE MODERNAS) MENCIÓN EN:

TITOR/A: MARÍA ÁLVAREZ DE LA GRANJA

LIÑA TEMÁTICA ASIGNADA: LÉXICO

SOLICITO a aprobación do seguinte título e resumo:

Título: Achega ó léxico dispoñible do galego nos centros de interese do campo e da cidade

Resumo [na lingua en que se vai redactar o TFG; entre 1000 e 2000 caracteres]:

O obxectivo do traballo é realizar un estudo sobre o léxico dispoñible do galego nos centros de interese do campo e da cidade. A tal fin, levarei a cabo enquisas en varios centros educativos, uns pertencerán a zonas rurais e outros a zonas urbanas. Nas enquisas preguntarei sobre léxico relacionado co campo e coa cidade, que é o meu obxecto de estudo. Os alumnos entrevistados serán previsiblemente de 6º de primaria, aínda que a selección do curso definitivo dependerá da dispoñibilidade dos centros. Para facer este traballo botarei man do proxecto *Dispoñibilidade léxica en Galicia*, en cuxo marco se elaboraron o léxico dispoñible do galego e o léxico dispoñible do castelán en Galicia. A metodoloxía empregada coincidirá coa destas dúas obras. Con este traballo pretendo facer en primeiro lugar unha comparación entre o léxico do campo e da cidade proporcionado por alumnado do rural e por alumnado do urbano. Por outro lado, os datos obtidos coas enquisas serán analizados tendo en conta diversas variables como a lingua inicial ou habitual e ademais serán comparados cos resultados do léxico dispoñible do galego elaborado con alumnos de segundo de bacharelato.

Santiago de Compostela, 31 de Outubro de 2018.

Sinatura do/a interesado/a 	Visto e prace (sinatura do/a titor/a) 	Aprobado pola Comisión de Títulos de Grao con data 16 NOV. 2018 Selo da Facultade de Filoloxía
---	--	---

SRA. DECANA DA FACULTADE DE FILOLOXÍA (Presidenta da Comisión de Títulos de Grao)

ÍNDICE

1 Obxectivos e estrutura do traballo.....	6
2 Disponibilidade léxica.....	7
3 O Proxecto Panhispánico e o Léxico dispoñible do galego.....	9
4 Metodoloxía.....	12
4.1 A enquisa.....	12
4.2 Tratamento dos datos.....	14
4.3 Formas eliminadas e formas conservadas.....	15
4.4 O proceso de lematización: criterios de edición dos materiais.....	15
4.4.1 O xénero.....	17
4.4.2 O número.....	18
4.4.3 As palabras con morfemas avaliativos.....	19
4.4.4 Os verbos.....	20
4.4.5 Os acurtamentos, as siglas e os acrónimos.....	20
4.4.6 Os nomes de marcas, empresas e produtos comerciais.....	21
4.4.7 Os sintagmas.....	21
4.4.7.1 Os determinantes e os cuantificadores	22
4.4.7.2 As preposicións	22
4.4.7.3 A orde	23
4.4.7.4 Supresión e mantemento de constituíntes.....	23
4.4.8 A separación / fusión gráfica.....	24
4.4.9 O emprego de maiúsculas	24
4.4.10 As variantes ortográficas, os lapsus cáلامي e as creacións dos informantes.....	24
4.4.11 Os estranxeirismos	25
4.4.12 As variantes galegas e as voces castelás	25
4.5 Dispogal.....	26
5 Análise da mostra.....	31
5.1 Análise xeral.....	31
5.2 Análise dos datos dos centros rurais.....	33
5.3 Análise dos datos dos centros urbanos.....	35
5.4 Comparación entre os datos dos centros rurais e dos centros urbanos.....	37
6 Análise dos resultados.....	39
6.1 Descrición xeral.....	39

6.1.1 Centro de interese: A Cidade	39
6.1.2 Centro de interese: O Campo.....	42
6.1.3 Comparación: A Cidade e O Campo.....	47
6.2 Presentación dos datos cuantitativos básicos e das formas máis dispoñibles.....	47
6.2.1 Centro de interese: A Cidade	48
6.2.2 Centro de interese: O Campo	50
6.3 Comparación entre os resultados dos informantes de centros rurais e de centros urbanos.....	52
6.3.1 Centro de interese: A Cidade	52
6.3.2 Centro de interese: O Campo	55
7 Conclusións.....	61
8 Bibliografía.....	62
9 Apéndices.....	63
9.1 A enquisa	63
9.2 Lemas e variantes dos centros de interese: A Cidade e O Campo.....	68

1. OBXECTIVOS E ESTRUCTURA DO TRABALLO

A finalidade deste traballo é realizar unha achega ó estudo do léxico dispoñible do galego para os centros de interese do campo e da cidade. Para iso enquisamos a alumnos e alumnas de sexto de Educación Primaria en dous tipos de centros: rurais e urbanos. O obxectivo do noso traballo é, por un lado, facer unha análise comparativa dos resultados obtidos nos centros rurais e nos centros urbanos. Por outro lado, outro obxectivo é comparar os datos do noso traballo cos do *Léxico dispoñible do galego* de Belén López Meirama e María Álvarez de la Granja (2014), cuxos informantes cursan segundo de Bacharelato. Tamén pretendemos analizar as respostas tendo en conta distintas variables sociolingüísticas: sexo, lingua inicial, lingua habitual e nivel sociocultural.

O noso traballo presenta a seguinte estrutura. En primeiro lugar, no segundo apartado comezamos definindo o concepto de dispoñibilidade léxica. No terceiro apartado comentamos a relación entre o *Proxecto Panhispánico* de Humberto López Morales e o *Léxico dispoñible do galego* (López Meirama / Álvarez de la Granja 2014) co noso traballo. A continuación, no cuarto apartado comentamos todo o proceso metodolóxico: a enquisa (4.1), o tratamento dos datos (4.2), os criterios de eliminación e conservación de formas (4.3), o proceso de lematización (4.4) e a aplicación *Dispogal* (4.5), en que se verten os datos. No quinto apartado facemos unha análise da nosa mostra, por unha parte dende unha visión xeral (5.1), e por outra parte dende unha visión máis específica centrándonos nos dous tipos de centro ós que acudimos (rurais e urbanos) por separado (5.2 e 5.3). A continuación, no sexto apartado realizamos unha análise dos resultados: primeiro facemos unha análise xeral (6.1) de cada centro de interese (A Cidade e O Campo) e unha comparación global entre os dous, logo mostramos unha presentación dos datos cuantitativos básicos e das formas máis dispoñibles (6.2), e despois facemos unha comparativa entre os resultados dos centros rurais e dos centros urbanos para cada centro de interese (6.3). Despois, no sétimo apartado ofrecemos unhas conclusións e no último apartado dous apéndices, un deles é unha mostra da enquisa, o outro os lemas e variantes dos centros de interese A Cidade e O Campo.

2. DISPOÑIBILIDADE LÉXICA

En primeiro lugar, é necesario definir o concepto de dispoñibilidade léxica. A dispoñibilidade léxica é un campo de investigación encadrado dentro da lingüística cuxo obxectivo é recoller e analizar o léxico dispoñible dunha comunidade lingüística. Os primeiros estudos sobre dispoñibilidade léxica tiveron lugar en Francia nos anos cincuenta. O motivo que impulsou estes estudos sobre o léxico foron os resultados obtidos nuns traballos sobre o mesmo para a elaboración do *Français élémentaire* destinado á ensinanza de francés a estranxeiros. O seu obxectivo era facilitar a aprendizaxe desta lingua ós habitantes da *Union Française* e tamén ós novos inmigrantes.

Tal e como se menciona en López Meirama / Álvarez de la Granja (2014: 7-8), nas análises que se facían tíñase en conta o factor da frecuencia, deste xeito, as unidades léxicas clasificábanse pola súa ocorrencia nos textos. Como consecuencia, quedaban fóra un gran número de palabras moi coñecidas, pero non necesariamente moi frecuentes. Por este motivo fíxose necesario modificar a metodoloxía. Deberíase obter información non só das palabras altamente frecuentes, senón tamén das palabras altamente dispoñibles. A diferenza é que as palabras altamente dispoñibles son aquelas que están almacenadas no lexicón mental dos falantes e só se empregan cando están condicionadas por un tema do discurso, é dicir, son palabras temáticas. Polo tanto, recompilando datos só das palabras altamente frecuentes, estaríase deixando de lado un gran número de palabras moi importantes que son aquelas altamente dispoñibles para os informantes, en xeral, substantivos. Por este motivo, establecéronse uns estímulos ou centros de interese (isto é, ámbitos temáticos) que permitirían ós informantes ofrecer unha listaxe de palabras máis concretas, palabras altamente dispoñibles. Para determinar a dispoñibilidade das palabras, sería de gran relevancia tanto a frecuencia como a posición que ocupen as palabras nestas listaxes.

Nos anos noventa, este modelo de investigación realizouse no ámbito hispánico da man de Humberto López Morales, quen creou o *Proxecto Panhispánico*. O obxectivo deste traballo era crear un dicionario de léxico dispoñible do español a partir do vocabulario de estudantes preuniversitarios, de segundo de bacharelato. Tal e como se indica no *Léxico dispoñible do galego* de Belén López Meirama e María Álvarez de la Granja (2014: 8), enmarcado dentro do *Proxecto Panhispánico* créase o *Léxico disponible del español de Galicia* (López Meirama 2008). Esta obra é unha parte do gran proxecto a nivel hispánico e tamén é unha das metades correspondentes á investigación sobre o léxico dispoñible en Galicia. A outra

metade sobre esta investigación en Galicia complétaa o *Léxico dispoñible do galego* de Belén López Meirama e María Álvarez de la Granja (2014). Estes dous últimos proxectos, o *Léxico disponible del español de Galicia* e o *Léxico dispoñible do galego* dan conta das palabras que coñecen os falantes nos distintos centros de interese. Deste xeito, podemos coñecer e comparar a competencia léxica en galego e castelán dos individuos galegos dunha determinada idade.

3. O PROXECTO PANHISPÁNICO E O LÉXICO DISPOÑIBLE DO GALEGO

O *Léxico dispoñible do galego* ten moito que ver co *Proxecto Panhispánico* de Humberto López Morales. Como se indicou no apartado previo, o *Proxecto Panhispánico* ten como finalidade elaborar dicionarios de dispoñibilidade léxica dentro da zona hispánica. Este proxecto é de gran utilidade, pois permite establecer comparacións lingüísticas, culturais e etnográficas entre as diversas variedades hispánicas. López Morales realizou o primeiro traballo sobre dispoñibilidade léxica do español entrevistando a escolares portorriqueños (López Morales 1973). Tamén se desenvolveron numerosos traballos do *Proxecto Panhispánico* en Hispanoamérica (Porto Rico, República Dominicana, Uruguai, México, Chile, Costa Rica, Panamá, Colombia, Cuba...). Ademais, os estudos de dispoñibilidade léxica no marco do *Proxecto Panhispánico* leváronse a cabo en varias zonas de España, como Gran Canaria (*Evolución de la disponibilidad léxica en estudiantes grancanarios de enseñanza primaria y secundaria*, Samper Hernández 2009), Córdoba (*Léxico disponible de la provincia de Córdoba*, Bellón Fernández 2003), Castela e León (*El léxico disponible de Castilla y León*, Cruz Alonso 2016), Cantabria (*Léxico disponible de Cantabria: estudio sociolingüístico*, Fernández Juncal 2013), Melilla (*Léxico disponible de Melilla: estudio sociolingüístico y repertorios léxicos*, Fernández Smith 2008) etc.

Utilizando, en liñas xerais, a metodoloxía básica deste proxecto, no marco do proxecto *Dispogal* creouse o *Léxico disponible del español de Galicia* (López Meirama 2008) e logo o *Léxico dispoñible do galego* (López Meirama / Álvarez de la Granja 2014). Esta investigación encárgase de recompilar o léxico de estudantes preuniversitarios, tanto de colexios públicos como privados, sobre diversos centros de interese. A metodoloxía que empregamos nesta investigación é a mesma utilizada no *Léxico dispoñible do galego*, que coincide en xeral coa do *Léxico disponible del español de Galicia*. Á súa vez, estes proxectos toman, con algúns cambios, a metodoloxía do *Proxecto Panhispánico*. Deste xeito, tanto a maior parte dos dominios léxicos ou centros de interese, como a maior parte das variables de estratificación social son as mesmas en cada un deles, así como nos primeiros estudos sobre o francés. As variables comúns son as seguintes: sexo, nivel sociocultural, tipo de ensino (centro público ou privado), tipo de poboación do centro de ensino e da residencia familiar e lingua habitual (nas comunidades bilingües).

Os temas abordados na enquisa denomínanse *centros de interese* (CI). Estes foron empregados nos estudos iniciais de dispoñibilidade léxica en Francia nos anos sesenta e

tamén no *Proxecto Panhispánico*. O LDG emprega os mesmos CI que os do LDEG, en total son dezaioito:

- O corpo humano
- A roupa
- As partes da casa (sen mobles)
- Os mobles da casa
- Os alimentos e as bebidas
- Os obxectos colocados na mesa para a comida
- A cociña e os seus utensilios
- A escola: mobles e materiais
- A calefacción e a iluminación
- A cidade
- O campo
- Os medios de transporte
- Os traballos do campo e do xardín
- Os animais
- Os xogos e as distraccións
- As profesións e os oficios
- As cores
- O mar

O LDG distínguese do *Proxecto Panhispánico* nas seguintes particularidades. En primeiro lugar, no que respecta á mostra, a distribución das poboacións dos centros de ensino e dos domicilios faise en catro grupos (fronte aos dous grupos, poboación urbana e poboación rural, do *Proxecto Panhispánico*): poboación urbana, poboación periurbana, vila e poboación rural. Ademais, tense en conta a situación, costeira ou de interior, dos centros de ensino. No referente á lingua, o LDG engade a variable lingua inicial, a cal non aparece recollida no *Léxico disponible del español de Galicia* nin no *Proxecto Panhispánico*. Finalmente, en canto ós centros de interese, o LDG engade dous CI os dezaseis do *Proxecto Panhispánico*, un sobre as cores e outro sobre o mar.

Coa finalidade de que os estudos puidesen ser comparables, a mostra do *Léxico disponible do galego* é a mesma que a do *Léxico diponible del español de Galicia*. A investigación enfócase en 800 estudantes preuniversitarios que estean cursando segundo de bacharelato.

A elaboración destes traballos serve para comparar o léxico dispoñible de dúas linguas nas comunidades bilingües. Esta análise tamén serve para comprobar como o léxico vai variando nas distintas xeracións. É dicir, os nenos de hoxe en día teñen un léxico distinto dos nenos que había hai dez anos. Do mesmo xeito, dentro doutros dez anos o léxico que teñan os nenos e nenas será distinto do de hoxe en día. Por exemplo, o emprego de palabras relacionadas coas novas tecnoloxías son moi frecuentes xa nas novas xeracións, feito que non ocorría no pasado, o que quere dicir que a linguaxe muda en función dos cambios na sociedade. Tamén nos permiten comparar o léxico das distintas comunidades españolas entre si e observar posibles similitudes ou diverxencias entre unhas zonas e outras.

4. METODOLOXÍA

4.1. A enquisa

Para a elaboración desta achega ó léxico dispoñible do galego, foi necesario realizar un traballo de campo levado a cabo en distintos centros educativos. Estamos falando dun labor que contén distintas fases, é un proceso bastante longo que se divide en varias etapas. A primeira delas comezou buscando os centros educativos ós que nos interesaba acudir. Todos estes centros educativos tiñan titularidade pública. Nestes colexios a nosa finalidade foi realizar enquisas sobre dous centros de interese, o campo e a cidade, a alumnado de 6º de Primaria. A escolla destes dous centros de interese permitiunos comparar os datos dun e doutro e tamén poder contrastar os resultados do alumnado do rural e do alumnado urbano. Posteriormente comentaremos máis polo miúdo en que consistiron estas enquisas.

En primeiro lugar, en canto á selección dos centros educativos, decidimos por razóns prácticas traballar cun total de 200 enquisas, a metade delas de centros rurais e a outra metade de centros urbanos. Esta era a nosa intención, pero por un erro hai un informante máis nos centros urbanos¹. Por este motivo obtemos un total de 201 enquisas, 100 nos centros rurais e 101 nos centros urbanos. En total conseguimos 262 enquisas das cales desbotamos 41, nalgúns casos porque estaban feitas en castelán e, noutros casos, porque faltaban datos ou porque os informantes só fixeran unha das enquisas. Como o total de enquisas debía ser, en principio, o mesmo nos dous centros de interese, desbotamos ao azar varias enquisas dun centro urbano para poder ter o mesmo número que nos centros rurais, dos que conseguimos menos. Como centros urbanos acudimos ó CEIP María Pita (A Coruña), CEIP Emilia Pardo Bazán (A Coruña) e ó CEIP Isaac Peral (Ferrol). En centros rurais realizamos as nosas enquisas nos seguintes centros: CEIP Arzúa (Arzúa), CEIP A Laxe (Valón-Ferrol), CEIP Heroínas de Sálvora (Aguíño), CEIP Mestre Pastor Barral (Melide), CEIP Curtis (Curtis), CEIP Boimorto (Boimorto) e CEIP Carnota (Carnota). En total estamos falando de tres centros urbanos e sete centros rurais. O número de centros rurais é maior dado que o total de alumnos e alumnas por centro era moi reducido comparado con aquel que había nos centros urbanos das cidades de Coruña ou Ferrol.

Escollidos os centros en que nos interesaba poñer en marcha o traballo, contactamos con eles para obter o permiso necesario de cara á realización das enquisas. Realizamos estas entre

¹ Estes datos non se puideron modificar posto que fomos conscientes do problema cando xa estaban introducidos na aplicación *Dispogal*.

novembro de 2018 e marzo de 2019. Antes de comezar a actividade explicámoslles ós nenos e nenas o porqué da nosa presenza na súa aula. Comentámoslles que íamos facer unha actividade con eles na cal lles pasariamos varias enquisas que deberían cubrir individualmente. Dixémoslles que se trataba dunha actividade que non sería avaliada para evitar tensións na tarefa e lograr que fose o máis lúdica posible.

As enquisas levadas a cabo constaban de dúas partes. A primeira parte era unha enquisa sociolingüística que os/as enquisados/as cubriron cos seus datos persoais. A enquisa que empregamos é a mesma utilizada no *Léxico dispoñible do galego* (López Meirama/ Álvarez de la Granja 2014). As enquisas foron anónimas, o alumno/a debeu achegar unha serie de datos persoais nun tempo estimado de 5 minutos. Estes datos son os seguintes:

- Nome do centro educativo
- Localidade do centro educativo
- Lugar de residencia familiar
- Se viviu sempre en Galicia, e de non ser así, canto tempo leva vivindo aquí.
- Lingua inicial, ofrecéndolles varias posibilidades: en galego, en castelán, nas dúas ou noutra (especificándoa).
- En que lingua falan habitualmente, coas seguintes propostas: só galego, máis galego ca castelán, galego ou castelán indistintamente, máis castelán ca galego, só castelán, outra (especificándoa).
- Estudos dos pais e das nais: contén dúas columnas, unha para a nai e outra para o pai, e tamén varios niveis educativos que deberán marcar cunha cruz no caso que corresponda.
- Traballo dos pais e das nais: contén dúas columnas, unha para a nai e outra para o pai, ofrecendo varias posibilidades de traballos e unha opción de “Outra profesión”.

No primeiro anexo (9.1) ofrécese o modelo da enquisa.

A continuación presentaremos a segunda parte da enquisa, na que se recollen as listaxes de palabras. En primeiro lugar, as alumnas e alumnos fixeron unha primeira enquisa de proba sobre o centro de interese dos deportes. Esta enquisa tiña a finalidade de poñer os nenos e nenas en contacto coa actividade que ían levar a cabo para evitar posibles erros nas seguintes, que eran as que máis nos interesaban. Nesta enquisa sobre os deportes ofrecéuselles unha ficha con cadros numerados e na cima de todo o tema sobre o que debían escribir: os deportes. Contarían con dous minutos para escribir todas as palabras que se lles ocorresen

sobre este centro de interese. Explicámoslles que tiña que ser unha actividade en galego, na que non debían incluír nomes propios nin nomes de marcas.

Unha vez rematada esta enquisa de proba fixeron as enquisas sobre as que nos dispuñamos a traballar: o campo e a cidade. En primeiro lugar entregámoslles a enquisa do campo, unha vez repartidas as enquisas a todos os alumnos e alumnas explicámoslles o que tiñan que facer. Comentámoslles que na cima do folio tiñan o código 01 xunto ó cal deberían escribir o centro de interese (diante dos estudantes referíámonos ó centro de interese como tema para que me comprendesen) sobre o que escribirían agora. Descubrímoslles o centro de interese, o campo, e comentámoslles as mesmas regras que na anterior enquisa. O tempo da enquisa foron dous minutos. Finalmente, a derradeira enquisa foi a do centro de interese da cidade. O procedemento foi o mesmo e a duración tamén. Tendo en conta as nosas explicacións, o total de duración das enquisas foi de 15 ou 20 minutos aproximadamente. Unha vez feitas as enquisas preguntámoslles os alumnos e alumnas a súa opinión, que lles pareceu a actividade, se lles gustou, cal lles pareceu máis difícil ou máis fácil, para facernos unha idea de como estaba funcionando o noso traballo con eles e elas.

4.2. Tratamento dos datos

Conseguidas as enquisas, a seguinte fase foi pasar os datos recompilados a dous documentos de Excel, un documento foi para os datos obtidos no centro de interese do campo e o outro para os do centro de interese da cidade. Nestes documentos vertemos os datos das enquisas identificando cada grupo de respostas con tres códigos: o do estudante, o do centro de ensino e o do centro de interese. Por exemplo no Excel do campo: código do centro 510, código do alumno 5500, código do campo 10. No Excel da cidade: código do centro 510, código do alumno 5500, código da cidade 11. A continuación, na fila correspondente a cada alumno escribimos todas as palabras que puxo para o centro de interese en concreto. Reproducimos todas as formas tal e como as escribiu o alumno/a aínda que tivera faltas de ortografía, por exemplo, *avellas*. En definitiva, como resultado obtivemos 200 filas coas respostas dos enquisados/as e cos correspondentes códigos identificativos. A continuación mostramos dous exemplos dos datos vertidos en Excel, no primeiro cadro achegamos dous exemplos do CI do campo, no segundo cadro mostramos outros dous exemplos do CI da cidade:

Táboa 1. Mostra dos datos do CI “O campo”

510	5502	11	flores	herba	xirasois	claveis	rosas
510	5503	11	arbores	flores	herba	fontes	rochas

Táboa 2. Mostra dos datos do CI “A cidade”

Centro	Alumno	Centro interese					
510	5500	10	bancos	edificios	tendas	supermercado	mercado
510	5501	10	coches	carreteiras	mercados	tendas	edificios

Ademais elaboramos outras dúas táboas: unha coa codificación dos datos dos estudantes recollidos na primeira parte da enquisa e outra coa codificación dos datos dos centros de ensino.

4.3. Formas eliminadas e conservadas

Unha vez pasados os datos e feita a codificación pasamos ó proceso de eliminación de formas. Nesta fase do traballo realizamos unha análise das formas propostas por cada alumno/a e procedemos á eliminación de formas acudindo ós criterios de eliminación que figuran no *Léxico dispoñible do galego* (López Meirama / Álvarez de la Granja 2014: 32-37). Os criterios que aplicamos foron os seguintes. En primeiro lugar, eliminamos a segunda mención naqueles casos nos que un informante repetiu unha mesma palabra nun mesmo centro de interese: un exemplo co que nos atopamos foi a repetición de *millor* no CI do campo por parte dun mesmo informante. Neste apartado tamén eliminamos aquelas formas ás que se lle debía asignar un mesmo lema (vid. 4. O proceso de lematización: criterios de edición dos materiais), como é o caso das variantes flexivas. Un exemplo sería *becerra* e *becerras*, neste caso hai unha variante de número, mantivemos tamén a palabra que escribiu en primeiro lugar, que neste caso foi o singular. Porén, noutro caso atopámonos co plural na primeira mención, por exemplo, *cebolas* e logo *cebola*. Neste caso non se mantén o singular senón o plural xa que é a primeira mención.

Un segundo criterio a ter en conta é a eliminación de formas que teñen un vínculo moi feble co CI en cuestión, nesa situación tamén eliminamos a forma correspondente, por exemplo, *pintar* no CI da cidade. En relación con este aspecto, ás veces eliminamos respostas que se crean por asociación inmediata con outras respostas, pero que non están vinculadas co CI que se demanda. Por exemplo, un alumno escribe a secuencia *ordenador, mesa, silla* no CI da cidade. No caso de *ordenador*, mantivemos esta forma neste CI (posto que hai 7 casos) pero

mesa e *silla* eliminámolos porque escribíbenas por asociación inmediata con *ordenador*, pero carecen dun vínculo claro co CI. Por outro lado, hai casos nos que aparentemente unha palabra non está relacionada co centro de interese que se demanda, porén, é unha forma repetida en varias situacións por varios informantes. Neste caso debemos manter esta forma, por exemplo, *móbil* (11 casos) ou o xa citado *ordenador* (7 casos) no CI da cidade.

Tamén eliminamos aquelas formas que utiliza o informante para cubrir espazos con pouco esforzo. Atopamos exemplos como os seguintes: *play 4*, *play 3*, *play 2* ou *xbox one*, *xbox 360*. Nestes últimos casos consideramos pertinente só o primeiro caso, *play 4* e *xbox one*, o resto eliminámolos.

Por outro lado, conservamos as expresións complexas non lexicalizadas e tamén, por suposto, os compostos morfolóxicos. Por exemplo, *casa da árbore* no CI do campo ou *pasos de ceбра* no CI da cidade. Tamén conservamos voces do castelán como *huertas*, *granjeros*, *rastrillos* no CI do campo ou *doctores*, *carreteras*, *escuela* no CI da cidade, adaptacións do castelán ó galego como é o caso de *vaia* no CI do campo ou *obexas* e *abexas* no mesmo CI. Por outra parte, en moitas ocasións, a pesar das instrucións dadas sobre non escribir nomes de marcas ou nomes propios, as/os estudantes non tiveron en conta esta indicación. Neste caso conservámolos todas porque supoñían en conxunto un considerable número de respostas. Por exemplo, *Zara* no centro de interese da cidade.

4.4. O proceso de lematización: criterios de edición dos materiais

Unha vez conformadas as listaxes definitivas, estas introdúcense nun programa que identifica as variantes presentes no LDG e asígnalles o mesmo lema que tiñan neste, mentres que ás variantes novas lles asigna un lema coincidente coa propia variante. Revisamos o resultado deste proceso de acordo cos principios e criterios de lematización que figuran a continuación.

Ó igual que no *Léxico disponible en el español de Galicia*, no LDG empréganse dous principios fundamentais na edición dos materiais. Tal e como aparece recollido na páxina 31 do LDG, un deles é o principio unificador e estandarizador, cuxa finalidade é a agrupación das variantes e a eliminación de formas non adecuadas ó CI en cuestión. O outro principio fundamental está relacionado coa fidelidade ás respostas dos informantes. É importante que haxa un equilibrio entre os dous principios. Do mesmo xeito que nestas dúas obras anteriormente citadas, no noso traballo tamén nos guiamos por estes principios para levar a

cabo a edición dos materiais obtidos. Ademais de seguir estes principios xerais, utilizamos os mesmos criterios empregados no LDG á hora de editar os materiais (pp. 31-72).

Todas as palabras ofrecidas polos informantes están vinculadas a un lema coa finalidade de unificar as distintas variantes dunha mesma voz e obter formas normalizadas que faciliten a busca dos usuarios. Por exemplo, formas como *arbol*, *arboles*, *árboles*, *arbore*, *árbore*, *arbores*, *árbores* están recollidas baixo o lema *árbore*, a forma estandarizada. Polo tanto, o lema é unha forma estándar, correctamente acentuada e na forma de cita correspondente á súa clase gramatical. O LDG, ó igual que o *Léxico disponible del español en Galicia*, ofrece a posibilidade de consultar todas as variantes dun mesmo lema. Por exemplo, no caso do lema *árbore*, os usuarios poden ver todas as variantes anteriormente indicadas, incluídas aquelas con faltas de ortografía (*arbore*, *arbores*) e castelanismos (*arboles*).

No noso traballo tamén se poden consultar as variantes anteriormente indicadas, organizadas baixo os lemas correspondentes, no segundo anexo (9.2). A aplicación dos criterios en cada centro de interese, nalgúns casos, pode levar a que os lemas sexan diferentes en cada CI. Así, cando empregamos o criterio de frecuencia para a selección do lema unificador dunha serie de formas (vid. infra), aquel tense en conta dentro de cada CI sen comparar cos outros CI. Isto pode dar lugar a diferentes lemas en cada un dos dous CI estudados para designar a mesma realidade.

4.4.1. O xénero

O lema permítenos agrupar distintas variantes flexivas de xénero. Os criterios relativos ó xénero son diferentes dependendo da clase gramatical coa que nos atopemos. No caso dos adxectivos, estes lematízanse en masculino posto que, ademais de ser o único xénero empregado polos informantes, é tamén a forma de cita habitual dos adxectivos nos dicionarios. Por exemplo no CI da cidade atopámonos cos seguintes lemas: *acolledor*, *ecolóxico*. En canto ós substantivos, o criterio de lematización é diferente naqueles substantivos que fan referencia a seres sexuados. Nestes casos, por unha parte, lematizamos co xénero que empreguen os/as informantes. É dicir, se só hai exemplos de formas en masculino lematizamos en masculino e se só hai casos de formas en feminino lematizamos en feminino. Por exemplo, no CI da cidade atopámonos con varias profesións en xénero masculino como as seguintes, con estes lemas: *avogado*, *barbeiro*, *varredor*. Tamén podemos

atopar *gato* e non *gata* ou *panadeira* e non *panadeiro*. Cabe sinalar que os exemplos en xénero masculino foron máis frecuentes que en xénero feminino.

Por outra parte, cando entre os exemplos ofrecidos polos/polas informantes temos formas tanto en masculino como en feminino que fan referencia a seres sexuados, recollemos as dúas formas separadas por un guión e colocamos en primeiro lugar o xénero máis frecuente. Por exemplo, temos nove rexistros de *nenos*, dous rexistros de *nenos* e un de *nena*. Deste xeito, a forma maioritaria é a masculina e polo tanto a lematización resultante sería *nenos-a*. Outros exemplos tomados do centro de interese do campo facendo referencia a seres sexuados son os seguintes: *veterinario-a*, *pato-a*, *raposo-a*, *becerro-a*, *coello-a*. Podemos observar en todos estes exemplos que a forma masculina é sempre a maioritaria para designar estes seres. A través desta regra, o lema permítenos saber cal é a forma máis empregada polos informantes, se aparece o masculino en primeiro lugar comprobamos que é máis frecuente que o feminino nesa palabra en concreto. Pola contra, non se unifican baixo o mesmo lema os exemplos que fan referencia a seres sexuados que teñen masculinos e femininos irregulares, como é o caso de *boi* e *vaca*.

Con respecto ós seres non sexuados, en xeral non se lematizan conxuntamente. En primeiro lugar, non se agrupan baixo o mesmo lema os exemplos masculinos e femininos vinculados dende o punto de vista formal e semántico que fan referencia a un ser non sexuado e que posúen significados distintos. Por exemplo: *río* e *ría*, *sacho* e *sacha*. Pola contra, si que se unifican a través do mesmo lema as formas que fan referencia a seres non sexuados, pero sempre que teñan o mesmo significado como por exemplo *laranxeira* e *laranxeiro*. En canto a este último exemplo, *laranxeira* e *laranxeiro* teñen distintas acepcións no dicionario, pero entendemos que o/a informante escribiu a variante *laranxeiro* para referirse á árbore e non á persoa que se dedica a vender laranxas. Isto dedúcese polo contexto xa que nas listaxes a palabra *laranxeiro* figura normalmente acompañado doutros nomes de árbores.

4.4.2. O número

En canto ó número, a lematización segue os mesmos criterios empregados para a elaboración de dicionarios, é dicir, en singular. Esta regra atinxe tanto a substantivos como adxectivos sen ter un tratamento particular para os seres sexuados como no caso do xénero. Ademais, ó igual que o masculino, o singular é o número máis frecuente nas respostas ofrecidas polos informantes, aínda que tamén temos varios exemplos en plural. Algúns exemplos de formas

que aparecen en plural e son lematizadas en singular, no CI da cidade, son os seguintes: *animais (animal)*, *árbores (árbore)*, *nubes (nube)*, *atascos (atasco)*, *academias (academia)*, *ambulancias (ambulancia)*. No CI do campo atopámonos cos seguintes casos: *uvas (uva)*, *tulipáns (tulipán)*, *vacas (vaca)*, *xirasoís (xirasol)* etc.

Por outra parte, os substantivos que teñen unha acepción específica en plural manteñen este número na lematización, como é o caso de *correos*, facendo referencia á *oficina de correos*. Outro exemplo, é *cascos* ou *festas*. Estas palabras teñen un significado particular en plural² e por iso son unha excepción e non se lematizan en singular. No caso de palabras que se poden usar co mesmo valor en singular e en plural, escóllese como lema a variante máis frecuente nas respostas dos informantes. Por exemplo, temos o lema *tesoiras*, en plural, e non *tesoira* porque os informantes proporcionaron dous exemplos en plural e ningún en singular.

Con respecto ós sintagmas constituídos por un substantivo e un adxectivo, tamén se lematizan en singular ambas as palabras, por exemplo no CI da cidade *aparells electrónicos* lematízase baixo *aparelo electrónico*, *animales domésticos* baixo *animal doméstico*. No CI do campo: *zapatos cómodos* baixo *zapato cómodo* ou *herbas aromáticas* baixo *herba aromática*.

Por outra parte, en canto ós compostos morfolóxicos, estes lematízanse coa forma que aparece rexistrada nos dicionarios. Por exemplo: no centro de interese do campo *cortacespedes* baixo *cortacéspedede*. Porén, tamén nos atopamos con formas que son lematizadas co segundo compoñente en plural por ser esta a forma que figura nos dicionarios, como é o caso de *rañaceos*.

4.4.3. As palabras con morfemas avaliativos

As palabras con morfemas avaliativos que están lexicalizadas lematízanse de xeito independente. Algúns dos exemplos atopados son, por unha parte, no CI da cidade, *mercadillo*, e, por outra parte, *cabrito* ou *fouciño* no CI do campo.

² Cascos: aparelo formado por dous auriculares unidos por unha lámina (*Diccionario da Real Academia Galega* 2012, en adiante DRAG).

Festas: Conxunto de días de festa (DRAG).

4.4.4. Os verbos

Os verbos son lematizados en infinitivo. Moitos exemplos de verbos xa aparecen nesta forma verbal como por exemplo *baixar* que se lematiza como *baixar*, *caminar* e *camiñar* unifícanse baixo o lema *camiñar*, *comprar* baixo *comprar*, *conducir* baixo *conducir*, *construir* baixo *construír*, *cruzar* baixo *cruzar*, *estudiar* baixo *estudar* etc, todos estes no CI da cidade. E *hordeñar* baixo *ordeñar*, *medrar* baixo *medrar* ou *pasear* baixo *pasear* no CI do campo. Tamén lematizamos en infinitivo os sintagmas formados por un compoñente verbal como por exemplo as dúas seguintes formas recollidas no CI do campo: *montar a cabalo*, ou *tesoiras de podar e tixeiras de podar* como *tesoiras de podar*. En canto ás poucas formas verbais que aparecen conxugadas lematizámolas tamén en infinitivo. Un exemplo atopámolo no CI do campo, lematizamos a forma *aprendemos* como *aprender*.

4.4.5. Os acurtamentos, as siglas e os acrónimos

Os acurtamentos son unhas construcións moi frecuentes, sobre todo no rexistro coloquial. Para a lematización destas formas, o LDG agrupa tanto as formas plenas como as acurtadas empregando parénteses, sempre e cando os informantes ofrezan ambas as formas, a acurtada e a plena. Podemos atopar as seguintes variantes rexistradas no CI da cidade: *bici*, *bicicleta*, *bicicletas*, *bicis*. Estas variantes unifícanse todas baixo o lema *bici(cleta)*. Outro exemplo é o seguinte recollido no mesmo CI: *cole*, *colegio*, *colegios*, *colexio*, *colexios*, *colexo*, *colexos* lematizados baixo a forma *cole(xio)*.

Pola contra, cando só temos a forma plena lematizamos con esta única forma sen parénteses, por exemplo, no caso de *discotecas* lematizamos como *discoteca* e non como *disco(teca)* xa que non temos a forma abreviada. O mesmo ocorre no caso de *hipermercado*, o cal non se pode lematizar baixo o lema *hiper(mercado)* xa que non temos a variante *hiper*. Por este motivo, o lema é *hipermercado*. Tamén atopamos un exemplo no caso contrario, é dicir, só temos a forma acurtada e non a forma plena, de modo que lematizamos coa forma acurtada exclusivamente: *cine* lematizámolo como *cine* e non como *cine(ma)* xa que non hai exemplos rexistrados de *cinema*. Pola contra, mantemos separadas as formas plenas e as formas abreviadas cando poden designar realidades distintas, como por exemplo *bus* e *autobús*³.

³ No LDG as formas plenas e as formas acurtadas convivían nas respostas dos informantes, o que podería ser un indicio de que designan realidades diferentes: *bus* para facer referencia ao medio de transporte de carácter urbano e *autobús* para o interurbano (Álvarez de la Granja / López Meirama 2014: 104). Si agrupamos ambas as variantes cando o medio de transporte funciona como modificador: *estación de bus* e *estación de autobuses* lematízanse baixo *estación de (auto)buses*.

No que respecta ás siglas e acrónimos, lematízanse como tales, é dicir, con letras maiúsculas e sen puntos de separación entre elas. Por exemplo: *H e M* lematízase como *H&M* ou *IES* como *IES*. Son excepción aquelas palabras que naceron como siglas pero que son recollidas nos dicionarios con grafías minúsculas como é o caso de *radares*, que lematizamos como *radar*.

4.4.6. Os nomes de marcas, empresas e produtos comerciais

Os nomes de marcas, empresas e produtos comerciais lematízanse da mesma maneira que o nome oficial de cada un destes casos. Podemos atopar os seguintes exemplos. Por unha parte podemos atopar nomes de empresas de confección de roupa como é o caso de *H e M* cuxa lematización é *H&M* ou *Zara* baixo *Zara*. Tamén nos atopamos con nomes de marcas como *Joon Dhere* que lematizamos como *John Deere*. E tamén nomes de empresas e centros comerciais como *marineda city*, que se lematiza como *Marineda City*, respectando as maiúsculas, e *Mercadona* que se lematiza tamén do mesmo xeito. Outros exemplos son os de nomes de consolas e videoxogos, como *play 4*, que se lematiza baixo o seu nome completo *PlayStation 4*, *xbox one* baixo *Xbox One*, con maiúsculas, ou *nintendos* baixo *Nintendo*.

4.4.7. Os sintagmas

En canto ás respostas que están formadas por sintagmas, estas lematízanse tamén a través dun sintagma. Por exemplo: *acto benéfico* (CI da cidade) e *brote de herba* (CI do campo). Unificamos sintagmas con formas diferentes pero coas mesmas raíces e co mesmo significado, por exemplo: *centro de deportes* e *centro deportivo*, ambos lematízanse baixo o lema *centro deportivo*. Nestes casos escollemos como lema a forma máis frecuente. Porén, outros casos como *centro de saúde* e *centro sanitario* non se poden unificar baixo o mesmo lema, xa que aínda que a simple vista poida parecer que teñen o mesmo significado, son sintagmas que designan realidades distintas⁴. Tampouco podemos unificar no CI da cidade *tenda de electrodomésticos* e *tenda de electrónica*, pois aínda que manteñen o mesma raíz teñen distintos significados.

Á hora de lematizar os sintagmas empregamos as parénteses naquelas variantes nas que temos exemplos tanto da forma completa como da forma reducida. Por exemplo: *A Xunta*, *xunta*, *Xunta*, *Xunta de Galicia* e *Xunta de Galiza* no CI da cidade. Todas estas variantes son

⁴ O centro de saúde é un tipo de centro sanitario.

unificadas baixo o lema *Xunta (de Galicia)*. Por outro lado, hai ocasións nas que os informantes nos ofrecen aclaracións sobre palabras de interpretación ambigua, estas aclaracións tamén as lematizamos entre parénteses por exemplo: *banco (sentarse)* e *banco (diñeiro)*.

4.4.7.1. Os determinantes e os cuantificadores

Algunhas respostas dos informantes son frases nominais formadas por un determinante, na maior parte das ocasións, un artigo. Estas frases nominais son lematizadas eliminando o determinante. Estes son algúns exemplos no CI da cidade: *a rúa (rúa)*, *A Xunta (Xunta (de Galicia))*, *o mar (mar)*, *unha carcel (cárcere)*, *unha casa vella (casa vella)*, *un campo de fútbol (campo de fútbol)*. Estes outros están tirados do centro de interese do campo: *o can do paleiro (can de paleiro)*, *o carro (carro)* ou *a cor verde (cor verde)*.

Por outro lado, podemos atopar complementos con ou sen determinante, un exemplo é *posto da luz* e *posto de policía*. Nestes casos mantemos a resposta dos informantes, se escriben o artigo nas súas respostas lematizamos co artigo e se temos exemplos de formas con e sen artigo lematizamos coa forma máis frecuente.

En canto ós cuantificadores, cando indican unha cantidade elevada ou maior eliminámoslos do lema e unificamos as formas con e sen cuantificador, se estas existen. Por exemplo: *espazos grandes* e *espazos moi grandes* unifícanse baixo o lema *espazo grande*. Outro exemplo sería *moitos coches* e *coches*, que lematizamos co lema *coche*, o mesmo ocorre con *moitas tendas (tenda)* ou con *moita xente (xente)*. Pola contra, mantéñense os cuantificadores cando designan unha cantidade pequena ou menor, por exemplo: *pouca vexetación*, *poucas árbores*.

4.4.7.2. As preposicións

Nalgunhas ocasións, os/as estudantes, para aforrar tempo, deixan de escribir as preposicións que serven de vínculo entre dous elementos. Nestes casos recuperamos estas preposicións no lema. Algúns exemplos son os seguintes: *señal stop (senal de stop)*, *tiendas dulces (tenda de doces)*, *tiendas ropa (tenda de roupa)*, *tiendas deportes (tenda de deportes)*, *campo futbol (campo de fútbol)* etc.

4.4.7.3. A orde

En xeral, a orde dos constituíntes dos sintagmas ofrecidos nas respostas é a orde habitual no galego. É dicir, o núcleo e a continuación o modificador ou complemento, por exemplo, *zapatos cómodos* (*zapato cómodo*). Porén, noutros casos, a organización non se corresponde coa orde habitual ou coa orde correcta do sintagma. Deste xeito, debemos establecer a orde habitual na lematización coa finalidade de que esta sexa o máis estándar posible. Atopamos o exemplo *contaminación señal*, neste caso establecemos a orde correcta, co núcleo en primeiro lugar e recuperamos tamén a preposición do complemento: *señal de contaminación*.

4.4.7.4. Supresión e mantemento de constituíntes

Os modificadores e complementos que nos ofrecen os informantes nas súas respostas deben manterse tamén na lematización. Porén, hai certos casos nos que os debemos suprimir. En primeiro lugar, cando achegan unha información redundante, por exemplo *enxambres de abellas* que se lematiza como *enxame*. Noutros casos o especificador é moi concreto como en *rosa vermella* e tamén eliminamos este modificador (lematizamos baixo *rosa*). No entanto, cando o modificador proporciona unha información que pode considerarse característica do CI en cuestión, mantémolo no lema. É o caso de *xente enfadada* no CI A cidade, que se lematiza como *xente enfadada*. Por suposto, tamén mantemos o modificador no sintagma cando constitúe xunto co núcleo do sintagma unha unidade con cando menos relativa fixación, por exemplo *acto benéfico*, *animal doméstico*, *aseo público*, *aparello electrónico*, *compañía telefónica*, *liña continua*, *nave industrial*, *patín eléctrico*, *piscina pública*, *tobogán acuático*, *aire fresco*, *aire libre*, *zona turística* etc. Cando un dos constituíntes do sintagma aparece recollido de forma independente noutra variante ofrecida polos informantes, debemos lematizar estas dúas formas por separado se teñen contidos diferentes, un máis xenérico e outro máis específico, por exemplo: *tobogán acuático* e *tobogán* lematízanse por separado, o mesmo ocorre en *piscina pública* e *piscina*.

Ademais, tal e como indicamos en 4.4.7 mantemos as aclaracións dalgúns informantes cando a súa presenza é fundamental para orientar o seu significado. Por exemplo, no CI da cidade, temos varios exemplos de *banco* cos seguintes lemas: *banco* (*sentarse*), *banco* (*diñeiro*). En cambio, *banco* e *bancos* non se lematizan xunto con estas formas xa que non é posible asignarlles unha acepción en concreto.

4.4.8. *A separación / fusión gráfica*

Nalgúns casos, os/as informantes ofrecen variantes que non se corresponden coa forma estándar, porque nesta se escriben xuntas e os informantes escribenas separadas ou viceversa. Estes compostos debemos lematizalos a través da súa forma normativa e empregando as parénteses cando temos exemplos dalgunha forma acurtada. Atopamos os seguintes exemplos: *arcoiris* (*arco iris*), *raña ceos* (*rañaceos*), *super mercado* que se lematiza como *super(mercado)*, *veira rúa* (*beirarrúa*), *corta céspede* (*cortacésped*), *porcoespin* (*porco espiño*) etc.

4.4.9. *O emprego de maiúsculas*

As maiúsculas empréganse seguindo as normas ortográficas da lingua galega. Aparece maiúscula inicial en casos como nomes de marcas ou produtos (*Zara*, *Nintendo*, *PlayStation 4*, *Xbox One*, *Mercadona*, *Manineda City*), tamén de institucións como *Xunta (de Galicia)*, outros exemplos atopámoslos nas siglas (*H&M*, *IES*) e finalmente nos topónimos (*Galicia*) e antropónimos (*Bambi*).

4.4.10. *As variantes ortográficas, os lapsus cáلامي e as creacións dos informantes*

Debemos lematizar as variantes ortográficas a través da forma estándar do galego. Por exemplo, lematizamos *hegua* como *egua*, *avion* lematizámolo coa súa correspondente acentuación *avión*, *bentas* como *ventá* etc. Aplicaremos este criterio en todos os casos con variantes ortográficas, tanto se temos exemplos coa forma correcta como se só os temos co erro ortográfico. Por outro lado, non teremos en conta na lematización a posible influencia do castelán e lematizaremos baixo a forma estándar galega, como por exemplo: *abogados* (*avogado*).

Por outra parte, hai algunhas respostas que podemos considerar como lapsus cáلامي. Neste caso seguimos os mesmos criterios para a lematización que os empregados en canto ós erros ortográficos. Atopamos exemplos como os seguintes: *afombra* (*alfombra*), *carnicaría* (*carnicería*), *cibilación* (*civilización*), *hacon* (*falcón*). Moitas veces resulta doado determinar que queren dicir os informantes nas formas con estes lapsus, pola contra noutros casos é máis complicado descubri-lo. Nestas situacións intentaremos detectar a palabra, en primeiro lugar, segundo o CI ó que pertenza a variante e, en segundo lugar, en función do seu contexto, é dicir, segundo que palabras a preceden e a seguen. Por exemplo, no caso de *hacon*, deducimos esta palabra, por unha parte, polo feito de que apareza no CI do campo. Por outra

parte, debido ó contexto no que aparece, pois na listaxe vai seguida de *pájaro*. Isto condúcenos a interpretar que o informante quere facer referencia á ave de rapina (*halcón* en castelán) e por iso lematizamos con *falcón*.

4.4.11. Os estranxeirismos

No caso das formas que non teñen orixe galega estas teñen unha lematización particular. Por unha parte, en canto ás palabras que aparecen nos dicionarios, o lema será o mesmo que o empregado nos mesmos. Algúns exemplos son *tablet* (*tableta*), *camping* (*cámping*) e *walkie-talkie* (*walkie-talkie*). Cando as palabras non se encontran nos dicionarios estas lematízanse coa forma que teñen na lingua de orixe, como é o caso de *skatepark*.

4.4.12. As variantes galegas e as voces castelás

Nas respostas dos informantes, os exemplos son moi diversos e é frecuente que se dean casos de variantes noutras linguas, sobre todo en castelán. O LDG lematiza frecuentemente estas variantes de maneira conxunta xunto co galego xa que considera que o feito de tratar de forma separada cada unha delas provocaría moita dispersión nas respostas. Deste xeito, o LDG crea unha serie de criterios de lematización que presentamos de maneira esquemática:

a) Variantes fónicas e morfolóxicas de orixe galega

Ante este tipo de variantes, o criterio lematizador consiste no seguinte. En primeiro lugar, empregar a forma normativa galega co mesmo significado, designación e raíz que a variante ofrecida, por exemplo, *mazeiro* lematízase como *maceira*, *cenoura* baixo *cenoria* ou *grade* baixo *grade*. En segundo lugar, naqueles casos nos que hai varias formas normativas recomendadas, o lema corresponderá coa variante única ou máis frecuente en cada CI, por exemplo, temos un rexistro de *choiva* no CI da cidade e dous de *chuvia*, polo tanto o lema é *chuvia*. No CI do campo só temos exemplos de *chuvia* e ningún de *choiva* polo tanto a lematización tamén é *chuvia*.

En canto ó tratamento dos sufixos *-ble* / *-bel* e *-ería* / *-aría*, o LDG opta por lematizar cos sufixos *-ble* e *-ería*. Nós empregamos o mesmo criterio, de modo que lematizamos, por exemplo, *froitaría* como *froitería* ou *libraría(s)* (nove exemplos) e *librería(s)* (dez exemplos) como *librería*. Comprobamos que nas respostas dos informantes hai unha variabilidade entre ambos os sufixos e que o sufixo *-ería* é bastante máis empregado nas súas respostas, aínda

que tamén hai varios exemplos co sufixo –aría. Co sufixo –ble temos o exemplo de *descapotable* e da mesma maneira que fai o LDG, lematizámolo co sufixo –ble.

b) Formas do castelán (adaptadas ou non adaptadas ó galego) cognadas de voces galegas
Nas respostas dos informantes é moi frecuente atopar numerosos castelanismos, que frecuentemente teñen un cognado galego, por exemplo, *ratón* (*rato*), *puerro* (*porro*), *protegido* (*protexido*). O criterio lematizador establece que se escollerá como lema para estes castelanismos a forma normativa do galego cognada e co mesmo significado, designación e raíz. Atopamos, por exemplo, no CI da cidade formas como *abísipa* (*avespa*), *albañil* (*albanel*), *atracciones* (*atracción*) e no CI do campo *césped* (*césped*), *fruta* (*froita*), *arándano* (*arando*), *romero* (*romeu*), *avena* (*avea*), *lombriz* (*lombriga*) etc. Tamén unificamos baixo a forma estándar galega as formas que resultan dunha adaptación ao galego das palabras do castelán. Por exemplo, lematizamos *enxambres* como *enxame* ou *naranxo* baixo *laranxeira*.

c) Formas do castelán (adaptadas ou non adaptadas ó galego) sen cognado galego
O criterio lematizador escolle como lema a forma normativa do castelán se esta é a única forma que aparece (*perros* (*perro*), *cerdos* (*cerdo*), *zorros* (*zorro*), *basuras* (*basura*), *muelles* (*muelle*), *calle* (*calle*)) ou a máis frecuente. Por exemplo, temos *acera* e a súa forma adaptada *aceira*, pero dado que hai máis *aceras* ca *aceira*, o lema é *acera*. Outro exemplo é *carretera* e *carreteira*. Neste exemplo tamén é maioritaria a forma non adaptada, e por este motivo esta será o lema. Pola contra, escóllese como lema a forma adaptada cando esta é a única forma que aparece ou a máis frecuente. Por exemplo *maceteiro* (adaptación de *macetero*), lematízase como *maceteiro* porque só hai un rexistro e presenta esta forma.

4.5. Dispogal

Unha vez revisada a lematización, os datos foron vertidos nunha aplicación chamada *Dispogal* (<https://gramatica.usc.es/dispogal/>), que establece un vínculo entre os lemas e as variables socioculturais e sociolingüísticas e que nos permite obter, entre outra información, a media de respostas, o nivel de dispoñibilidade de cada forma así como filtrar os datos por variables⁵.

⁵ O tratamento informático dos datos foi realizado por Guillermo Rojo, a quen lle agradecemos a súa axuda.

Imaxe 1. Selección de proxecto, centro de interese e centro de estudo

Clicando encima de “Datos” temos a posibilidade de escoller un proxecto, tamén un centro de estudo concreto, se así o desexamos, e un centro de interese. Seleccionamos o noso proxecto, e un dos centros de interese investigados, por exemplo, a cidade, e calculamos.

Imaxe 2. Resultados da busca

Media de respostas: 18,61 Total de informantes: 201 Total de respostas: 3.741		Gardar resultados: <input type="text"/> <input type="button" value="Gardar"/>		Exportar resultados		
Nº	Palabra	Disponibilidade	Aparición	F. Absoluta	F. Relativa	F. Acumulada
1	coche	0,73593	84,080%	169	4,518%	4,518%
2	edificio	0,68278	76,119%	153	4,090%	8,608%
3	tenda	0,42127	57,214%	115	3,074%	11,682%
4	casa	0,38317	48,756%	98	2,620%	14,302%
5	parque	0,32491	45,771%	92	2,459%	16,761%
6	cole(xio)	0,25111	40,796%	82	2,192%	18,953%
7	carretera	0,24703	32,338%	65	1,738%	20,691%
8	persoa	0,23011	31,343%	63	1,684%	22,375%
9	semáforo	0,22835	31,343%	63	1,684%	24,059%
10	farol	0,22048	31,343%	63	1,684%	25,743%
11	super(mercado)	0,20790	32,338%	65	1,738%	27,481%
12	restaurante	0,18607	32,338%	65	1,738%	29,219%
13	bar	0,17912	27,363%	55	1,470%	30,689%
14	autobús	0,16542	24,876%	50	1,337%	32,026%
15	piso	0,16315	20,896%	42	1,123%	33,149%

Unha vez feitos estes pasos obtemos a media de respostas (18,61) do CI escollido, neste caso, a cidade, tamén o total de informantes (201) e o total de respostas obtidas (3.741). Tamén nos aparecen todas as formas rexistradas neste CI ordenadas por defecto de maior a menor

dispoñibilidade⁶. A carón de cada forma temos información sobre o seu índice de dispoñibilidade, a porcentaxe de aparición (porcentaxe de enquisas en que aparece), a frecuencia absoluta (é o número de veces que aparece unha palabra nas listaxes), a frecuencia relativa (por exemplo, as 169 ocorrencias de *coche* supoñen o 4,5% de 3.741, é dicir, do total de respostas deste CI) e finalmente, a frecuencia acumulada (a frecuencia acumulada é a suma da frecuencia relativa de cada forma, esta aumenta a medida que se engaden máis palabras, por exemplo, a frecuencia acumulada de *coche*, *edificio* e *tenda* é 11,6%).

Imaxe 3. Variables

The image shows a screenshot of the 'VARIABLES:' section in the Dispogal application. It contains a list of variables, each with a dropdown menu for selection. The variables are:

- Sexo
- Língua habitual
- Língua habitual (2)
- Língua inicial
- Língua inicial (2)
- Nivel sociocultural
- Nivel sociocultural (2)
- Tipo de centro
- Provincia do centro
- Provincia do centro (2)
- Situación xeográfica do centro
- Tipo de poboación do centro
- Tipo de poboación do centro (2)
- Tipo de poboación do domicilio familiar
- Tipo de poboación do domicilio familiar (2)

A aplicación *Dispogal* tamén nos ofrece a posibilidade de escoller entre as distintas variables para obter datos concretos acerca dunha variable en cuestión. Por exemplo, se escollemos a variable “Sexo” eliximos ou sexo masculino ou sexo feminino e obtemos información sobre as respostas proporcionadas exclusivamente por informantes do sexo escollido. Tamén cabe a posibilidade de combinar distintas variables, é dicir, podemos escoller a variable “sexo masculino” e “Língua inicial” e logo dentro desta última escollemos unha opción, por exemplo, “galego”. Obtemos o resultado dos informantes de sexo masculino que teñen galego como lingua inicial.

⁶ A dispoñibilidade é calculada automaticamente polo programa *Dispogal* mediante unha fórmula matemática que combina frecuencia e posición nas listaxes.

Imaxe 4. Conxuntos avanzados

Finalmente, aínda que a aplicación permite máis posibilidades, só imos comentar a de “Conxuntos avanzados”, porque é a que empregamos na nosa análise. En “Conxuntos avanzados” temos a posibilidade de obter o índice de compatibilidade entre dous proxectos ou entre dous grupos dun mesmo proxecto. Seleccionamos o proxecto ou os proxectos que desexemos comparar, o CI ou os centros de interese en cuestión, e as variables que nos interesan. Temos tres posibilidades de filtraxe dos datos: palabras con maior frecuencia que sumen unha frecuencia acumulada do 80%, as 100 palabras máis dispoñibles e, por último, as palabras cun índice de dispoñibilidade maior de 0.02. No noso traballo, o filtrado dos datos realizámolo cunha frecuencia acumulada do 80%.

Imaxe 5. Resultado da busca en conxuntos avanzados

Cardinalidade do proxecto 1:	132	Cardinalidade do proxecto 2:	87
Cardinalidade da intersección:		72	
Cardinalidade da unión:		147	
Complemento do proxecto 1:	60	Complemento do proxecto 2:	15
Suma disxuntiva:		75	
Compatibilidade		48,98%	
Contribución na intersección:	54,55%	Contribución na intersección:	82,76%

Por exemplo, se queremos comparar os datos dos centros rurais e dos centros urbanos temos que seleccionar o noso proxecto nas dúas columnas e un dos CI que investigamos, por exemplo, a cidade, tamén nas dúas columnas. Nunha das columnas marcamos como variable “Tipo de poboación do centro: rural” e na outra “Tipo de poboación do centro: urbano”. Calculamos e obtemos estes resultados que podemos ver na Imaxe 5. As cifras que temos indican o seguinte. Os informantes dos centros urbanos producen 132 lemas distintos (cardinalidade do proxecto 1) e os dos centros rurais 87 (cardinalidade do proxecto 2). Entre os lemas dos centros urbanos, 72 deles (cardinalidade da intersección) coinciden cos dos centros rurais, mentres que 60 (complemento do proxecto 1) só aparecen nos centros urbanos. Dos 87 lemas dos centros rurais, 72 coinciden cos dos centros urbanos e 15 son exclusivos dos centros rurais (complemento do proxecto 2). Se sumamos os lemas comúns (72) e os lemas diferentes de cada tipo de centro ($60+15=75$) obtemos 147 lemas (cardinalidade da unión). Os lemas comúns supoñen o 48,98% de 147 (compatibilidade).

5. ANÁLISE DA MOSTRA

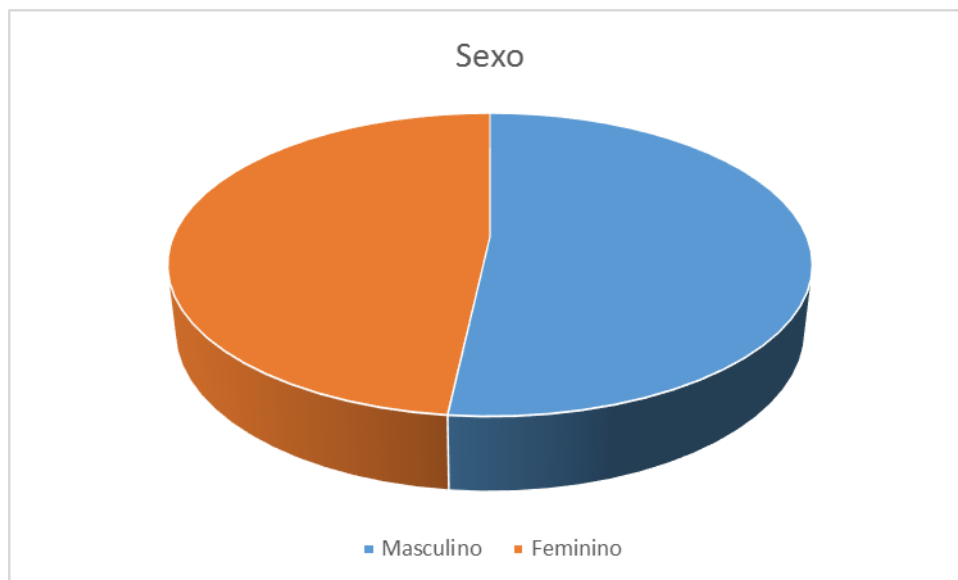
Neste apartado presentamos unha análise xeral da nosa mostra e unha análise específica en cada tipo de centro, rural e urbano, centrándonos en catro variables: sexo, lingua inicial, lingua habitual e nivel sociocultural.

5.1. Análise xeral

a) Variable sexo:

Rexistramos un total de 104 informantes de sexo masculino (51,7%) e un total de 97 informantes de sexo feminino (48,26%).

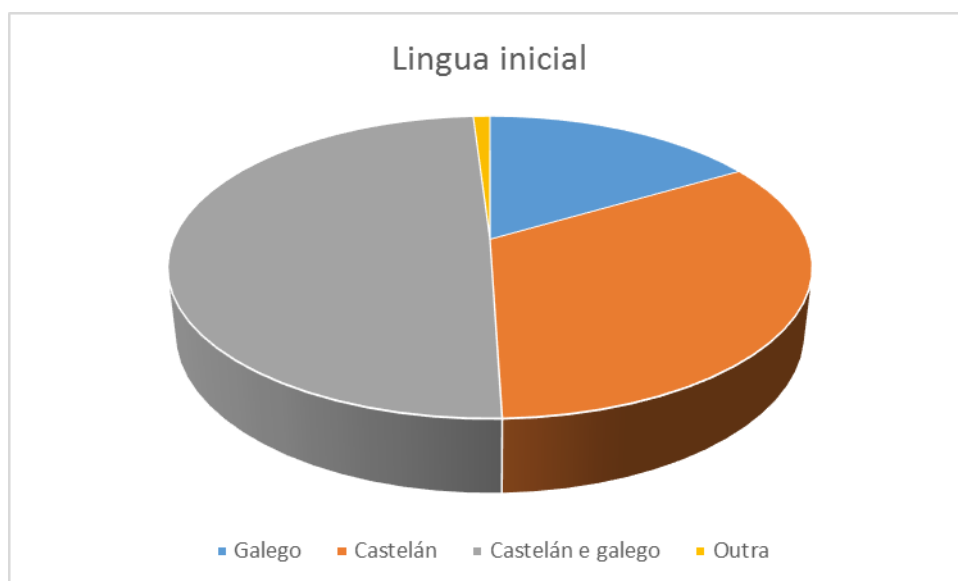
Gráfico 1. Variable sexo

b) Lingua inicial

Nas enquisas temos 33 informantes (16,42%) que teñen como lingua inicial o galego, 66 (32,83%) o castelán, 99 (49,25%) castelán e galego e 3 (1,49%) outra lingua.

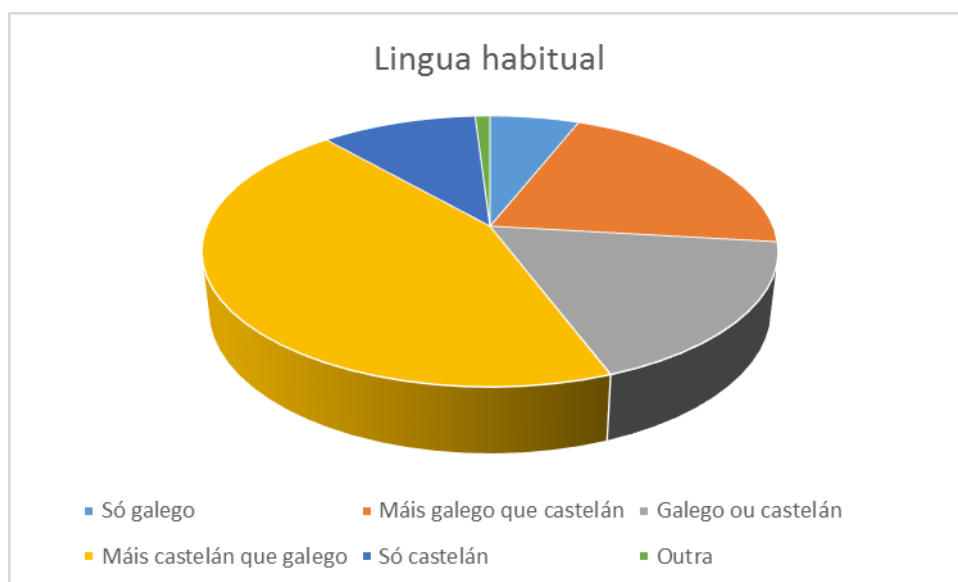
Gráfico 2. Variable lingua inicial

c) Lingua habitual

Entre os informantes entrevistados, 12 (5,97%) presentan como lingua habitual o galego, 42 (20,89%) máis galego que castelán, 35 (17,41%) galego ou castelán indistintamente, 89 (44,28%) máis castelán que galego, 21 (10,45%) só castelán e 2 (0,99%) informantes escollen a opción outra lingua.

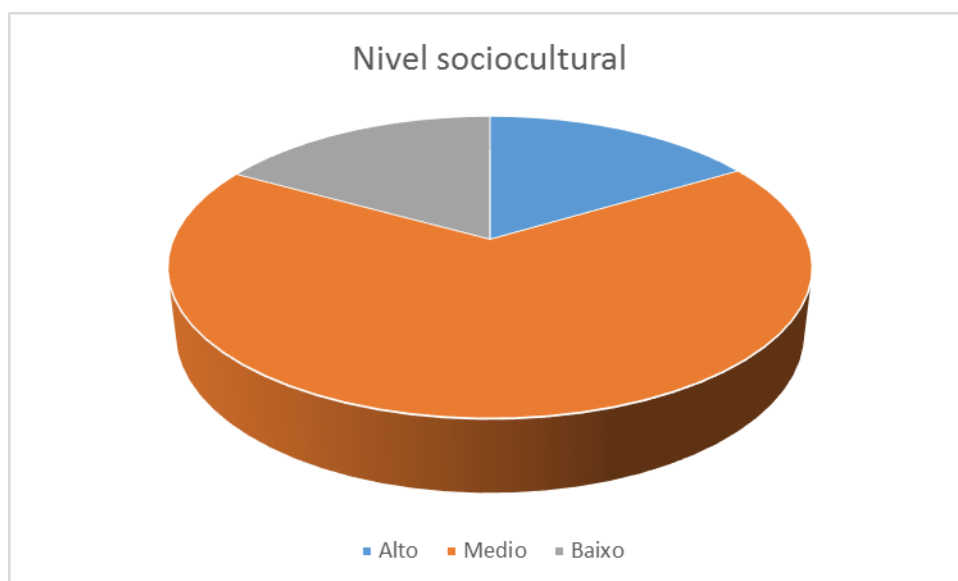
Gráfico 3. Variable lingua habitual

d) Nivel sociocultural

Entre os 201 informantes entrevistados, 33 informantes (16,42%) presentan un nivel sociocultural alto, 134 (66,67%) un nivel medio e 34 (16,91%) un nivel baixo.

Gráfico 4. Variable nivel sociocultural

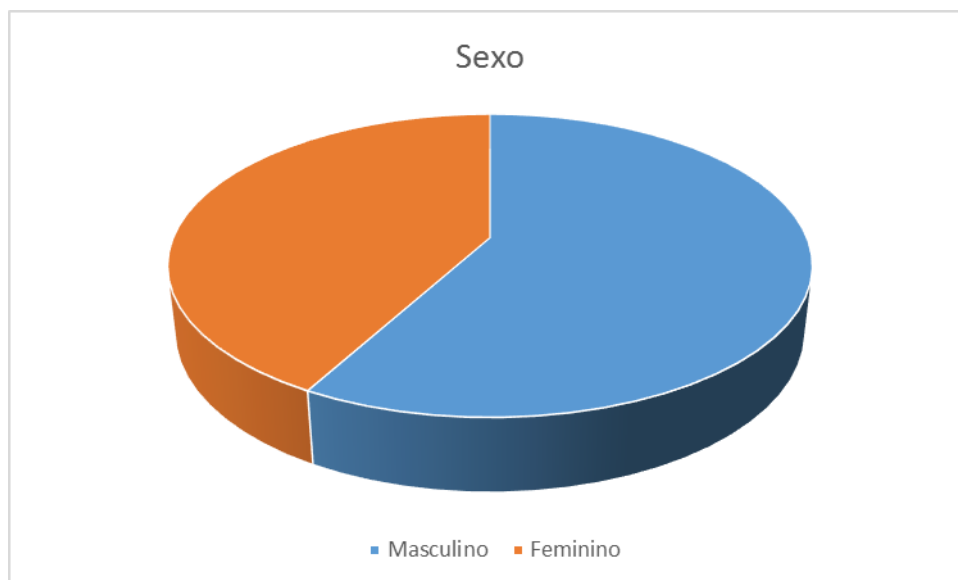

5.2. Análise dos datos dos centros rurais

a) Sexo

Nos centros rurais temos un total de 58 informantes (58%) de sexo masculino e 42 (42%) de sexo feminino.

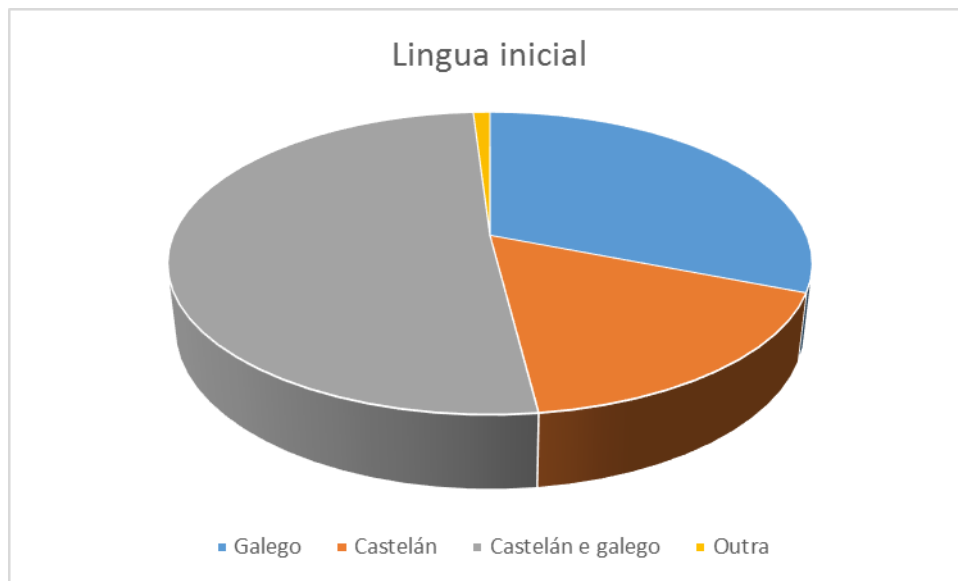
Gráfico 5. Variable Sexo

b) Lingua inicial

Nos centros rurais temos un total de 31 informantes (31%) que presentan como lingua inicial o galego, 17 (17%) o castelán, 51 (51%) castelán e galego e 1 informante (1%) outra lingua.

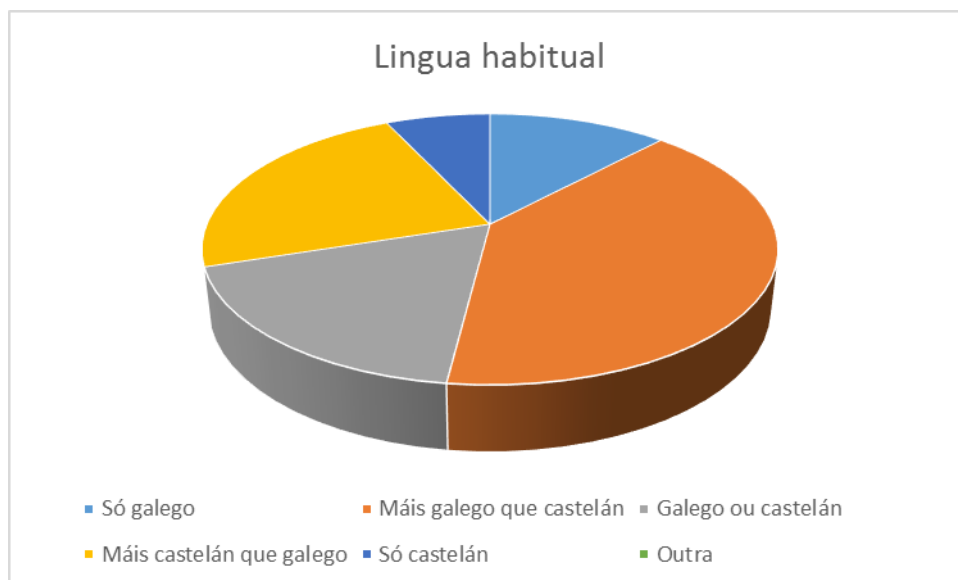
Gráfico 6. Variable lingua inicial

c) Lingua habitual

Nos centros rurais temos 12 falantes (12%) que presentan como lingua habitual só galego, 40 (40%) máis galego que castelán, 18 (18%) galego ou castelán, 23 (23%) máis castelán que galego, 7 (7%) só castelán e ningún informante escolle como opción outra lingua.

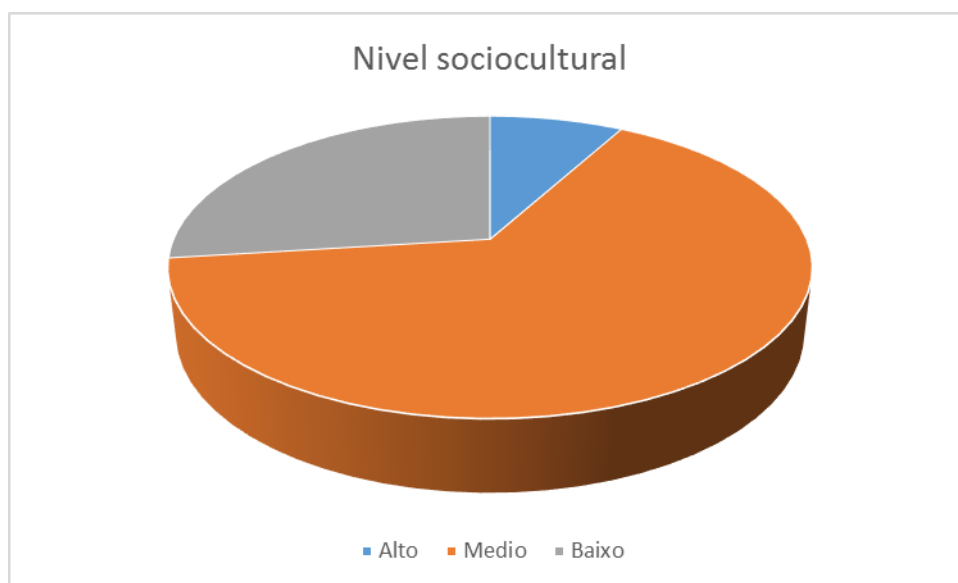
Gráfico 7. Variable lingua habitual

d) Nivel sociocultural

Nos centros rurais temos un total de 8 informantes (8%) cun nivel sociocultural alto, 65 (65%) cun nivel medio e 27 (27%) cun nivel baixo.

Gráfico 8. Variable nivel sociocultural

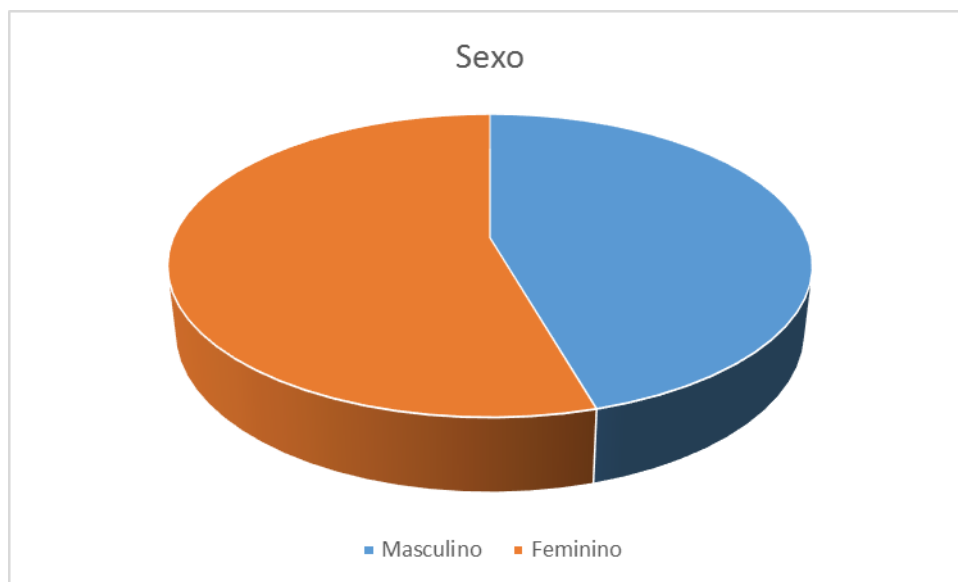

5.3. Análise dos datos dos centros urbanos

a) Sexo

Nos centros urbanos rexistramos un total de 46 informantes (45,54%) de sexo masculino e 55 informantes (54,45%) de sexo feminino.

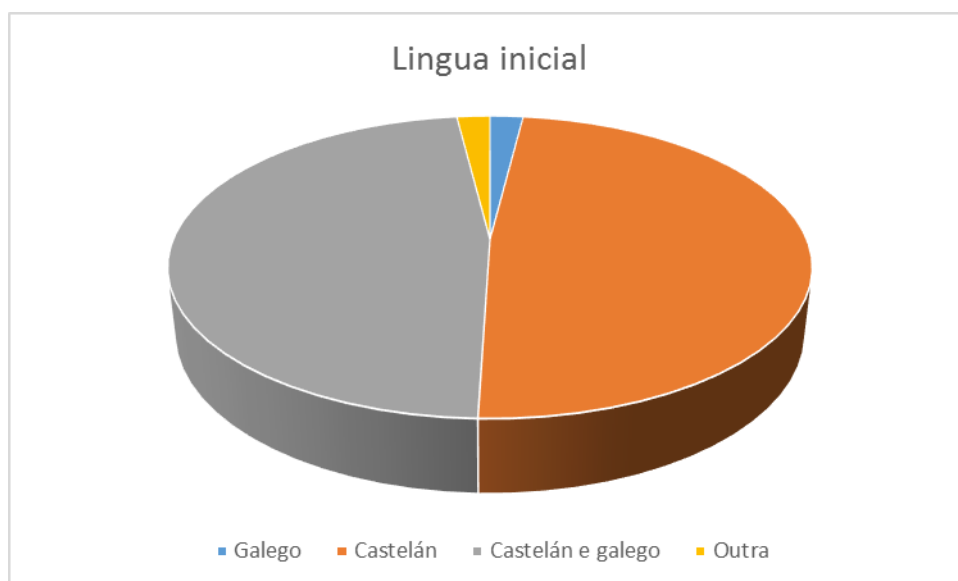
Gráfico 9. Variable sexo

b) Lingua inicial

Nos centros urbanos temos 2 falantes (1,98%) que presentan como lingua inicial o galego, 49 (48,51%) o castelán, 48 (47,52%) castelán e galego e 2 (1,98%) outra lingua.

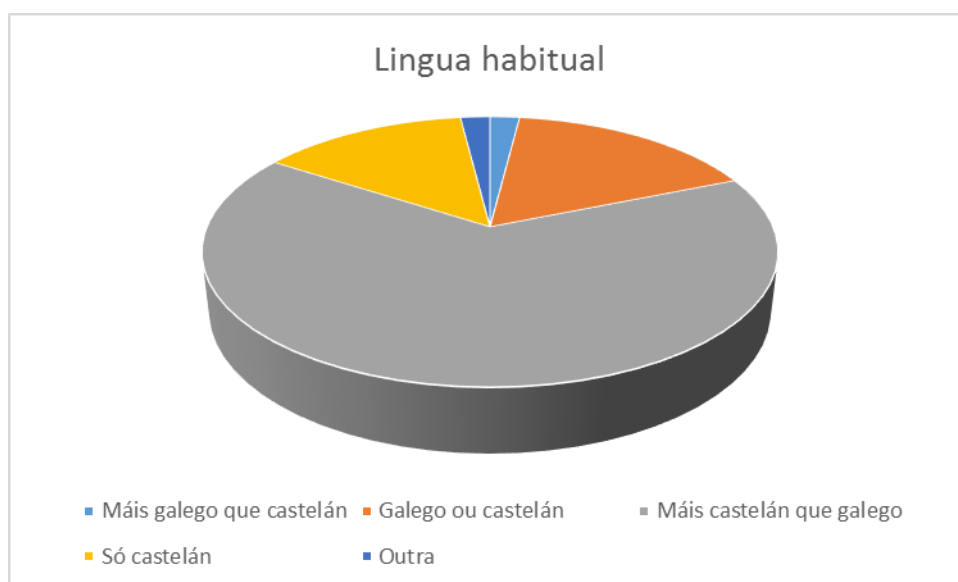
Gráfico 10. Variable lingua inicial

c) Lingua habitual

Nos centros urbanos non temos ningún falante que presente como lingua habitual o galego, temos 2 informantes (1,98%) que teñen como lingua habitual máis galego que castelán, 17 (16,83%) galego ou castelán indistintamente, 66 (65,35%) máis castelán que galego, 14 (13,86%) só castelán e 2 (1,98%) outra lingua.

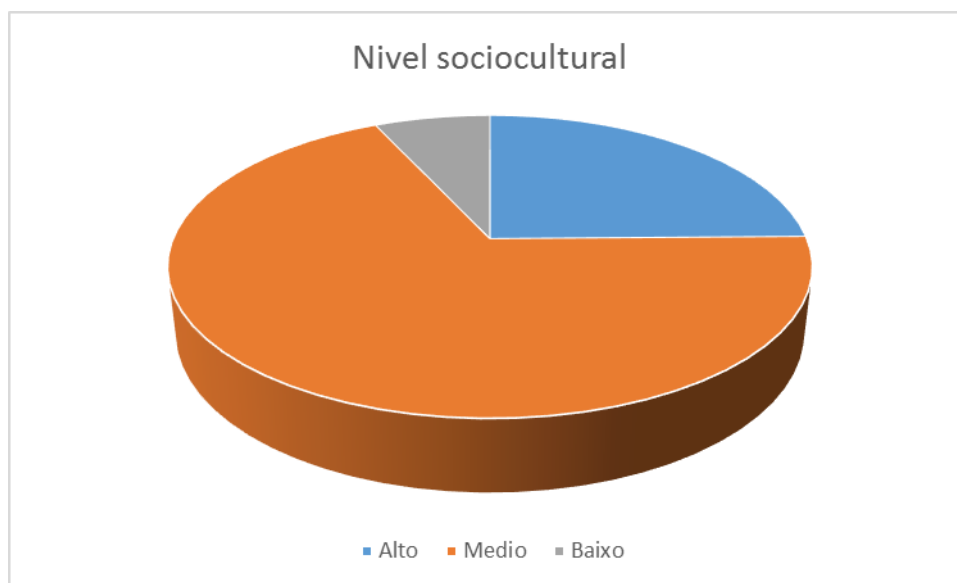
Gráfico 11. Variable lingua habitual

d) Nivel sociocultural

Nos centros urbanos temos 25 informantes (24,75%) que presentan un nivel sociocultural alto, 69 (68,32%) un nivel medio e 7 (6,93%) un nivel baixo.

Gráfico 12. Variable nivel sociocultural

5.4. Comparación entre os datos dos centros rurais e dos centros urbanos

Como conclusión, comprobamos que a maioría dos informantes dos centros rurais teñen como lingua inicial castelán e galego (51%) mentres que nos centros urbanos a resposta máis frecuente é o castelán (49%). O galego está moito máis presente nos centros rurais, pois un 31% dos informantes rurais teñen o galego como lingua inicial, fronte ó 2% dos informantes nos centros urbanos. Nos centros urbanos predomina o castelán, o 49% dos informantes urbanos teñen o castelán como lingua inicial mentres que entre os informantes rurais só o teñen o 17%. Polo tanto, observamos unha clara diferenza respecto da lingua inicial, por unha parte, o galego está máis presente nos centros rurais e, por outra parte, o castelán nos centros urbanos.

En canto á lingua habitual dos informantes, as respostas que teñen as porcentaxes máis altas son as seguintes: nos centros rurais o 40% teñen máis galego que castelán e nos centros urbanos o 66% máis castelán que galego. Como lingua habitual, tanto os falantes dos centros rurais como dos centros urbanos empregan as dúas linguas, galego e castelán, pero nas zonas rurais predomina o galego e nas urbanas o castelán. Ademais, hai unha gran diferenza en canto ó uso exclusivo do galego como lingua habitual. Nos centros rurais o 12% dos nenos e nenas utilizan só o galego como lingua habitual, mentres que nos centros urbanos ningún informante ten só o galego como lingua habitual.

Entre as variables analizadas atopamos algunhas coincidencias nos dous tipos de centro. Por un lado, o número de informantes de sexo masculino e de sexo feminino é moi equilibrado nos dous centros pero nos centros rurais predominan un pouco máis os nenos e nos centros urbanos as nenas. Por outro lado, en canto ó nivel sociocultural, é máis ou menos coincidente no nivel medio, pero non no alto e no baixo. Hai 34 persoas informantes do nivel baixo das cales 27 (79,4%) están no rural e 7 (20,6%) nas zonas urbanas. No nivel alto, hai 33 informantes, dos cales 8 (24,2%) están no rural e 25 (75,8%) no urbano. Comprobamos que o nivel sociocultural alto está moito máis presente nas cidades e o nivel sociocultural baixo predomina nas zonas rurais.

6. ANÁLISE DOS RESULTADOS

Neste apartado, en primeiro lugar, mostramos a visión xeral que teñen os informantes acerca dos dous CI investigados. Os datos obtidos agrupámoslos en diferentes subcampos en cada unha destas análises. A continuación, ofrecemos unha presentación dos datos cuantitativos básicos e das formas máis dispoñibles. Finalmente, realizamos unha comparación dos resultados obtidos nos centros rurais e nos centros urbanos para os dous CI.

6.1. Descrición xeral

Neste apartado presentamos unha descrición da visión xeral que teñen os informantes acerca dos dous CI analizados e unha comparación dos resultados obtidos en ambos os CI. Para levar a cabo esta descrición, agrupamos os lemas que nos ofrecen os informantes en varios subcampos en cada un dos CI estudados.

6.1.1. Centro de interese: A Cidade

Neste CI obtivemos respostas moi variadas sobre formas frecuentes nas cidades. Por este motivo, e seguindo a estrutura da análise dos resultados que segue o LDG (pp. 96-98), organizamos as respostas dos informantes en diferentes subcampos.

- Establecementos e edificios

Encontramos un considerable número de establecementos comerciais así como outro tipo de edificacións. Dentro destes establecementos atopamos exemplos de locais destinados á venda dun determinado produto (*panadería, froitería, peixería, carnicería, xadería, pastelería, xoiería, librería, farmacia, mercería, zapatería, xoguetería, gasolineira, tenda de videoxogos, tenda de roupa, tenda de doces, tenda de deportes, tenda de electrónica*) e elementos propios destas edificacións (*escaparate*). Tamén rexistramos, por un lado, lugares orientados ó comercio dende un punto de vista máis amplo (*centro comercial, tenda, empresa, hipermercado, supermercado, mercado, mercadillo*), por outro lado, lugares orientados a outras actividades económicas (*industria, nave industrial, fábrica*), e finalmente, exemplos de locais con diferentes fins (*taller, concesionario, lavandería, peluquería, restaurante, parrillada, bar, lugar de comida rápida, pizzería, cafetería, hotel*).

Ademais, incluímos as distintas edificacións que podemos atopar nunha cidade. En primeiro lugar, establecementos relacionados coa saúde: *hospital, centro de saúde*. En segundo lugar, establecementos relacionados co ensino: *facultade, academia, instituto, colexio, escola, gardería*. En terceiro lugar, lugares destinados a realizar actividades de ocio: *ximnasio, centro*

deportivo, polideportivo, spa, cine, teatro, auditorio, discoteca, zoo, acuario, planetario, museo, estadio de fútbol, parque de atraccións, centro de cumples. Tamén edificacións relixiosas (*capela, igrexa, catedral*), edificacións empregadas polo ser humano como vivenda (*edificio, edificio alto, casa, piso, ático, rascaceos, chalé*) así como as diversas partes que compoñen estas edificacións (*ventá, porta, escaleira, cheminea*). Por último, outro tipo de edificacións destinadas a diversas finalidades: *oficina, concello, casa da cultura, parlamento, Xunta de Galicia, central de correos, estación de bombeiros, posto de policía, cárcere, cemiterio, aeroporto, residencia, laboratorio* etc.

- Nomes de establecementos comerciais

Ó igual que o LDG, incorporamos variantes ofrecidas polos informantes que designan nomes de establecementos comerciais. Atopamos exemplos de tendas de roupa (*Zara, H&M*) e tamén o nome dun centro comercial (*Marineda City*) e dun supermercado (*Mercadona*).

- Accións que se realizan nas cidades e elementos que serven para realizar actividades lúdicas

Por exemplo: *estudar, correr, andar, entrar, saír, talar, malgastar, reutilizar, reusar, construír.* Tamén temos varias formas que designan actividades lúdicas: *deporte, festas, festival, concerto, música, danza, xogar.* Ademais, temos formas que designan elementos que serven para realizar algún xogo: *balón, patinete e patín eléctrico.*

- Medios de transporte e a circulación de persoas e de vehículos

Agrupamos, por unha parte, os distintos vehículos que atopamos nas cidades (*bicicleta, moto, coche, descapotable, furgoneta, taxi, camión, tráiler, autobús, tren, barco, avión*). Por outra parte, voces que designan aspectos relacionados coa circulación (*rotonda, cruzamento, semáforo, sinal, sinal de stop, radar, bache, carretera, autopista, pista, estrada, tráfico, atasco, paso de peóns, parada de autobuses, vía do tren*) e accións propias da circulación (*conducir, aparcar, acelerar, cruzar*).

- Mobiliario e instalacións urbanas

Tamén encontramos todo tipo de mobiliario e instalacións que podemos atopar nas urbes. Por exemplo, instalacións deportivas (*skatepark, campo de fútbol, campo de tenis, pista de golf, pista de xeo, piscina pública*), utensilios que atopamos nas cidades destinados a contribuír á limpeza do medio (*contedor, papeleira*), tamén elementos decorativos das cidades (*xardín, maceta, arbusto, fonte, estanque, estatua*), outros elementos destinados a actividades lúdicas (*columpio, tobogán, balancín, tobogán acuático*) e outros elementos que podemos atopar nas cidades como *banco, faro, grúa, póster, pancarta, aspersor* etc.

- Distribución e organización do territorio e os diversos espazos que conforman as urbes

Incluimos espazos concretos que compoñen unha cidade. Por exemplo: *barrio, urbanización, callejón, calle, centro, praza, parque, muelle, zona turística, praia, porto, paseo marítimo, río, campo* etc.

- Substancias ou materiais relacionados coa cidade

Agrupamos substancias ou materiais que atopamos nas cidades (*fume, gas, pedra, cemento, grava, tella, plástico, cable*).

- Utensilios relacionados coas novas tecnoloxías

Atopamos moitos exemplos de formas vinculadas coas novas tecnoloxías neste CI: *móbil, ordenador, teléfono, consola, dron, walkie-talkie, tableta, Nintendo, tecnoloxía, wifi*.

- Individuos que poboan as cidades

Encontramos denominacións que empregan os nosos informantes para referirse a todo tipo de individuos que podemos atopar nas cidades. Temos exemplos máis xerais (*sociedade, pobo, habitante, humano, persoa, xente, familia*) e outros máis específicos facendo referencia a uns grupos en concreto, por exemplo, persoas que realizan un determinado deporte na cidade (*surfista, ciclista*) ou diversos tipos de persoas coas que nos podemos atopar nas cidades (*peón, amigo, veciño*). De novo, aparece unha referencia ás novas tecnoloxías, neste caso, a forma designa unha persoa que participa en xogos virtuais: *gamer*. Por outro lado, atopamos exemplos dos nomes daquelas persoas que traballan nos establecementos e edificios propios das cidades. Algúns destes exemplos son: *policía, médico, dentista, oculista, veterinario-a, mariñeiro, obreiro, varredor, soldado, albanel, empregado, condutor, carteiro, ciclista, peixeiro, avogado, masaxista, enfermeira, auxiliar, psiquiatra, pediatra, músico*.

- Animais característicos das cidades

Clasificamos os animais característicos das cidades en varios grupos. Por un lado, animais domésticos (*can, gato, hámster, canario*) e tamén animais exóticos que, nos últimos tempos, se foron incorporando ás vivendas (*serpe, iguana*). Por outro lado, animais que podemos atopar por toda a cidade e que non forman parte do grupo de “animais de compañía” (*paxaro, bolboreta, pomba, gaivota, mosca, avespa, rata*). Tamén aparecen os termos *animal doméstico, mascota* e *animal*.

- Calidades das cidades

Nas respostas dos informantes, nalgúns ocasións, atopamos exemplos con adxectivos para designar unha calidade do CI en cuestión. No caso do CI da cidade temos un exemplo referente á cidade como espazo: *espazo grande*. Podemos citar tamén a cor *gris* coa que os

informantes, en varias ocasións, definen a cidade. Outros exemplos de termos valorativos das cidades son: *pobre* e *acolledor*. Outros exemplos máis específicos son os seguintes: *xente enfadada*, *pouca vexetación*, *poucas árbores*.

- Contaminación

No CI da cidade temos varios exemplos referentes á contaminación. Un deles o propio termo do que estamos falando: *contaminación*. Pero tamén outros máis específicos e que podemos inserir neste grupo como *basura*, *ruído*, *pitido*, *tóxico*, *intoxicar*, *radioactivo* ou *sinal de contaminación*.

Como conclusión, os nosos informantes consideran a cidade como un lugar con moito tráfico de vehículos, con moitos edificios e poboada por xente de moi diferente tipo, especificamente por moitos profesionais, aínda que tamén por algúns animais de compañía. Ademais, tamén relacionan a cidade coa civilización, coas novas tecnoloxías, coa modernidade e finalmente coa contaminación.

6.1.2. Centro de interese: O Campo

Ó igual que no LDG (pp. 99-102) no CI do campo fixemos varios subcampos para clasificar as respostas dos informantes. Seguindo a estrutura proposta polo LDG, primeiro fixemos cinco apartados: o campo como elemento de explotación humana; o campo como natureza; o campo como un lugar de retiro, descanso e ocio; o campo vinculado co mundo dos deportes e, por último, valoracións sobre o campo. Dentro de cada un destes apartados creamos varios subapartados:

- a) O campo: elemento de explotación humana

- Animais de compañía e domésticos

Atopamos os seguintes exemplos de animais de compañía: *gato*, *can*, *can do palleiro*, *hámster*. Tamén temos numerosos exemplos de animais domésticos que podemos atopar nunha granxa. Nalgúns casos temos a forma tanto en masculino como en feminino e coas súas correspondentes crías (*boi*, *touro*, *vaca*, *becerro-a*, *castrón*, *ovella*, *cordeiro*, *cabra*, *cabra montesa*, *cabalo*, *egua*, *poldro*, *poni*, *burro*, *mula*, *galo*, *galiña*, *quica*, *pita*, *pito*, *pato-a*, *parrulo*, *coello*, *lebre*, *porco*, *cerdo*, *cocho*, *cochinillo*). Ademais tamén temos denominacións xenéricas para os animais: *animal*, *insecto*, *bicho*, *peixe*, *paxaro*, *ave*, *animal pequeno*. Incluso nomes que designan un

conxunto de animais (*enxame, colmea, rabaño*) e exemplos relacionados cos animais (*porcino, ovino, bosta de vaca*).

- Árbores, plantas, froitos e flores cultivados polo ser humano

Atopamos exemplos de árbores froiteiras e plantas cultivadas polo ser humano (*laranxeira, cerdeira, limoeiro, maceira, pereira, fresal, parra, xirasol*) e tamén os seus froitos correspondentes (*laranxa, cereixa, limón, mazá, pera, fresa, uva, pexego, castaña, figo, noz*). Tamén temos exemplos de árbores doutros ecosistemas (*kiwieiro, melocotoeiro*) e tamén froitos (*kiwi, melocotón, melón, papaia, mango, piña, plátano*). Atopamos exemplos de flores cultivadas polo ser humano (*rosa, tulipán, caravel, xeranio, xasmín* etc) e exemplos de cereais e hortalizas (*milllo, trigo, grelo, nabiza, leituga, pataca, tomate, pemento, cenoria, xudía, nabo, faba, cebola* etc). Finalmente, temos exemplos máis xenéricos de alimentos: *froito*.

- Vehículos, máquinas, ferramentas, aparellos, materiais, roupa etc

Atopamos exemplos de numerosas máquinas e vehículos utilizados para as tarefas agrícolas e gandeiras (*tractor, chimpín, carro, remolque, arado, segadora, cisterna, fresadora, emboladora, desbrozadora, empacadora, rotativa, estendedora, bertolina, abonadora, hilerador, segador, pisón, sementeira, grade, máquina de colleitar, horquilla, cargador, muíño, muíño de vento, muíño de auga*). Tamén temos exemplos de todo tipo de ferramentas e utensilios destinados para diversos fins (*pa, sacha, sacho, rede, corda, aixada, fouciño, fouce, gadaña, machada, pico, motoserra, pau, carro*). Hai exemplos dalgunhas ferramentas e utensilios utilizados especificamente para o mantemento do xardín da vivenda (*cortacésped, regadeira, rastrillo, maceteiro*) formas que designan utensilios empregados cos animais (*xugo, bebedeiro*), mesmo exemplos de nomes de marcas dalgunhas máquinas como *John Deere*. Incluso temos exemplos relacionados coa vestimenta: *roupa cómoda, zapato cómodo, bota, guante, boina*.

- Individuos que atopamos no campo

Temos os seguintes exemplos: *granxeiro, gandeiro, agricultor, labrego, campesiño, pastor, xardineiro*. Tamén temos exemplos de nomes referentes a outros seres humanos, algúns deles son máis xenéricos (*persoa, xente*) e outros máis específicos (*veciño, amigo, nena, xente paseando*).

- Espazos, vías e lugares característicos do traballo

Atopamos exemplos que designan os diferentes espazos que compoñen o campo: *cultivo, horta, maizal, agro, terreo, pasto, prado, xardín, plantación e pradería*.

- Sistemas e tarefas de cultivo ou de explotación agrícola ou gandeira e outras actividades

Podemos atopar exemplos de actividades destinadas ó cultivo ou explotación agrícola (*agricultura, segar, arar, sementar, regar, plantar, colleitar*), tamén outras destinadas á explotación gandeira (*gandería*) e outro tipo de actividades con distintos fins (*pesca, caza, xardinería*). Ademais atopamos varios exemplos de elementos vinculados coas tarefas agrícolas e gandeiras. Por unha parte, exemplos vinculados cos labores do campo (*abono, esterco, bolo de esterco, purín, montón de silo, alpaca, bolo de herba seca, bolo, palla*), por outra parte, produtos empregados para o cultivo (*semente, fertilizante*) e finalmente, elementos que atopamos nunha horta (*espantapaxaros, estaca*).

- Poboacións de carácter rural

As poboacións de carácter rural son aquelas zonas nas que, con frecuencia, viven as persoas que se dedican ás tarefas agrícolas e gandeiras. Atopamos os seguintes exemplos de elementos que compoñen estes espazos: *pobo, aldea*.

- Edificacións

Temos exemplos das diversas edificacións que podemos atopar no campo, algunhas delas destinadas para o refuxio dos animais (*corte de vacas, cuadra, granxa, corte, cortello, galiñeiro, curral, establo, casa do can, cobertizo*), outras empregadas para os humanos (*casa, casa pequena, casa vella, casa alejada, asilo, casa de pedra*), tamén edificacións destinadas ó almacenamento e cultivo dalgún alimento (*hórreo, granero, invernadoiro*), outras orientadas a algunha actividade de ocio ou descanso (*casa rural, casa da árbore, cabana*) e edificacións para gardar algún vehículo (*garaxe*). Por último, temos un exemplo sobre unha parte da casa moi típica en Galicia: *lareira*.

b) O campo: natureza

- Animais de diferente tipo

Tamén temos exemplos de animais que viven libres pola natureza (*xabaril, porco espiño, porco teixo, esquío, ardilla, ourizo, toupa, rato, rata, rato de campo, lirio, zorro, raposo-a, lobo, corzo, cervo, sapo, ra, lagarto, falcón, morcego, gaivota, gorrión, aguiá, moucho, mosquito, mosca, abella, avespa, velutina, mariposa, bolboreta, xoaniña, libélula, grilo, saltamontes, térmite, verme, lombriga, araña, escaravello, larva, caracol, formiga, eiruga*). Atopamos exemplos de animais

pertencentes a outro hábitat, por exemplo: *xirafa, tigre, crocodilo, elefante, canguro, león, oso, ardilla planeadora*.

- Terreos e formacións do terreo

Encontramos tamén formas que designan diversas formacións do terreo: *chaira, montaña, cuíña, burato, camiño, sendeiro*.

- Árbores, plantas, froitos

Temos exemplos de árbores que atopamos na natureza (*roble, carballo, piñeiro, castiñeiro, ameneiro, eucalipto*) e froitos procedentes do bosque (*fresa silvestre, mora*). Tamén rexistramos varios exemplos de plantas e flores non cultivadas polo ser humano (*margarida, lique, chuchamel, trevo, toxo, musgo, ortiga, silveiro, fento*). Ademais, atopamos exemplos das diferentes partes das árbores (*raíz, rama*) e das diferentes partes das flores (*talo, folla, pétalo, pistilo*). Finalmente, tamén hai varios exemplos de termos xenéricos (*árbore, arbusto, herba, planta, flor e vexetación*) e termos colectivos (*arboredo, soute, fraga e bosque*).

- Vocábulos designadores de cursos e masas de auga

Temos os seguintes exemplos de palabras que designan diversos cursos de auga (*río, riachuelo, regato, cascada*) e masas de auga (*lago, lagoa*).

- Substancias ou materiais relacionados co campo

Atopamos exemplos de substancias ou materiais relacionados co campo: *auga, terra, area, rocha, madeira, barro*.

- Meteoroloxía

Temos exemplos de tres estacións: *primavera, verán, outono*. Tamén temos exemplos de fenómenos meteorolóxicos e outros elementos relacionados coa meteoroloxía como os seguintes: *chuvia, tormenta, neve, sol, vento, aire, gota de rocío, arco iris, arco da vella, ceo, ceo azul, soleado, calor e frío*.

- Cores da natureza

Entre as respostas dos informantes son frecuentes as seguintes cores: *verde, amarelo, marrón, ceo azul* e a palabra *cor*.

c) O campo: lugar de retiro, descanso ou ocio

Atopamos exemplos de varias accións: *xogar, cantar, camiñar, correr, pasear, saltar, durmir*. Tamén outros exemplos vinculados con actividades de ocio: *pícnico, cámping, acampada, fogueira, merendeiro, cesta, mochila, lanterna, merenda, mantel, parque, piscina, festas, hamaca*.

d) O campo: relacionado co mundo dos deportes

Temos varios exemplos do campo relacionado cos deportes: *campo de fútbol, fútbol, futbolista, balón, portería, círculo central, área, golf, tenis, paintball, rugby e deporte.*

e) O campo: valoracións

- Valoracións positivas

Temos exemplos de valoracións positivas (*diversión, pracer, alegría, felicidade, ilusión, tranquilidad, relaxación, relax, desconexión, silencio, paz, comodidade, liberdade, aire fresco, vida, boa vista*). Outros termos que asocian os nosos informantes co campo son: *natureza, ciencia, aprender.*

- Vínculo afectivo co campo

Exemplos que nos informan do vínculo afectivo dos informantes con este espazo son *fogar, morriña, familia, recordo*. Tamén temos varios exemplos de formas que designan persoas próximas ós nosos informantes: *primo, curmán, irmá, pai.*

Como conclusión, os informantes consideran o campo, en primeiro lugar, como un lugar relacionado coa natureza, onde viven todo tipo de animais, dende animais domésticos ata animais que habitan libres por ela, así como numerosas árbores, plantas e flores. En segundo lugar, outra visión que teñen os informantes sobre este espazo é o campo como explotación humana, sobre todo orientado ás tarefas agrícolas e gandeiras. Os informantes teñen un gran coñecemento do campo e iso demostrano ofrecendo múltiples exemplos de maquinaria e ferramentas empregadas nas tarefas agrícolas, gandeiras e na xardinería. Non faltan nomes de empregados nas tarefas do campo e tamén de edificacións que podemos atopar neste espazo. Neste último caso, temos nomes de construcións destinadas á vivenda humana pero tamén outras empregadas para o refuxio dos animais e para o almacenamento da maquinaria e dalgúns alimentos. Os informantes, ademais de asociar o campo coa natureza e como un elemento de explotación humana, tamén o vinculan co deporte e cun lugar de retiro, descanso e ocio. Finalmente, en canto ás valoracións que nos achegan sobre este espazo, son sempre positivas. Consideran o campo como un lugar que ofrece *tranquilidade, relaxación, descanso, silencio e paz*. Tamén o vinculan con sensacións como a *diversión, a alegría, a ilusión ou a felicidade*. Ademais as emocións que lles proporciona o campo teñen un vínculo afectivo: *morriña, recordos, familia, fogar.*

6.1.3. Comparación: A Cidade e O Campo

A continuación mostramos un cuadro comparativo dos resultados obtidos no CI A Cidade e no CI O Campo:

Táboa 3. Comparación entre os resultados obtidos no CI A Cidade e no CI O Campo

A Cidade	O Campo
-Establecementos e edificacións: vivendas humanas, comercio, ensino, saúde, actividades de ocio etc.	-Establecementos e edificacións: vivendas humanas, edificacións destinadas ó refuxio dos animais e ó almacenamento de alimentos.
-Numerosos exemplos de medios de transporte para o desprazamento de persoas e para o transporte de mercadorías (<i>avión, tren, barco</i> etc).	-Exemplos de medios de transporte vinculados coas tarefas agrícolas (<i>tractor, chimpín</i>).
-Utensilios relacionados coas novas tecnoloxías.	-Utensilios relacionados cos labores agrícolas e gandeiros.
-Denominacións de animais de compañía, aves que viven libres e algún animal exótico.	-Numerosos exemplos de animais: de compañía, domésticos, insectos, doutros ecosistemas etc.
-Nomes de distintas profesións (<i>dentista, oculista, albanel, policía</i> etc).	-Nomes de profesións relacionadas co campo (<i>agricultor, gandeiro, xardineiro</i>).
-Valoracións (<i>civilización, modernidade, pouca vexetación, poucas árbores</i>).	-Valoracións (<i>paz, tranquilidade, felicidade, familia, morriña, fogar</i>).
-Materiais, en xeral, relacionados coa construción (<i>tella, plástico, cable, grava, cemento, pedra</i>).	-Materiais producidos pola propia natureza (<i>terra, barro, rocha, area, madeira, auga</i>). -Substancias relacionadas cos labores agrícolas e gandeiros (<i>purín, esterco, abono, bosta de vaca, montón de silo</i>).
-Substancias relacionadas coa contaminación (<i>fume, gas, basura, ruído</i>).	-Ausencia de contaminación (<i>aire fresco, respirar</i>).

6.2. Presentación dos datos cuantitativos básicos e das formas máis dispoñibles

A continuación mostramos os datos cuantitativos básicos do noso traballo en enquisas feitas no curso 2018-2019 a alumnos de 6º de Educación Primaria comparándoos cos datos do

LDG, estes últimos obtidos no curso 2008-2009 de informantes de 2º de Bacharelato. En primeiro lugar, no CI A Cidade obtemos unha media de respostas por informante de 18,61 fronte ó LDG que obtén 21,00. Acadamos un total de 3.741 respostas de 201 informantes mentres que o LDG ten 16.803 respostas de 800 informantes. No CI O Campo temos unha media de respostas de 16,81 e no LDG 20,27. Consequimos un total de 3.378 respostas (201 informantes) e o LDG 16.214 respostas (800 informantes). Se comparamos os datos obtidos no noso traballo nos dous CI observamos que o número de respostas do CI A Cidade (3.741) é maior que as do CI O Campo (3.378). A diferenza neste resultado sería de 363 respostas (1,8 puntos). No LDG tamén é superior o número de respostas na cidade, pero cunha diferenza menor, de tan só 0,73 puntos con respecto ao campo.

6.2.1. Centro de interese: A Cidade

A continuación mostramos un cadro coas dez formas máis dispoñibles do noso traballo no CI da cidade:

Imaxe 6. As dez formas máis dispoñibles na nosa enquisa para o CI A Cidade

Nº	Palabra	Dispoñibilidade	Aparición	F. Absoluta	F. Relativa	F. Acumulada
1	coche	0,73593	84,080%	169	4,518%	4,518%
2	edificio	0,68278	76,119%	153	4,090%	8,608%
3	tenda	0,42127	57,214%	115	3,074%	11,682%
4	casa	0,38317	48,756%	98	2,620%	14,302%
5	parque	0,32491	45,771%	92	2,459%	16,761%
6	cole(xio)	0,25111	40,796%	82	2,192%	18,953%
7	carretera	0,24703	32,338%	65	1,738%	20,691%
8	persoa	0,23011	31,343%	63	1,684%	22,375%
9	semáforo	0,22835	31,343%	63	1,684%	24,059%
10	farol	0,22048	31,343%	63	1,684%	25,743%

Entre estas formas, a máis frecuente é un vehículo: *coche*. A esta séguelles *edificio*, *tenda* e *casa*. Isto infórmanos da relación que establecen os nosos informantes entre a cidade e os coches, a construción (*edificio*, *casa*) e o comercio (*tenda*). As formas *parque* e *cole(xio)* son exemplos moi comúns que nos ofrecen os nosos informantes debido a que son dous lugares moi frecuentados por eles e elas (nenos e nenas de doce anos). *Carretera* e *semáforo* son formas que se atopan entre as dez primeiras, as dúas teñen un vínculo coa circulación. Encontramos tamén *farol*, un sistema de iluminación habitual nas cidades, e por último, o exemplo xenérico *persoa*. En resumo, estas dez formas defínennos a cidade como un lugar no que predominan os coches, con moitos edificios, tendas e casas. Tamén un lugar no que hai moitos elementos relacionados coa circulación e habitado por moitas persoas.

A continuación mostramos un cuadro cos dez lemas máis dispoñibles recollidos no CI A Cidade do noso traballo e os dez primeiros do LDG, entre parénteses indicamos a posición que ocupa cada forma no traballo co que se está comparando:

Táboa 4. Os dez lemas máis dispoñibles no CI A Cidade no noso traballo e no LDG

A Cidade 2019	LDG
1-Coche (1)	1-Coche (1)
2- Edificio (2)	2-Edificio (2)
3-Tenda (4)	3-Rúa (17)
4-Casa (7)	4-Tenda (3)
5-Parque (5)	5-Parque (5)
6-Cole(xio) (25)	6-Semáforo (9)
7-Carretera (18)	7-Casa (4)
8-Persoa (42)	8-Centro comercial (16)
9-Semáforo (6)	9-Farol (10)
10-Farol (9)	10-Estrada (19)

Comprobamos que as dúas primeiras formas son as mesmas: *coche* e *edificio*. Tamén coincide a quinta posición en ambos os traballos coa forma *parque*. Ademais, atopamos outras similitudes entre as formas máis frecuentes: *tenda*, *casa*, *semáforo* e *farol*. No noso traballo *tenda* ocupa o terceiro posto mentres que no LDG o cuarto. *Casa* atópase no cuarto lugar do noso traballo e no sétimo do LDG. En canto a *semáforo* e *farol* están máis dispoñibles no LDG, atopándose na sexta e novena posición respectivamente fronte ás posicións novena (*semáforo*) e décima (*farol*) na nosa obra.

No noso traballo temos entre as formas máis frecuentes exemplos diferentes dos do LDG: *cole(xio)* (sexto lugar), *carretera* (sétimo lugar) e *persoa* (oitavo lugar). Estas formas ocupan os seguintes lugares no LDG: *cole(xio)* (lugar vinte e cinco), *carretera* (lugar dezaioito), *persoa* (lugar corenta e dous). O feito de que a idade dos nosos informantes sexa de doce anos é un factor a ter en conta para poder entender a presenza destas formas nestas posicións no noso traballo e nunhas posicións bastante inferiores no LDG, cuxos informantes tiñan dezaioito anos.

En primeiro lugar, *cole(xio)* fai referencia a un espazo próximo ós nosos informantes. En canto a *persoa*, estamos ante un termo bastante xeral e este pode ser o motivo de que non apareza entre as formas máis recollidas do LDG. Debe terse en conta que os seus informantes tiñan unha idade máis avanzada que os nosos informantes e, deste xeito, unha maior capacidade de precisión. Finalmente, *carretera*, é un castelanismo e é previsible que os informantes do LDG presenten un maior dominio do estándar por razóns de idade. Por este motivo, é posible que nas súas respostas eviten o emprego da voz de orixe castelá. Precisamente, entre as formas máis dispoñibles do LDG que non temos rexistradas nos primeiros postos nas nosas listaxes, encontramos, ademais de *centro comercial* (oitavo lugar), *rúa* (terceiro lugar) e *estrada* (décimo lugar). Estas últimas formas ocupan as seguintes posicións no noso traballo: *centro comercial* (lugar dezaseis), *rúa* (lugar dezasete) *estrada* (lugar dezanove). En canto á diferenza de posicións destas formas, consideramos que *rúa* e *estrada* son formas do galego estándar pouco empregadas polos nosos informantes ou que aínda están en proceso de incorporalas á súa lingua. Os informantes do LDG, posto que teñen maior idade, tamén teñen un maior coñecemento do código normativo do galego e por este motivo están moito máis presentes estas formas nas súas listaxes. En canto a *centro comercial*, explicamos a súa maior frecuencia no LDG tamén en función da idade dos informantes. Dado que o *centro comercial* é un espazo destinado ó ocio (cine, espazos lúdicos, bares etc) e con varios establecementos comerciais (tendas de roupa, de videoxogos, zapaterías etc), pensamos que pode ser un lugar máis frecuentado por mozos e mozas de dezoito anos que por nenos e nenas de doce anos.

6.2.2. Centro de interese: O Campo

A continuación mostramos un cadro coas dez primeiras formas máis dispoñibles no CI do campo. Entre estas formas, temos exemplos vinculados coa natureza: *herba*, *árbore*, *flor*, *terra*. Destes dez exemplos, cinco fan referencia ós animais: *vaca*, *cabalo*, *animal*, *paxaro*, *ovella*. Isto infórmanos de que os nosos informantes consideran o campo como un lugar no que habitan moitos animais. Finalmente, entre estas formas, tamén temos un exemplo dun vehículo: *tractor*. Polo tanto, para os nosos informantes, o campo é un lugar vinculado coa natureza, con moitas árbores e flores. Tamén é un lugar habitado por múltiples animais e destinado ás tarefas agrícolas e gandeiras (*tractor*).

Imaxe 7. As dez formas máis frecuentes na nosa enquisa para o CI O Campo

Nº	Palabra	Disponibilidade	Aparición	F. Absoluta	F. Relativa	F. Acumulada
1	herba	0,69961	78,607%	158	4,677%	4,677%
2	árbore	0,60354	74,129%	149	4,411%	9,088%
3	flor	0,49434	58,706%	118	3,493%	12,581%
4	vaca	0,38659	50,249%	101	2,990%	15,571%
5	cabalo	0,24279	35,323%	71	2,102%	17,673%
6	tractor	0,20404	26,866%	54	1,599%	19,272%
7	animal	0,19956	26,866%	54	1,599%	20,871%
8	paxaro	0,19462	28,358%	57	1,687%	22,558%
9	terra	0,19206	26,368%	53	1,569%	24,127%
10	ovella	0,18049	25,871%	52	1,539%	25,666%

No seguinte cadro mostramos as dez formas máis frecuentes do CI O Campo no noso traballo e no LDG, entre parénteses indicamos a posición que ocupa cada unha destas formas no traballo co que se está comparando:

Táboa 5. Os dez lemas máis frecuentes no CI O Campo no noso traballo e no LDG

O Campo 2019	LDG
1-Herba (1)	1-Herba (1)
2-Árbore (3)	2-Vaca (4)
3-Flor (5)	3-Árbore (2)
4-Vaca (2)	4-Tractor (6)
5-Cabalo (10)	5-Flor (3)
6-Tractor (4)	6-Ovella (10)
7-Animal (7)	7-Animal (7)
8-Paxaro (19)	8-Casa (39)
9-Terra (14)	9-Porco (14)
10-Ovella (6)	10-Cabalo (5)

Comprobamos que unicamente coincide a posición de dúas das formas entre as dez primeiras, unha delas, na primeira posición coa palabra *herba*, a outra, na sétima posición coa palabra *animal*. Tamén hai varias formas coincidentes aínda que con distinta posición. Entre estas formas, no noso traballo temos o exemplo *árbore* que se atopa na segunda posición, *flor* na terceira, *vaca* na cuarta, *cabalo* na quinta, *tractor* na sexta e *ovella* na décima. En cambio, no LDG estas formas ocupan os seguintes postos: *vaca* o segundo, *árbore* o terceiro, *tractor* o cuarto, *flor* o quinto, *ovella* o sexto e *cabalo* o décimo. Observamos que no noso traballo as

formas *árbore*, *flor* e *cabalo* son máis frecuentes que no LDG e, neste último son máis comúns as formas *vaca*, *tractor* e *ovella*. Como formas distintas só temos dous casos que non aparecen entre as do LDG: *paxaro* e *terra*. Estas atópanse nas posicións dezanove e catorce respectivamente no LDG. Ademais o LDG ten as formas *casa* e *porco* que non temos nós entre os exemplos máis frecuentes. Estas formas ocupan as seguintes posicións nas nosas listaxes: *casa* (lugar trinta e nove), *porco* (lugar catorce).

6.3. Comparación entre os resultados dos informantes de centros rurais e de centros urbanos.

Para a comparación dos resultados dos informantes de centros rurais e de centros urbanos tomamos como referencia o cotexo establecido en López Meirama (2011) para os centros rurais e os centros urbanos do léxico dispoñible do español de Galicia. Neste punto presentamos, para comezar, os datos do total de respostas clasificadas polo tipo de poboación dos centros de ensino, centros rurais e centros urbanos, así como o seu índice de compatibilidade. A continuación mostramos as formas que ocupan a mesma posición ou unha posición moi próxima nas listaxes dos dous tipos de poboación. Posteriormente, indicamos as formas máis dispoñibles tanto dos centros rurais como dos centros urbanos destacando as similitudes e comentando as diferenzas que atopamos. Finalmente, ofrecemos as formas que están presentes na listaxe dos centros rurais e non na dos urbanos e viceversa. Esta análise realizámola só coas formas que teñen unha frecuencia acumulada inferior ao 80%, para deixar fóra formas que foron proporcionadas por moi poucos estudantes. Estes pasos levámoslos a cabo en cada un dos CI investigados: A Cidade e O Campo.

6.3.1. Centro de interese: A Cidade

En primeiro lugar, presentamos os datos do total de respostas dos centros rurais e dos centros urbanos no CI da cidade. En canto ós centros rurais, obtemos unha media de respostas de 15,79, un total de 100 informantes e 1579 respostas. Nos centros urbanos acadamos unha media de respostas de 21,41, un total de 101 informantes e 2162 respostas. A diferenza na media de respostas entre os centros rurais e os urbanos é de 5,62 e de 583 respostas. Comprobamos que nos centros urbanos temos un maior número de respostas que nos centros rurais.

Por outro lado, obtemos como índice de compatibilidade un 48,98% (nas formas que suman unha frecuencia acumulada do 80%) e un 51,02% de respostas diferentes. O índice de

compatibilidade infórmanos de que o número de respostas iguais nos dous tipos de centro é case a metade. Este dato proporciónanos moita información acerca dos coñecementos compartidos por informantes dun e doutro tipo de centro. Os dous centros coinciden case na metade de respostas dentro da frecuencia acumulada do 80%, isto indícanos que os seus coñecementos son parcialmente similares pero hai unha clara diferenza que é a outra metade de respostas diferentes. López Meirama (2011: 124) indica que no LDG o índice de compatibilidade entre os centros rurais e os urbanos é do 59,62%.

En segundo lugar, mostramos as formas que se atopan na mesma posición ou nunha posición moi próxima nas listaxes dos dous tipos de poboación. Unicamente dúas formas ocupan a mesma posición nas respostas dos centros rurais e nas respostas dos centros urbanos. Unha delas é a forma *xente*, situada no lugar vinte e un en ambos os tipos de poboación, a outra forma é *ventá* a cal está no lugar trinta e un. Tamén se dan casos de formas que se encontran moi próximas entre si nas respostas dos informantes dos centros rurais e urbanos. Estes son os exemplos que atopamos e entre parénteses a posición que ocupan nas respostas dos centros rurais e urbanos respectivamente: *coche* (1/2), *edificio* (2/1), *tenda* (3/4), *casa* (4/5), *semáforo* (8/9), *autobús* (16/17), *escola* (25/24) e *párking* (69/68). Nestes exemplos comprobamos que a diferenza de posición destas formas en centros rurais e urbanos é de tan só un posto. Tamén temos outros casos de proximidade na posición das formas como os seguintes: *carretera* (5/10), *parque* (10/3), *persoa* (6/11), *super(mercado)* (12/8), *centro comercial* (14/20), *museo* (30/26), *instituto* (39/33), *mar* (49/52) e *fume* (75/79). Nestes últimos exemplos a distancia que separa a posición destas formas nos centros rurais e urbanos é de menos de dez postos.

A continuación mostramos un cadro no que presentamos as dez primeiras formas dos centros rurais e dos centros urbanos recollidas no CI A Cidade e entre parénteses a súa posición no tipo de centro co que se está comparando:

Táboa 6: As dez primeiras formas nos centros rurais e nos centros urbanos no CI A Cidade

Centros rurais	Centros urbanos
1-Coche (2)	1-Edificio (2)
2-Edificio (1)	2-Coche (1)
3-Tenda (4)	3-Parque (10)
4-Casa (5)	4-Tenda (3)

5-Carretera (10)	5-Casa (4)
6-Persoa (11)	6-Cole(xio) (13)
7-Farol (13)	7-Rúa (38)
8-Semáforo (9)	8-Super(mercado) (12)
9-Piso (27)	9-Semáforo (9)
10-Parque (3)	10-Carretera (5)

Atopamos moitas coincidencias nas dez primeiras formas dos centros rurais e nas dos centros urbanos: *coche, edificio, casa, tenda, parque, carretera, semáforo*. Aínda que algunhas delas ocupan unha posición diferente, sete das dez primeiras formas son as mesmas nos dous tipos de poboación comentados. Nas respostas dos centros rurais temos unha forma que presenta unha notable diferenza respecto da posición que ocupa nos centros urbanos: *piso*. A forma *piso* ocupa nas respostas dos centros urbanos a posición vinte e sete e nos centros rurais a novena. Dado que os informantes de zonas rurais viven frecuentemente en casas, os pisos son un elemento diferencial con respecto ao seu hábitat e, polo tanto, definitorio das cidades. É este talvez o motivo de que apareza con máis frecuencia nas súas listaxes.

Nas respostas dos centros urbanos temos unha forma que presenta unha diferenza destacable respecto da posición que ocupa na listaxe dos centros rurais: *rúa*. Esta forma ocupa nas respostas dos centros rurais o lugar trinta e oito e o sétimo nas listaxes dos centros urbanos. No que respecta á frecuencia absoluta desta forma, trinta e cinco informantes do ámbito urbano escriben *rúa*, fronte a dez informantes do rural. Esta diferenza talvez se poida explicar polo diferente grao de coñecemento do galego estándar dos falantes rurais e urbanos.

En terceiro lugar, agrupamos as palabras que aparecen na listaxe dos centros rurais e non nas dos centros urbanos e viceversa (cunha frecuencia acumulada ata o 80%). Entre as formas presentes unicamente nos centros rurais atopamos edificacións con distintos fins como *Parlamento, cemiterio* e *acuario*. Tamén temos exemplos nos centros rurais que aparecen nunha posición moi inferior nos centros urbanos. Hai exemplos de establecementos (*farmacia*), mobiliario urbano (*contedor*), elementos relacionados coa circulación (*pista*), coa distribución do territorio (*centro*) e tamén unha referencia a un oficio (*policía*). A continuación mostramos estas formas e entre parénteses primeiro a posición nos centros rurais e logo nos centros urbanos: *farmacia* (60-164), *contedor* (57-178), *pista* (86-181),

centro (80-186), *policía* (74-142). Comprobamos que hai unha diferenza moi elevada na posición destas formas nas dúas listaxes.

Entre as formas presentes só nos centros urbanos (cunha frecuencia acumulada ata o 80%) atopamos os seguintes exemplos. En primeiro lugar, nomes de establecementos comerciais, por unha parte, destinados á venda específica dalgúns produtos alimenticios (*xeadería*), por outro lado, establecementos destinados á venda de produtos de todo tipo (*hipermercado*), ademais doutras edificacións (*oficina*) e tamén as distintas partes que compoñen unha edificación (*portal*). En segundo lugar, aparecen exemplos de mobiliario urbano (*escultura*), animais (*gaivota*), referencias á natureza (*sol*, *ceo*, *folla*) e exemplos de cores (*gris*, *cor*). Ademais, atopamos formas que fan referencia á distribución do territorio nas cidades (*camiño*, *barrio*, *paseo marítimo*) e tamén á contaminación acústica das urbes (*ruído*). Outras formas presentes só nas listaxes dos centros urbanos son: *luz*, *obradoiro* e *civilización*. A continuación mostramos unha selección de formas que presentan diferenzas importantes nas dúas listaxes. Entre parénteses indicamos, en primeiro lugar, a posición nos centros urbanos e, en segundo lugar, nos centros rurais: *paso de cebra* (37-98), *rotonda* (40-223), *biblioteca* (45-106), *nen-a* (55-126), *industria* (65-232), *peixería* (67-258), *ordenador* (84-227), *estadio* (93-216) etc.

Como conclusión, observamos que os informantes dos centros urbanos coinciden cos informantes dos centros rurais no enfoque que teñen da cidade como un lugar con moitos coches, elementos da circulación e diferentes edificacións. Comprobamos que os informantes dos centros urbanos ven a cidade dende unha óptica máis próxima, ofrecendo exemplos concretos de establecementos, mobiliario urbano, animais que podemos atopar nas cidades, elementos da natureza, cores, referencias sobre a distribución do territorio etc.

6.3.2. Centro de interese: O Campo

En primeiro lugar, mostramos os datos do total de respostas dos centros rurais e dos centros urbanos no CI O Campo. Nos centros rurais temos unha media de respostas de 16,32, un total de 100 informantes e 1.632 respostas. Nos centros urbanos temos unha media de respostas de 17,29, un total de 101 informantes e 1.746 respostas. Rexistramos un maior número de respostas nos centros urbanos, cunha diferenza de 114 respostas (0,97 puntos). Por outro lado, obtemos como índice de compatibilidade un 39,00% (nunha frecuencia acumulada do 80%) e un 61% de formas diferentes. O índice de compatibilidade infórmanos de que é maior o

número de repostas diferentes. Este dato indícanos que os informantes dos centros rurais e os informantes dos centros urbanos presentan distintos coñecementos sobre o campo e teñen diferentes perspectivas sobre o mesmo. López Meirama (2011: 124) indica que no LDG o índice de compatibilidade é do 46,43%.

En segundo lugar, indicamos as formas que se atopan na mesma posición ou nunhas posicións moi próximas nos dous tipos de centros: rural e urbano. Só as dúas primeiras formas das listaxes ocupan a mesma posición nos centros rurais e nos centros urbanos: *herba* (1) e *árbore* (2). Tamén temos casos de formas moi próximas entre si nos dous tipos de centro. A continuación mostramos algúns exemplos e, entre parénteses, o lugar que ocupan, primeiro, nos centros rurais, e logo, nos centros urbanos. Por unha parte, temos formas separadas por un posto nas dúas listaxes: *vaca* (3-4), *flor* (4-3), *cabalo* (6-5), *paxaro* (9-8), *abella* (31-30), *cenoria* (38-37), *burro* (89-90). Por outra parte, tamén atopamos algunhas formas separadas por menos de dez postos: *terra* (11-7), *animal* (12-6), *galiña* (13-19), *planta* (19-13), *granxa* (20-13), *gandería* (32-28), *pataca* (33-26), *xoaniña* (79-73).

A continuación ofrecemos un cadro no que presentamos as dez primeiras formas dos centros rurais e dos centros urbanos recollidas no CI O Campo e entre parénteses a súa posición no tipo de centro co que se está comparando:

Táboa 7. As dez primeiras formas nos centros rurais e nos centros urbanos no CI O Campo

Centros rurais	Centros urbanos
1-Herba (1)	1-Herba (1)
2-Árbore (2)	2-Árbore (2)
3-Vaca (4)	3-Flor (4)
4-Flor (3)	4-Vaca (3)
5-Tractor (34)	5-Cabalo (6)
6-Cabalo (5)	6-Animal (12)
7-Coello (18)	7-Terra (11)
8-Ovella (11)	8-Paxaro (9)
9-Paxaro (8)	9-Río (23)
10-Porco (29)	10-Arbusto (29)

Entre as dez primeiras formas nos dous tipos de centro, dúas delas ocupan a mesma posición nas dúas listaxes, tal e como xa indicamos: *herba* (1) e *árbore* (2). A continuación mostramos outros exemplos de coincidencias nos exemplos e, entre parénteses, a posición que ocupan nos centros rurais e nos centros urbanos respectivamente: *vaca* (3-4), *flor* (4-3), *cabalo* (1-5) e *paxaro* (9-8). Polo tanto, seis das dez formas destas listaxes son as mesmas nos centros rurais e nos centros urbanos, ocupando dúas delas a mesma posición e outras catro uns lugares moi similares. Tamén atopamos formas diferentes nestas listaxes. A continuación mostramos estas formas e, entre parénteses, primeiro a posición que ocupan na listaxe do centro que se está comentando e, despois, a posición no centro oposto. En primeiro lugar, nos centros rurais temos como formas diferentes *tractor* (5-34), *coello* (7-18), *ovella* (8-11) e *porco* (10-29). En segundo lugar, nos centros urbanos temos como formas diferentes *animal* (6-12), *terra* (7-11), *río* (9-23), *arbusto* (10-29). A raíz destes resultados concluímos que os informantes dos centros rurais e dos centros urbanos comparten moitos coñecementos sobre o campo, pois seis das dez primeiras formas nos dous tipos de centro son as mesmas. Os informantes dos centros rurais e dos centros urbanos coinciden na visión do campo como un lugar caracterizado, en primeiro lugar, pola presenza de *herba* e de *árbores*, en definitiva relacionado coa natureza, como comprobamos tamén co exemplo *flor*. Tamén asocian o campo, fundamentalmente, con tres animais: *vaca*, *cabalo* e *paxaro*.

Por outro lado, a partir das catro formas diferentes nos dous tipos de centro, podemos observar dous puntos de vista distintos sobre o campo. Nos centros rurais temos como exemplos algúns nomes de animais: *coello* (7-18), *ovella* (8-11) e *porco* (10-29). Destes tres exemplos, o que menor diferenza presenta na súa colocación nas listaxes é *ovella*, pero *coello* e *porco* atópanse en dúas posicións moi distintas nos dous tipos de centro. Se observamos as formas coincidentes nos dous centros, vemos que *vaca*, *cabalo* e *paxaro* son os únicos exemplos de animais que aparecen. *Ovella* tamén é unha forma moi empregada polos informantes dos dous tipos de centro. Isto infórmanos que estes catro animais son os animais prototípicos do campo. É dicir, os informantes dos centros rurais e urbanos consideran que estes son animais que nos podemos atopar no campo con frecuencia.

A maiores, os informantes dos centros rurais inclúen outros dous exemplos (*coello*, *porco*) que teñen un rexistro moito menor nas respostas dos centros urbanos. Pensamos que esta diferenza se debe a que os nenos e nenas do rural, polo feito de viviren neste espazo, saben que nas casas as familias teñen *porcos*, *ovellas* e *coellos* destinados á alimentación da propia

familia, pola contra as granxas de *vacas* están destinadas á comercialización de produtos alimenticios. Por este motivo, os nenos e nenas rurais vinculan estes animais co campo, mentres que os dos centros urbanos non teñen tan presentes na súa mente os *porcos*, os *coellos* e as *ovellas* como os poden ter os do rural.

Tamén atopamos outra diferenza, neste caso relacionada coa maquinaria agrícola: o *tractor*. Nas respostas dos nenos e nenas rurais esta forma ocupa a quinta posición e nas respostas dos nenos urbanos a posición trinta e catro. Podemos ver que a diferenza é moi grande. Consideramos que isto se debe a unha diferente perspectiva sobre o campo, ó igual que nos casos anteriores sobre os animais. É dicir, os nenos e nenas dos centros rurais consideran o campo como un lugar relacionado co traballo agrícola e gandeiro e o *tractor* é un vehículo destinado a estas actividades. Pola contra, os informantes dos centros urbanos non presentan esta visión sobre o campo e por iso a colocación da forma *tractor* na posición trinta e catro. Pola contra, os nenos e nenas dos centros urbanos relacionan o campo coa natureza, e isto demóstrano achegando tres exemplos que os nenos e nenas dos centros rurais non aportan con tanta frecuencia: *terra* (7-11), *río* (9-23) e *arbusto* (10-29). A excepción de *terra*, que ten unha posición próxima nos dous centros, *río* e *arbusto* son moito máis frecuentes nas respostas dos nenos e nenas urbanos que na dos rurais. Pensamos que isto se debe tamén a que os nenos e nenas do urbano establecen un maior vínculo entre o campo e a natureza que os do rural. Finalmente, nos centros urbanos tamén temos como forma diferente o termo xenérico *animal* que ocupa a posición seis fronte á posición doce nos centros rurais.

Como conclusión, os informantes dos centros rurais e os dos centros urbanos presentan unha mesma visión do campo, como un lugar relacionado coa natureza (*herba, árbore, flor*) e tamén cos animais (*vaca, cabalo, paxaro*). Os nenos e nenas do rural teñen unha visión do campo máis próxima e relaciónano con varios animais destinados á alimentación familiar (*ovella, coello, porco*) e tamén con labores agrícolas e gandeiros (*tractor*). Pola contra, os nenos e nenas urbanos presentan unha visión do campo máis distante (*animal*) e vinculado coa natureza (*terra, río, arbusto*).

Por último, agrupamos as palabras que aparecen na listaxe dos centros rurais e non na dos centros urbanos e viceversa (cunha frecuencia acumulada do 80%). Entre as formas presentes unicamente nos centros rurais atopamos máquinas e vehículos destinados ás tarefas agrícolas e gandeiras (*fresadora, emboladora, colleitadora, empacadora, desbrozadora, horquilla,*

cisterna, remolque, carro, chimpín), animais (*becerro-a, bicho*), referencias a elementos vinculados cos labores do campo (*esterco, purín, bolo*), un exemplo dunha construción para gardar o gando (*corte*), exemplos de plantas (*xirasol, musgo*), flores (*lique*), referencia a algunha das partes das flores (*pétalo*) e un nome colectivo (*arboredo*). Tamén temos exemplos nos centros rurais que aparecen nunha posición moi inferior nos centros urbanos. A continuación mostramos algúns exemplos e, entre parénteses, a súa posición nos centros rurais e nos centros urbanos respectivamente: *can* (14-32), *milllo* (15-89), *xabaryl* (21-43), *piñeiro* (25-72), *casa* (26-54), *rato* (30-98), *arado* (35-70), *carballo* (43-179), *maceira* (46-136), *raposo-a* (50-109).

Entre as formas presentes só nos centros urbanos (cunha frecuencia acumulada do 80%) atopamos os seguintes exemplos. Por unha parte, nomes de animais de diferente tipo (*perro, gusano, lombriga, araña, avespa, corvo*), incluso animais doutros ecosistemas (*oso, xirafa*) e unha denominación xenérica sobre os animais (*animal pequeno*). Ademais atopamos dous exemplos de edificacións, unha delas destinada como vivenda do ser humano (*casa pequena*) e a outra orientada ó refuxio dos animais (*cortello*). Tamén temos exemplos de alimentos (*mora, amorodo, leite*), un elemento que forma parte da vestimenta do ser humano (*bota*), exemplos de cores (*verde, cor verde, cor*), unha referencia a un espazo propio do campo (*terreo*), un exemplo sobre unha parte das árbores (*tronco*) e, incluso, utensilios e elementos que atopamos no campo con distintos fins (*mangueira, banco, espantapaxaros*) ademais dunha acción sobre os labores do campo (*plantar*). Tamén temos referencias á meteoroloxía, como o nome dunha estación (*primavera*) e elementos relacionados cos fenómenos atmosféricos (*chuvia, aire, nube*). Por outra parte, rexistramos varios exemplos que vinculan o campo cos deportes (*fútbol, portería, golf, xogo*) e tamén cun espazo destinado ó ocio e a realizar actividades lúdicas (*xogar, correr, cantar*). Finalmente, temos unha valoración do campo a través dun adxectivo (*mollado*) e tamén outros termos xenéricos aludindo ó campo como un lugar relacionado coa natureza (*campo, paisaxe*). A continuación mostramos unha selección de formas que presentan unha diferenza destacable nas listaxes dos centros rurais e dos centros urbanos, entre parénteses indicamos, en primeiro lugar, a posición que ocupan estas formas nos centros urbanos e, en segundo lugar, nos centros rurais: *pícnic* (35-187), *xardín* (36-265), *campo de fútbol* (46-224), *formiga* (50-338), *cortacésped* (71-209), *aldea* (78-180), *parque* (80-151), *toxo* (206-63), *castiñeiro* (66-235) etc.

Como conclusión, comprobamos que os informantes dos centros rurais vinculan o campo coas tarefas agrícolas e gandeiras en moito maior medida ca os falantes dos centros urbanos, pois presentan un gran coñecemento desde ámbito e demostrano ofrecendo múltiples exemplos de maquinaria, diferentes utensilios e elementos relacionados con estas actividades. En segundo lugar, tamén relacionan o campo coa natureza, e por este motivo, ofrecen exemplos de plantas, flores e incluso partes das flores. Os informantes dos centros urbanos, pola contra, presentan unha visión do campo máis próxima ó mundo dos deportes e como un lugar de descanso, retiro ou ocio. Por esta razón, ofrecen varios exemplos de actividades lúdicas e deportes. Ademais, tamén relacionan o campo coa natureza, pero dende unha óptica máis distante que os nenos e nenas do rural, pois ofrécennos exemplos de animais doutros ecosistemas e tamén exemplos sobre a meteoroloxía.

7. CONCLUSIÓN

Tras realizar este traballo chegamos ás seguintes conclusións. Por unha parte, no que respecta ós tipos de centros, apreciamos algunhas diferenzas en canto ó número de respostas proporcionadas. Nos centros urbanos obtemos un maior número de respostas que nos centros rurais. Pensamos que o nivel sociocultural dos informantes pode explicar esta diferenza entre a media de respostas na zona rural e na zona urbana. Temos un total de 34 informantes cun nivel sociocultural baixo, dos cales 27 pertencen a zonas rurais e 7 a zonas urbanas. Ademais, dos 33 informantes cun nivel sociocultural alto, 8 deles son de zonas rurais e 25 de zonas urbanas. Polo tanto, nas zonas rurais predominan os informantes de nivel sociocultural baixo e nas zonas urbanas os informantes cun nivel sociocultural alto. O maior número de respostas rexistradas coincide coa zona cun maior nivel sociocultural, así, nos centros rurais, os informantes de nivel sociocultural baixo son os que ofrecen un menor número de respostas.

Por outra parte, tamén observamos diferenzas en canto ás respostas proporcionadas por informantes do rural e informantes do urbano nos dous centros de interese, pero especialmente no CI O Campo. Por un lado temos dúas visións diferentes sobre cada CI. Mentres que os nenos e nenas do rural consideran o campo como un lugar relacionado coas actividades agrícolas e gandeiras, os nenos urbanos vincúlano coa natureza e con actividades de ocio. En canto á cidade, os nenos e nenas dos centros urbanos presentan unha visión máis próxima e aportan exemplos máis detallados sobre a mesma. Por outro lado, en canto ó total de respostas en cada CI, rexistramos máis respostas no CI A Cidade (3.741) que no CI O Campo (3.378).

Por último, tamén apreciamos diferenzas na visión dos nosos informantes sobre os dous CI investigados fronte á visión dos informantes do LDG. A idade dos dous grupos de informantes é un factor clave que determina o tipo de respostas obtidas. Os nosos informantes son alumnos e alumnas de sexto de Educación Primaria, mentres que os informantes do LDG son alumnos de segundo de Bacharelato. Polo tanto os nosos informantes teñen un coñecemento da Cidade e do Campo parcialmente diferente do que presentan os informantes do LDG.

8. BIBLIOGRAFÍA

- Bellón Fernández, Juan José (2003): *Léxico disponible de la provincia de Córdoba*. [Las Palmas de Gran Canaria]: Universidad de Las Palmas de Gran Canaria,—[Córdoba]: Universidad de Córdoba.
- Cruz Alonso, Raquel (2016): *El léxico disponible de Castilla y León*. Salamanca: Universidad de Salamanca.
- DRAG: Real Academia Galega (2012): *Dicionario da Real Academia Galega*. A Coruña: Real Academia Galega.
- Fernández Juncal, Carmen (2013): *Léxico disponible de Cantabria: estudio sociolingüístico*. Santander: Universidad de Santander.
- Fernández Smith, Gérard (2008): *Léxico disponible de Melilla: estudio sociolingüístico y repertorios léxicos*. Madrid: Arco Libros.
- López Meirama, Belén (2008): *Léxico disponible en el español de Galicia*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela.
- López Meirama, Belén (2011): “Léxico rural y léxico urbano”, en Belén López Meirama (ed.), *Estudios sobre disponibilidad léxica en el español de Galicia*. Santiago de Compostela: Universidade, 103-147.
- Lopez Meirama, Belén / Álvarez de la Granja, María (2014): *Léxico dispoñible do galego*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela.
- López Morales, Humberto (1973): *Disponibilidad léxica de los escolares de San Juan*. MS.
- López Morales, Humberto (1999): *Léxico disponible de Puerto Rico*. Madrid: Arco/Libros.
- Pastor Milán, Mª Ángeles (2008): *El léxico disponible de Granada y su provincia*. Granada: Universidad de Granada.
- Prado Aragón, Josefina (2008): *Léxico disponible de Huelva: nivel 6º de educación primaria*. Huelva: Universidad de Huelva.
- Samper Hernández, Marta (2009): *Evolución de la disponibilidad léxica en estudiantes grancanarios de enseñanza primaria y secundaria*. Las Palmas de Gran Canaria: Cabildo de Gran Canaria.
- Sánchez Corrales, Víctor / Murillo Rojas, Marielos (1993): “Campos semánticos y disponibilidad léxica en preescolares”, *Revista de Educación* XXV (2), 191-194.

9. APÉNDICES

9.1 A enquisa

Centro: C.E.I.P. Mestre Pastor Barreal

Localidade: Melide

Sexo: ☐ masculino ☒ feminino

Lugar de residencia familiar (localidade): Melide

En que lingua aprendiches a falar? ☐ En galego
☐ En castelán
☒ Nas dúas
☐ Noutra/s (especificaa/s): _____

Que lingua falas habitualmente? ☐ Só galego
☐ Máis galego ca castelán
☐ Galego ou castelán, indistintamente
☒ Máis castelán ca galego
☐ Só castelán
☐ Outra (especificaa): _____

Viviches sempre en Galicia? Si

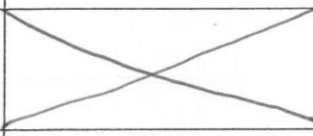
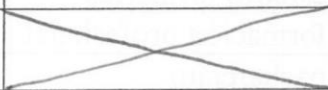
Se a resposta é non, cantos anos levas vivindo en Galicia? _____

Estudos dos teus pais:

	nai	pai
sen estudos		
estudos primarios		
formación profesional		☒
bacharelato		
diplomatura	☒	
licenciatura		

Ámbito profesional dos teus pais:

Intenta encaixar a profesión do teu pai e da túa nai nun dos ámbitos que se suxiren na táboa. Se non estás seguro, colócaa na última fila, onde di “outra profesión”. Se algún deles está no paro, indica, no cadro correspondente (o penúltimo), o traballo que normalmente desempeña.

	nai	pai
agricultura / gandería		
pesca		
obreiro (empregado na construción, do fogar, fábrica, mina, asteleiro, etc.)		
funcionario / empregado da administración		
persoal de servizos		
forzas armadas		
docente		
autónomo		
profesión liberal (médico, avogado, etc.)		
empresario (da industria, o comercio, a pesca, a construción, transportes, servizos, etc.)		
labores do fogar		
no paro		
outra profesión		

00. Os deportes

1. Balon cesto	25.
2. Fútbol	26.
3. Voleibol	27.
4. Tenís	28.
5. Hockey	29.
6. Atletismo	30.
7. Natación	31.
8. Pelota	32.
9. Piscina	33.
10. Raquetas	34.
11. Porteria	35.
12. Canasta	36.
13. Rete	37.
14.	38.
15.	39.
16.	40.
17.	41.
18.	42.
19.	43.
20.	44.
21.	45.
22.	46.
23.	47.
24.	48.

01. O campo

1. Flores	25. Cabra
2. Tractores	26. Galinhas
3. Árbores	27. Raposa
4. Hortas	28. Quercas
5. Vacas	29. Pastor
6. Porcos	30. Cabalos
7. Caelos	31.
8. Pássaros	32.
9. Lagoa	33.
10. Ras	34.
11. Famílos	35.
12. Esquios	36.
13. Ratos	37.
14. Libélulas	38.
15. Segadora	39.
16. Xabarin	40.
17. Bambi	41.
18. Terra	42.
19. Mazás	43.
20. Bellotas	44.
21. Terra	45.
22. Patacas	46.
23. Mello	47.
24. Montanhas	48.

02. A cidade

1. Tendas	25.
2. Edifícios	26.
3. Estradas	27.
4. Coches	28.
5. Motos	29.
6. Camiões	30.
7. Semaforos	31.
8. Parques	32.
9. Fontes	33.
10. Mar	34.
11. Praias	35.
12. Cans	36.
13. Zoo	37.
14. Avencos	38.
15. Museos	39.
16. Estatuas	40.
17. Centros comerciais	41.
18. Campos de futebol	42.
19. Bares	43.
20. Policias	44.
21. Pessoas	45.
22. Família	46.
23. Mercados	47.
24.	48.

8.1. Lemas e variantes dos centros de interesse: A Cidade e O Campo

A CIDADE

10 academia	1	
10 academias		1
10 acelerar	1	
10 acelerar		1
10 acera	26	
10 aceira		3
10 aceiras		4
10 acera		7
10 aceras		11
10 aseras		1
10 acolledor	2	
10 acogedor		1
10 acojedor		1
10 acto benéfico	1	
10 acto benefico		1
10 acuario	5	
10 acuario		4
10 acuarios		1
10 adulto	1	
10 adultos		1
10 aeroporto	21	
10 aeroporto		6
10 aeroportos		9
10 aeropuerto		2
10 aeropuertos		3
10 aropuertos		1
10 albanel	1	
10 albañil		1
10 aldea	1	
10 aldeas		1
10 alfombra	1	
10 afombras		1
10 algunha casa	1	
10 algunha casa		1
10 amabilidade	1	
10 amabilidad		1
10 ambulancia	1	
10 ambulancias		1
10 ambulatorio	1	
10 ambulatorio		1
10 amigo	2	
10 amigos		2
10 andar	3	
10 andar		3
10 animal	14	
10 animais		12
10 animales		2
10 animal doméstico	2	
10 animais domesticos		2
10 antena	3	
10 antena		1
10 antenas		2
10 aparcadoiro	7	

10	aparcadoiro		5
	10 aparcadoiros		2
10	aparcamento	6	
	10 aparcamento		2
	10 aparcamentos		3
	10 aparcamientos		1
10	aparcar	2	
	10 aparcar		2
10	aparello electrónico	1	
	10 aparellos electrónicos		1
10	árbore	41	
	10 arbol		3
	10 arboles		5
	10 arbore		1
	10 arbores		7
	10 árboles		6
	10 árbore		2
	10 árboles		17
10	arboredo	1	
	10 arboredas		1
10	arbusto	2	
	10 arbustos		2
10	arco iris	1	
	10 arcoiris		1
10	area	1	
	10 arena		1
10	ascensor	6	
	10 ascensor		5
	10 ascensores		1
10	aseo público	1	
	10 aseos públicos		1
10	aspersor	1	
	10 aspersor		1
10	atasco	1	
	10 atascos		1
10	ático	1	
	10 áticos		1
10	atracción	1	
	10 atracciones		1
10	auditorio	6	
	10 auditorio		5
	10 auditorios		1
10	auga	4	
	10 auga		4
10	autobús	50	
	10 autobus		12
	10 autobuses		31
	10 autobús		7
10	autoescola	1	
	10 autoescolas		1
10	autoestrada	6	
	10 autoestrada		1
	10 autoestradas		5
10	automóbil	1	
	10 automóviles		1
10	autonomía	1	
	10 autonomías		1
10	autopista	10	

10 autopista		5
10 autopistas		5
10 autovía	2	
10 autovías		1
10 autovía		1
10 auxiliar	1	
10 auxiliares		1
10 avenida	3	
10 avenidas		3
10 avespá	1	
10 abísps		1
10 avión	14	
10 avion		1
10 avions		5
10 avión		2
10 avións		6
10 abogado	1	
10 abogados		1
10 ayuntamiento	9	
10 alluntamentos		1
10 alluntamientos		2
10 ayuntamiento		2
10 ayuntamentos		1
10 ayuntamiento		3
10 azotea	2	
10 azotea		1
10 azoteas		1
10 azul	1	
10 azul		1
10 bache	1	
10 baches		1
10 baixar	1	
10 baixar		1
10 balancín	2	
10 balancins		1
10 balancín		1
10 balcón	1	
10 balcón		1
10 balón	1	
10 balóns		1
10 baloncesto	1	
10 baloncesto		1
10 banco	38	
10 banco		11
10 bancos		27
10 banco (diñeiro)	2	
10 bancos (diñeiro)		1
10 bancos pagar		1
10 banco (sentarse)	2	
10 bancos (descansar)		1
10 bancos sentarse		1
10 bar	55	
10 bar		8
10 bares		46
10 var		1
10 barbeiro	1	
10 barbeiro		1
10 barco	13	

10 barco		1
10 barcos		12
10 barrio	4	
10 barrios		4
10 basura	5	
10 basura		4
10 basuras		1
10 bebé	1	
10 bebes		1
10 beira	1	
10 veira		1
10 beirarrúa	21	
10 beira rúa		1
10 beirarrua		1
10 beirarrúa		4
10 beirarua		1
10 beiraruas		3
10 beirarúa		2
10 beirarúas		1
10 veira rúa		1
10 veirarrua		1
10 veirarrúa		1
10 veirarua		1
10 veirarúa		4
10 berro	1	
10 berros		1
10 biblioteca	18	
10 bibioteca		1
10 biblioteca		8
10 bibliotecas		9
10 bici(cleta)	26	
10 bici		1
10 bicicleta		4
10 bicicletas		16
10 bicis		5
10 bolboreta	2	
10 bolboretas		1
10 volvoretas		1
10 bolsa	1	
10 bolsas		1
10 bombeiro	1	
10 bombeiros		1
10 bosque	2	
10 bosques		2
10 bote	1	
10 botes		1
10 buque	1	
10 buques		1
10 bus	10	
10 bus		3
10 buses		6
10 bú		1
10 buzón	2	
10 buzones		1
10 buzos		1
10 cable	2	
10 cables		1
10 cabres		1

10 cadeira	1	
10 cadeiras		1
10 café	1	
10 café		1
10 cafetería	19	
10 cafeteria		3
10 cafeterias		4
10 cafetería		4
10 cafeterías		8
10 calefacción	1	
10 calefaccion		1
10 calle	12	
10 calle		1
10 calles		11
10 callejón	2	
10 callejóns		2
10 calor	1	
10 calor		1
10 camareiro	1	
10 camarero		1
10 camiñar	2	
10 caminar		1
10 camiñar		1
10 camiño	3	
10 camiños		3
10 camiño polo monte	1	
10 camiños polo monte		1
10 camión	33	
10 camion		2
10 camiones		1
10 camions		2
10 camión		9
10 camiós		18
10 camiós		1
10 camioneta	1	
10 camioneta		1
10 campo	7	
10 campo		4
10 campos		3
10 campo de baloncesto	1	
10 campos de baloncesto		1
10 campo de fútbol	15	
10 campo de fútbol		6
10 campos de futbol		3
10 campos de fútbol		5
10 canpos de futbol		1
10 campo de herba	1	
10 campo de herba		1
10 campo de tenis	2	
10 campo de tennis		1
10 campos de tenis		1
10 can	35	
10 can		5
10 cans		29
10 cas		1
10 canario	1	
10 canarios		1
10 canastra	1	

10 canasta		1
10 cancha de baloncesto	1	
10 cancha de baloncesto		1
10 capela	1	
10 capela		1
10 cárcere	3	
10 carcel		2
10 unha carcel		1
10 carniceiro	2	
10 carniceiro		2
10 carnicería	9	
10 carnicaría		1
10 carniceria		2
10 carnicerías		2
10 carnicería		3
10 carnizaría		1
10 carretera	65	
10 careteras		1
10 carreteira		6
10 carreteiras		14
10 carretera		20
10 careteras		23
10 carreterra		1
10 carril	1	
10 carril		1
10 carril bici	2	
10 caris bici		1
10 carril bici		1
10 carteiro	1	
10 carteiro		1
10 cartel	2	
10 carteis		2
10 casa	98	
10 casa		18
10 casas		80
10 casa da cultura	2	
10 casa da cultura		2
10 casa de apostas	2	
10 casas de apostas		1
10 casas de apuestas		1
10 casa do concello	1	
10 casa do concello		1
10 cascos	1	
10 cascos		1
10 castelo	1	
10 castelos		1
10 catedral	5	
10 catedrais		2
10 catedral		3
10 cemento	1	
10 cemento		1
10 cemiterio	7	
10 cementerios		1
10 ceminteiro		1
10 ceminterio		2
10 cemiteiro		1
10 cemiterio		2
10 central de correos	1	

10 central de correos		1
10 central eléctrica	1	
10 centrais electricas		1
10 central nuclear	1	
10 centrais nucleares		1
10 centro	5	
10 centro		4
10 centros		1
10 centro cívico	1	
10 centro cívico		1
10 centro comercial	46	
10 centro comercial		16
10 centros comerciais		25
10 centros comerciales		5
10 centro de cumpleaños	1	
10 centros de cumpleaños		1
10 centro de saúde	5	
10 centro de saúde		3
10 centros de saude		2
10 centro deportivo	3	
10 centro de deporte		1
10 centro deportivo		2
10 centro sanitario	1	
10 centro sanitario		1
10 ceo	4	
10 ceo		3
10 cielo		1
10 cera	1	
10 cera		1
10 chalé	2	
10 chales		1
10 chalé		1
10 chapapote	1	
10 chapapote		1
10 charcutería	1	
10 charcuteria		1
10 cheminea	4	
10 chimenea		1
10 chimeneas		3
10 chicle	1	
10 chicles		1
10 chocolatería	1	
10 chocolatería		1
10 chover	1	
10 llovía		1
10 chuchería	6	
10 chucheria		1
10 chucherias		3
10 chuchería		2
10 chuvia	3	
10 choiva		1
10 chuvia		2
10 ciclista	1	
10 ciclistas		1
10 cine	20	
10 cine		8
10 cines		12
10 civilización	3	

10 cibilacion		1
10 civilizacion		1
10 civilizaci3ns		1
10 clase	2	
10 clase		1
10 clases		1
10 cl3nica	1	
10 cl3nicas		1
10 club	3	
10 clubes		1
10 clubs		2
10 coche	169	
10 coche		32
10 coches		136
10 moitos coches		1
10 cole(xio)	82	
10 cole		3
10 colegio		6
10 colegios		7
10 colexio		14
10 colexios		44
10 colexo		1
10 colexos		7
10 columpio	4	
10 columpio		2
10 columpios		2
10 comedor	1	
10 comedores		1
10 comercio	16	
10 comercio		3
10 comercios		13
10 comida r3pida	1	
10 comida rapida		1
10 compa3eiro	1	
10 compa3eiros		1
10 compa3ia telef3nica	1	
10 compa3ias telef3nicas		1
10 comprar	1	
10 comprar		1
10 concello	15	
10 concello		12
10 concellos		3
10 concerto	3	
10 concertos		2
10 conciertos		1
10 concesionario	4	
10 concesionarios		4
10 conducir	2	
10 conducir		2
10 condutor	2	
10 conductores		2
10 consola	2	
10 consola		1
10 consolas		1
10 construcci3n	5	
10 construcciones		1
10 construcci3n		2
10 construcci3ns		2

10	construír	1	
	10 construir		1
10	contaminación	35	
	10 contaminacion		3
	10 contaminación		32
10	contedor	11	
	10 contenedor		6
	10 contenedores		5
10	cor	5	
	10 colores		2
	10 cores		3
10	cor das casas	1	
	10 cores das casas		1
10	correos	2	
	10 correos		2
10	correr	3	
	10 correr		3
10	cristal	5	
	10 cristais		4
	10 cristal		1
10	cruzamento	1	
	10 cruce		1
10	cruzar	1	
	10 cruzar		1
10	cuartel	2	
	10 cuartel		2
10	danza	1	
	10 danzas		1
10	dentista	7	
	10 dentista		3
	10 dentistas		4
10	deporte	2	
	10 deportes		2
10	descapotable	1	
	10 descapotable		1
10	desprazarse	1	
	10 desprazarse		1
10	diñeiro	1	
	10 dinero		1
10	discoteca	6	
	10 discotecas		6
10	distrito	1	
	10 pistritos		1
10	doutor	1	
	10 doctores		1
10	droguería	1	
	10 drogeria		1
10	dron	1	
	10 drones		1
10	ecolóxico	1	
	10 ecológico		1
10	edificación	2	
	10 edificación		1
	10 edificacións		1
10	edificio	153	
	10 edificio		28
	10 edificios		124
	10 edificios		1

10 edificio alto	1	
10 edificios altos		1
10 electricidade	2	
10 electricidade		1
10 electrizidade		1
10 electrónica	2	
10 electronica		1
10 electrónica		1
10 empregado	1	
10 empregados		1
10 empresa	14	
10 empresa		1
10 empresas		13
10 enfermeira	1	
10 enfermeira		1
10 enfermería	1	
10 enfermería		1
10 entrar	1	
10 entrar		1
10 escaleira	3	
10 escaleiras		2
10 escaleras		1
10 escándalo	1	
10 escándalo		1
10 escaparate	4	
10 escaparate		1
10 escapарates		3
10 escola	33	
10 escola		8
10 escolas		22
10 escuela		3
10 escultura	3	
10 esculturas		3
10 espazo grande	2	
10 espazos grandes		1
10 espazos moi grandes		1
10 esquina	1	
10 esquinas		1
10 estación	4	
10 estación		1
10 estacións		3
10 estación de (auto)buses	2	
10 estacions de autobuses		1
10 estación de bus		1
10 estación de bombeiros	1	
10 estacións de bomberos		1
10 estación de tren	4	
10 estacions de tren		2
10 estación de tren		2
10 estación eléctrica	1	
10 estacions electricas		1
10 estadio	6	
10 estadio		2
10 estadios		4
10 estadio de fútbol	1	
10 estadio de futbol		1
10 estanco	3	
10 estanco		2

10 estancó		1
10 estanque	3	
10 estanque		1
10 estanques		2
10 estatua	7	
10 estatua		4
10 estatuas		3
10 estrada	41	
10 estrada		13
10 estradas		28
10 estudar	1	
10 estudar		1
10 exame	2	
10 exames		1
10 exames		1
10 exposição	1	
10 exposições		1
10 fábrica	31	
10 fabrica		2
10 fabricas		15
10 fábrica		5
10 fábricas		9
10 facultade	1	
10 facultad		1
10 familia	4	
10 familia		2
10 familias		2
10 farmacia	8	
10 farmacia		3
10 farmacias		5
10 faro	5	
10 faros		4
10 fáro		1
10 farol	63	
10 faroa		1
10 faroas		2
10 farois		6
10 farol		1
10 farola		14
10 farolas		39
10 feira	2	
10 feira		1
10 ferias		1
10 felicidade	2	
10 felicidad		1
10 felicidade		1
10 ferrocarril	1	
10 ferrocarris		1
10 festas	3	
10 festas		2
10 fiestas		1
10 festival	1	
10 festival		1
10 fisioterapeuta	1	
10 fisioterapeuta		1
10 flor	9	
10 flores		8
10 frores		1

10 florería	1	
10 floristeria		1
10 foco	2	
10 focos		2
10 folla	5	
10 folla		1
10 follas		4
10 fonte	19	
10 fonte		3
10 fontes		13
10 fuente		1
10 fuentes		2
10 frío	1	
10 frío		1
10 froiteiro	2	
10 froiteiro		2
10 froitería	10	
10 froitarias		2
10 froitaría		2
10 froiteria		1
10 fruteria		2
10 fruterias		2
10 fruterías		1
10 fume	9	
10 fume		6
10 humo		2
10 umo		1
10 funeraria	2	
10 funerarias		1
10 funerárias		1
10 furgón	1	
10 furgóns		1
10 furgoneta	12	
10 furgoneta		7
10 furgonetas		5
10 fútbol	1	
10 futbol		1
10 gaivota	4	
10 gaivota		1
10 gaivotas		2
10 gaviota		1
10 gamer	2	
10 gamers		2
10 gandería	1	
10 ganderías		1
10 garaxe	10	
10 garaje		2
10 garajes		1
10 garaxe		2
10 garaxes		5
10 gardería	11	
10 gardarias		2
10 gardarías		1
10 gardería		1
10 garderías		1
10 guarderías		2
10 guardería		1
10 guarderías		3

10 gas	2	
10 gas		2
10 gasolina	1	
10 gasolina		1
10 gasoleira	4	
10 gasoleira		2
10 gasoleiras		2
10 gato	25	
10 gato		5
10 gatos		20
10 governo	1	
10 gobierno		1
10 grava	1	
10 gravilla		1
10 gris	4	
10 gris		4
10 grúa	3	
10 gruas		1
10 grúa		2
10 H&M	1	
10 H e M		1
10 habitante	2	
10 habitantes		2
10 hámster	2	
10 hamster		2
10 helicóptero	1	
10 helicópteros		1
10 heliporto	1	
10 helipuerto		1
10 herba	5	
10 herba		4
10 hierba		1
10 herboristería	3	
10 herboristería		2
10 herborísteria		1
10 hipermercado	5	
10 hipermercado		3
10 hipermercados		2
10 horta	1	
10 hortas		1
10 hospedaxe	1	
10 hospedaje		1
10 hospital	49	
10 hospitais		25
10 hospital		15
10 hospitales		9
10 hostel	4	
10 hostais		2
10 hostel		2
10 hotel	25	
10 hoteis		10
10 hotel		7
10 hoteles		8
10 humano	3	
10 human		1
10 humano		1
10 humáns		1
10 IES	1	

10 IES		1
10 igrexa	25	
10 iglesia		2
10 iglesias		3
10 iglexas		1
10 igrexa		7
10 igrexas		11
10 igrexia		1
10 iguana	1	
10 iguanas		1
10 industria	6	
10 industria		1
10 industrias		5
10 inmobiliaria	1	
10 inmobiliaria		1
10 instituto	30	
10 instituto		9
10 institutos		21
10 intoxicar	1	
10 intoxicar		1
10 laboratorio	2	
10 laboratorio		1
10 laboratorios		1
10 lagoa	1	
10 lagoas		1
10 lavandería	3	
10 labanderias		1
10 lambaderias		1
10 lavandería		1
10 librería	19	
10 libreria		2
10 librerias		4
10 librerías		3
10 librerias		4
10 librería		6
10 libro	7	
10 libros		7
10 limusina	1	
10 limusinas		1
10 liña continua	1	
10 linia continua		1
10 liña da carretera	1	
10 liñas da carretera		1
10 lúa	1	
10 lúa		1
10 ludoteca	1	
10 ludoteca		1
10 lugar de comida rápida	1	
10 lugares de comida rapida		1
10 luz	5	
10 luces		4
10 luz		1
10 maceta	1	
10 maceta		1
10 maceteiro	2	
10 maceteiros		2
10 malgastar	1	
10 malgastar		1

10 mar	17	
10 mar		15
10 mares		1
10 o mar		1
10 Marineda City	1	
10 marineda city		1
10 mariñeiro	1	
10 los marineros		1
10 masaxista	1	
10 masaxistas		1
10 mascota	3	
10 mascota		1
10 mascotas		2
10 médico	10	
10 medico		2
10 medicos		3
10 médico		3
10 médicos		2
10 medo	1	
10 medo		1
10 mercadillo	3	
10 mercadillo		1
10 mercadillos		2
10 mercado	15	
10 mercado		9
10 mercados		6
10 mercado de chuches	1	
10 mercados de chuches		1
10 mercado de motos	1	
10 mercados de motos		1
10 Mercadona	1	
10 Mercadona		1
10 mercería	3	
10 merceria		3
10 mesa	1	
10 mesas		1
10 metal	1	
10 metal		1
10 metro	4	
10 metro		3
10 metros		1
10 móvil	11	
10 mobil		1
10 movil		4
10 moviles		3
10 móvil		1
10 móviles		2
10 moble	1	
10 mobles		1
10 moblería	1	
10 moblaría		1
10 modernidade	1	
10 modernidad		1
10 montaña	2	
10 montañas		2
10 monte	1	
10 montes		1
10 monumento	15	

10 monumentos		15
10 morriña	1	
10 morriña		1
10 mosca	3	
10 mosca		1
10 moscas		2
10 motel	1	
10 motel		1
10 moto	42	
10 moto		11
10 motos		31
10 motocicleta	1	
10 motocicleta		1
10 motor	2	
10 motor		1
10 motores		1
10 movimento	1	
10 movimento		1
10 muelle	2	
10 muelles		2
10 muro	4	
10 muros		4
10 museo	34	
10 museo		11
10 museos		22
10 museus		1
10 música	2	
10 música		2
10 musical	1	
10 musicais		1
10 músico	1	
10 musicos		1
10 natureza	1	
10 natureza		1
10 nave industrial	1	
10 naves industriais		1
10 neno-a	12	
10 nenas		1
10 neno		2
10 nenos		9
10 niño	3	
10 niños		3
10 Nintendo	1	
10 nintendos		1
10 nube	6	
10 as nubes		1
10 nubes		5
10 número	1	
10 números		1
10 obra	4	
10 obras		4
10 obradoiro	4	
10 obradoiro		1
10 obradoiros		3
10 obreiro	2	
10 obreiros		2
10 océano	2	
10 oceanos		1

10 oceano		1
10 oculista	2	
10 oculista		2
10 oficina	9	
10 oficina		2
10 oficinas		7
10 óptica	3	
10 optica		1
10 opticas		2
10 ordenador	7	
10 ordenador		4
10 ordenadores		3
10 panadeira	1	
10 panadeiras		1
10 panadería	17	
10 panadarias		1
10 panadaría		2
10 panadarías		1
10 panaderia		4
10 panaderias		2
10 panadería		5
10 panaderías		2
10 pancarta	1	
10 pancartas		1
10 panel solar	1	
10 paneis solares		1
10 papel electrónico	1	
10 papeis electronicos		1
10 papeleira	6	
10 papeleira		2
10 papeleiras		3
10 papeleras		1
10 papelería	2	
10 papelerias		1
10 papelería		1
10 parada	1	
10 paradas (autobuses) (taxis)		1
10 parada de autobuses	5	
10 parada de autobus		1
10 parada de autobuses		1
10 paradas de autobuses		3
10 pararraios	1	
10 pararaio		1
10 páarking	13	
10 parkin		1
10 parking		5
10 parkings		2
10 parkins		3
10 parquin		1
10 parquings		1
10 parlamento	7	
10 parlamento		7
10 parque	92	
10 parke		1
10 parkes		1
10 parque		25
10 parques		65
10 parque de atraccións	3	

10	parque de atraccions		1
10	parque de atracions		1
10	parques atracciones		1
10	parquímetro	1	
10	parquímetro		1
10	parrillada	2	
10	parrillada		2
10	pasar	1	
10	pasar		1
10	paseo	3	
10	paseo		2
10	paseos		1
10	paseo marítimo	3	
10	paseo maritimo		2
10	paseo marítimo		1
10	paso de cebra	16	
10	paso de cebra		4
10	paso de zebra		2
10	pasos de cebra		5
10	pasos de zebra		5
10	paso de peóns	11	
10	paso de peatons		1
10	paso de peatóns		1
10	paso de peóns		5
10	paso peones		1
10	pasos de peatóns		2
10	pasos peatonais		1
10	paso de vaca	1	
10	paso de vaca		1
10	pastelería	5	
10	pasteleria		2
10	pastelería		2
10	pastelerías		1
10	patín	1	
10	patíns		1
10	patín eléctrico	1	
10	patíns electricos		1
10	patinete	1	
10	patinetes		1
10	pavillón	10	
10	pabellon		1
10	pabellóns		4
10	pabillón		1
10	panbellóns		1
10	pavellons		1
10	pavellóns		1
10	pavillón		1
10	paxaro	17	
10	pajaros		3
10	paxaro		2
10	paxaros		9
10	páxaros		3
10	pediatra	1	
10	pediatra		1
10	pedra	5	
10	pedra		1
10	pedras		3
10	piedra		1

10 peixeiro	1	
10 peixeiro		1
10 peixería	8	
10 peixaría		1
10 peixería		1
10 peixería		4
10 pescaderías		1
10 pescadería		1
10 pelexa	1	
10 pelexa		1
10 pelo	1	
10 pelo		1
10 peluquería	13	
10 peluquería		5
10 peluquería		2
10 peluquerías		4
10 perrucaría		1
10 peruquerías		1
10 pensión	1	
10 pensións		1
10 peón	7	
10 peatons		2
10 peatóns		4
10 peón		1
10 perro	7	
10 perro		2
10 perros		5
10 persoa	63	
10 persoa		2
10 persoas		55
10 personas		6
10 piñeiro	1	
10 pinos		1
10 piscina	13	
10 piscina		5
10 piscinas		7
10 pistinas		1
10 piscina pública	1	
10 piscinas publicas		1
10 piso	42	
10 piso		10
10 pisos		32
10 pista	5	
10 pistas		5
10 pista de baloncesto	2	
10 pista de baloncesto		1
10 pistas de baloncesto		1
10 pista de fútbol	1	
10 pista de futbol		1
10 pista de golf	1	
10 pista de golf		1
10 pista de tenis	1	
10 pista de tenis		1
10 pista de xeo	1	
10 pista de xeo		1
10 pitido	1	
10 pitidos		1
10 pizzería	1	

10 pizzerias		1
10 planetario	5	
10 planetario		4
10 planetarios		1
10 planta	4	
10 planta		1
10 plantas		1
10 prantas		2
10 plástico	1	
10 plástico		1
10 PlayStation 4	1	
10 play 4		1
10 pobo	2	
10 povos		1
10 pueblo		1
10 pobre	1	
10 pobres		1
10 póla	1	
10 ponlas		1
10 policía	7	
10 policia		3
10 policias		1
10 policía		1
10 policías		2
10 policía local	1	
10 policias locais		1
10 polideportivo	7	
10 polideportibo		1
10 polideportivo		3
10 polideportivos		3
10 pomba	8	
10 paloma		2
10 palomas		2
10 pombas		4
10 ponte	12	
10 ponte		2
10 pontes		9
10 puentes		1
10 porta	15	
10 porta		3
10 portas		11
10 puertas		1
10 portal	5	
10 portais		1
10 portal		4
10 portátil	1	
10 portatil		1
10 porto	13	
10 porto		7
10 portos		5
10 puerto		1
10 poste da luz	1	
10 postes da luz		1
10 póster	1	
10 posters		1
10 posto de policía	1	
10 postos de policia		1
10 pouca vexetación	1	

10 pouca vexetación		1
10 poucas árbores	1	
10 poucas árbores		1
10 prado	1	
10 prados		1
10 praia	25	
10 praia		2
10 praias		1
10 plallas		1
10 playa		5
10 playas		1
10 praia		7
10 praias		8
10 praza	30	
10 plaza		3
10 plazas		11
10 praza		6
10 prazas		10
10 présa	1	
10 as prisas		1
10 profesión	1	
10 profesións		1
10 psicólogo	2	
10 psicólogos		1
10 sicólogo		1
10 psiquiatra	1	
10 siquiatria		1
10 pub	1	
10 pafs		1
10 punto limpo	2	
10 puntos limpios		1
10 puntos limpos		1
10 radar	1	
10 radares		1
10 radioactivo	1	
10 radiactivo		1
10 rañaceos	1	
10 rañaceos		1
10 rascaceos	30	
10 rasca ceos		1
10 rascacelos		2
10 rascaceos		13
10 rascaceus		1
10 rascacielos		13
10 rata	1	
10 ratas		1
10 refinería	1	
10 refuneria		1
10 reforma	1	
10 reformas		1
10 residencia	3	
10 residencia		1
10 residencias		1
10 residenzas		1
10 restaurante	65	
10 restaurante		20
10 restaurantes		45
10 reusar	1	

10 reusar		1
10 reutilizar	1	
10 reutilizar		1
10 ría	2	
10 ria		2
10 ribeira	1	
10 ribeira		1
10 rico	1	
10 ricos		1
10 rincón	1	
10 rincóns		1
10 río	7	
10 rio		2
10 rios		1
10 río		3
10 ríos		1
10 roda	1	
10 rodas		1
10 ronda	3	
10 rondas		3
10 rosa	1	
10 rosas		1
10 rotonda	14	
10 rotonda		1
10 rotondas		13
10 roupa	10	
10 roupa		10
10 rúa	45	
10 a rúa		1
10 rua		2
10 ruas		4
10 rúa		14
10 rúas		24
10 ruído	6	
10 ruido		6
10 saír	1	
10 salir		1
10 sarabia	1	
10 sarabia		1
10 semáforo	63	
10 samafóros		1
10 semaforo		12
10 semaforos		18
10 semáforo		7
10 semáforos		25
10 serpe	1	
10 serpes		1
10 sinal	17	
10 señaís		4
10 señal		1
10 señales		5
10 sinais		4
10 sinal		2
10 sinais		1
10 sinal de contaminación	1	
10 contaminación señal		1
10 sinal de stop	1	
10 señal stop		1

10	sinal de tráfico	1	
	10 sinal de tráfico		1
10	skate	1	
	10 skate		1
10	skatepark	1	
	10 skatepark		1
10	sociedade	1	
	10 sociedade		1
10	sol	5	
	10 sol		5
10	soldado	1	
	10 soldados		1
10	solo	2	
	10 solo		1
	10 suelos		1
10	soportal	2	
	10 soportais		1
	10 soportal		1
10	spa	1	
	10 spas		1
10	subir	1	
	10 subir		1
10	super(mercado)	65	
	10 super		1
	10 super mercado		1
	10 super mercados		3
	10 superes		2
	10 supermercado		18
	10 supermercados		39
	10 súpermercado		1
10	surfista	1	
	10 surfistas		1
10	tableta	5	
	10 tablet		2
	10 tablets		3
10	talar	1	
	10 talar		1
10	taller	2	
	10 talleres		2
10	taxi	18	
	10 taxi		4
	10 taxis		14
10	teatro	8	
	10 teatro		6
	10 teatros		2
10	tecnoloxía	3	
	10 tecnoloxia		2
	10 tenoloxia		1
10	teito	1	
	10 teito		1
10	teléfono	1	
	10 telefono		1
10	televisión	9	
	10 television		1
	10 televisión		6
	10 televisions		2
10	tella	4	
	10 tellas		1

10	texas		3
10	tellado	7	
	10 tejados		2
	10 tellado		3
	10 tellados		2
10	tenda	115	
	10 moitas tendas		2
	10 tenda		9
	10 tendas		85
	10 tendas en xeral		1
	10 tienda		4
	10 tiendas		14
10	tenda de animais	1	
	10 tendas de animal		1
10	tenda de chuches	2	
	10 tendas de chuches		1
	10 tienda de chuches		1
10	tenda de comida	2	
	10 tendas de comida		2
10	tenda de deportes	2	
	10 tienda de deportes		1
	10 tiendas deporte		1
10	tenda de doces	2	
	10 tendas de doces		1
	10 tienda dulces		1
10	tenda de electrodomésticos	1	
	10 tendas de electrodomésticos		1
10	tenda de electrónica	1	
	10 tendas de electrónica		1
10	tenda de roupa	11	
	10 tendas de roupa		9
	10 tiendas de ropa		1
	10 tiendas ropa		1
10	tenda de videoxogos	3	
	10 tenda de videoxogos		1
	10 tienda de videoxogos		2
10	tenda de xoguetes	1	
	10 tendas de xoguetes		1
10	terraza	4	
	10 terraza		2
	10 terrazas		2
10	terreo	1	
	10 terreos		1
10	timbre	1	
	10 timbre		1
10	tinturería	1	
	10 tintorerías		1
10	tobogán	3	
	10 tobogan		1
	10 tobogans		1
	10 tubogan		1
10	tobogán acuático	1	
	10 togogan acuático		1
10	torre	2	
	10 torre		1
	10 torres		1
10	tóxico	1	
	10 tóxico		1

10 traballo	3	
10 traballo		1
10 traballos		2
10 tractor	6	
10 tractor		2
10 tractores		4
10 tráfico	2	
10 trafico		1
10 tráfico		1
10 tráiler	1	
10 trailers		1
10 transporte	2	
10 transporte		1
10 transportes		1
10 tranvía	1	
10 tranbia		1
10 traxe	1	
10 traxes		1
10 tren	21	
10 tren		10
10 trenes		3
10 trens		7
10 tréns		1
10 tulipán	1	
10 tulipáns		1
10 túnel	1	
10 túnel		1
10 universidade	27	
10 unibersidades		1
10 universidad		3
10 universidade		8
10 universidades		15
10 urbanización	1	
10 urbanizacións		1
10 urxencias	3	
10 urxencias		3
10 valla	5	
10 valla		1
10 vallas		4
10 varredor	1	
10 barrendeiros		1
10 veciño	1	
10 veciños		1
10 vehículo	1	
10 vehículos		1
10 vendedor	1	
10 vendedores		1
10 ventá	32	
10 bentas		1
10 venta		4
10 ventana		3
10 ventanas		6
10 ventas		8
10 ventá		2
10 ventás		8
10 vento	1	
10 vento		1
10 veterinario-a	3	

10 veterinaria		1
10 veterinarios		2
10 vía	1	
10 vias		1
10 vía do tren	1	
10 vias do tren		1
10 videoxogo	1	
10 videoxogos		1
10 vila	2	
10 vilas		2
10 vinte e catro horas	1	
10 24 horas		1
10 walkie-talkie	1	
10 walkie-talkie		1
10 wifi	1	
10 wifi		1
10 xardín	5	
10 xardin		1
10 xardins		3
10 xardín		1
10 Xbox One	1	
10 xbox one		1
10 xeadaría	3	
10 heladeria		1
10 xeadaría		1
10 xeaderías		1
10 xente	38	
10 moita xente		2
10 xente		36
10 xente enfadada	2	
10 xente enfadada		2
10 ximnasio	13	
10 gimnasio		5
10 gimnasios		1
10 ginasio		1
10 guimnasio		1
10 ximnasio		2
10 ximnasios		3
10 xogar	1	
10 jugar		1
10 xogo	1	
10 xogos		1
10 xoguete	1	
10 xoguets		1
10 xoguetería	7	
10 jugueteria		1
10 juguetería		1
10 xogeteria		1
10 xogeterias		1
10 xogueterias		2
10 xogueterías		1
10 xoiería	3	
10 jollería		1
10 joyerías		1
10 xollerías		1
10 xulgado	1	
10 xulgado		1
10 Xunta (de Galicia)	10	

10 A Xunta		1
10 Xunta		1
10 Xunta de Galicia		1
10 Xunta de Galiza		1
10 xunta		6
10 zapatería	3	
10 zapateria		1
10 zapaterias		1
10 zapaterías		1
10 Zara	1	
10 Zara		1
10 zona turística	1	
10 zonas turísticas		1
10 zoo	4	
10 zoo		1
10 zoos		3

O CAMPO

11 abelá	2	
11 abelá		1
11 avelá		1
11 abella	27	
11 abeja		2
11 abella		5
11 abellas		12
11 abexa		1
11 avejas		1
11 avella		3
11 avellas		3
11 aberto	1	
11 aberto		1
11 abeto	1	
11 abeto		1
11 abonadora	1	
11 avonadora		1
11 abono	3	
11 abono		2
11 avono		1
11 acampada	2	
11 acampada		2
11 aciñeira	2	
11 aciñeiro		1
11 aziñeiro		1
11 acivro	1	
11 acivro		1
11 agricultor	6	
11 agricultor		6
11 agricultura	28	
11 agricultura		27
11 agrícultura		1
11 agro	1	
11 agros		1
11 aguia	2	
11 aguia		1
11 aguía		1
11 aire	3	
11 aire		3
11 aire fresco	1	
11 aire fresco		1
11 aire libre	1	
11 aire libre		1
11 aixada	2	
11 azada		2
11 alcachofa	2	
11 alcachofa		2
11 aldea	6	
11 aldea		4
11 aldeas		2
11 alegría	4	
11 alegría		4
11 alimento	3	
11 alimento		1
11 alimentos		2

11	allo	1	
	11 allos		1
11	alpaca	6	
	11 alpaca		6
11	amarelo	1	
	11 amarelo		1
11	amendoeira	1	
	11 amendoeiros		1
11	ameneiro	1	
	11 amanero		1
11	amigo	1	
	11 amigos		1
11	amorodo	4	
	11 amorodo		3
	11 amorodos		1
11	angazo	1	
	11 angazo		1
11	animal	54	
	11 animais		48
	11 animales		6
11	animal pequeno	2	
	11 animais pequenos		2
11	anís	1	
	11 anis		1
11	aprender	1	
	11 aprendemos		1
11	arado	15	
	11 arado		15
11	araña	3	
	11 araña		1
	11 arañas		2
11	arando	1	
	11 arándanos		1
11	arar	2	
	11 arar		2
11	árbore	149	
	11 arbol		5
	11 arboles		18
	11 arbore		8
	11 arbores		25
	11 harbol		1
	11 árbol		8
	11 árboles		8
	11 árbore		13
	11 árbores		63
11	árbore froiteira	1	
	11 arboles frutales		1
11	arboreda	2	
	11 arboledas		2
11	arbusto	37	
	11 arbusto		7
	11 arbustos		30
11	arco da vella	2	
	11 arco da vella		2
11	arco iris	1	
	11 arcoiris		1
11	ardilla	5	
	11 ardilla		3

11 ardillas		2
11 ardilla planeadora	1	
11 ardilla planeadora		1
11 area	1	
11 area		1
11 área	1	
11 áreas		1
11 asilo	1	
11 asilo		1
11 asno	1	
11 asno		1
11 auga	20	
11 auga		20
11 ave	2	
11 ave		1
11 aves		1
11 avea	2	
11 avea		1
11 avena		1
11 avespa	3	
11 avespas		1
11 avispas		2
11 avó	1	
11 avó		1
11 ávrego	1	
11 ávrego		1
11 azucena	1	
11 azucena		1
11 baga	1	
11 bayas		1
11 bailar	2	
11 bailar		2
11 balón	5	
11 balón		5
11 Bambi	1	
11 bambi		1
11 bambú	1	
11 bambú		1
11 banco	2	
11 banco		1
11 bancos		1
11 bar	1	
11 bares		1
11 barro	7	
11 barro		7
11 basura	1	
11 basura		1
11 bebedeiro	1	
11 bebedeiro		1
11 beber	1	
11 beber		1
11 becerro-a	4	
11 becerra		2
11 becerros		2
11 belota	1	
11 bellotas		1
11 berenxena	1	
11 berengena		1

11 bertolina	1	
11 bertolina		1
11 bicho	4	
11 bichos		4
11 bidueiro	3	
11 abeduis		1
11 abedul		1
11 bidueiros		1
11 boa vista	1	
11 boas vistas		1
11 bodega	1	
11 bodega		1
11 boi	7	
11 boi		3
11 bois		4
11 boina	1	
11 boina		1
11 bolboreta	22	
11 bolboreta		12
11 bolboretas		7
11 bolvoretas		1
11 volvoreta		1
11 volvoretas		1
11 bolo	9	
11 bolo		2
11 bolos		7
11 bolo de esterco	1	
11 bolos de esterco		1
11 bosque	17	
11 bosque		11
11 bosques		6
11 bosta de vaca	1	
11 bosta vacas		1
11 bota	2	
11 botas		2
11 brócoli	1	
11 brecol		1
11 brote de herba	1	
11 brotes de herba		1
11 bufo	2	
11 bufo		2
11 burato	1	
11 buratos		1
11 burro	8	
11 burro		7
11 burros		1
11 cabalo	71	
11 caballo		4
11 caballos		1
11 cabalo		30
11 cabalos		36
11 cabana	3	
11 cabanas		1
11 cabaña		2
11 cabaza	1	
11 cabazas		1
11 cabra	29	
11 cabra		11

11 cabras		18
11 cabra montesa	1	
11 cabras montesas		1
11 cabrito	1	
11 cabriño		1
11 caca	3	
11 caca		3
11 cachorro	1	
11 cachoro		1
11 cacto	1	
11 cactus		1
11 calor	1	
11 calor		1
11 camiñar	1	
11 camiñar		1
11 camiño	4	
11 caminos		1
11 camiño		1
11 camiños		2
11 campá	1	
11 campás		1
11 campesiño	1	
11 campesiño		1
11 cámping	6	
11 campin		1
11 camping		4
11 campings		1
11 campo	3	
11 campo		2
11 campos		1
11 campo de fútbol	6	
11 campo de futbol		1
11 campo de fútbol		2
11 campo futbol		2
11 un campo de futbol		1
11 campo de herba	1	
11 campo de herba		1
11 can	33	
11 can		21
11 cans		11
11 cas		1
11 can de palleiro	1	
11 o can do palleiro		1
11 canastra	1	
11 canasta		1
11 canguro	1	
11 canguro		1
11 cantar	2	
11 cantar		2
11 caqui	1	
11 kaky		1
11 caracol	2	
11 caracois		1
11 caracol		1
11 caravel	5	
11 clabeis		1
11 claveis		4
11 carballo	11	

11 carbaleiros		1
11 carballo		6
11 carballos		4
11 cargador	1	
11 cargador		1
11 carneiro	2	
11 carneiro		1
11 carneiros		1
11 carreteira	1	
11 carreteiras		1
11 carretilla	1	
11 carretillas		1
11 carro	3	
11 carro		2
11 o carro		1
11 casa	17	
11 casa		4
11 casas		12
11 casiñas		1
11 casa alejada	1	
11 casas alejadas unha da outra		1
11 casa da árbore	1	
11 casa da árbore		1
11 casa de pedra	1	
11 casa pedra		1
11 casa do can	1	
11 casa do can		1
11 casa pequena	2	
11 casa pequena		1
11 casas pequenas		1
11 casa rural	1	
11 casa rural		1
11 casa vella	1	
11 unha casa vella		1
11 cascada	1	
11 cascada		1
11 castaña	7	
11 castaña		4
11 castañas		3
11 castiñeiro	9	
11 castaño		3
11 castiñeiro		2
11 castiñeiros		4
11 castro	1	
11 castros		1
11 castrón	1	
11 castrón		1
11 caza	2	
11 caza		2
11 cebola	9	
11 cebola		6
11 cebolas		3
11 cenoria	26	
11 cenoria		5
11 cenorias		1
11 cenoura		1
11 cenouras		3
11 zanahoria		5

11 zanahorias		2
11 zanaoria		2
11 zanaouras		1
11 zanoira		1
11 zenhorias		1
11 zenoria		2
11 zenoura		2
11 centeo	1	
11 centeo		1
11 ceo	5	
11 ceo		5
11 ceo azul	2	
11 ceo azul		2
11 cerdeira	2	
11 cerceiras		1
11 cerezos		1
11 cerdeiral	1	
11 cereixal		1
11 cerdo	9	
11 cerdo		6
11 cerdos		3
11 cereixa	3	
11 cereixas		2
11 cerexas		1
11 cervo	9	
11 cerbo		1
11 cerbos		1
11 cervo		4
11 cervos		1
11 cierbos		2
11 céspede	12	
11 cespced		4
11 cespced		1
11 cespez		1
11 céspced		4
11 céspced		2
11 cesta	1	
11 cesta		1
11 chaira	1	
11 chaira		1
11 charca	1	
11 charca		1
11 charco	5	
11 charco		2
11 charcos		3
11 chimpín	2	
11 chimpin		1
11 chimpín		1
11 chover	1	
11 chove		1
11 chuchamel	1	
11 chucameles		1
11 chuvia	6	
11 chovia		1
11 chuvia		5
11 ciencia	1	
11 ciencia		1
11 círculo central	1	

11 circulo central		1
11 cisterna	6	
11 cisterna		6
11 cobertizo	2	
11 cobertizo		2
11 coche	1	
11 coche		1
11 cochinillo	2	
11 cochinillo		1
11 cochinillos		1
11 cocho	1	
11 cocho		1
11 codorniz	1	
11 codornices		1
11 coello	50	
11 coello		20
11 coellos		16
11 conejo		2
11 conejos		3
11 conexo		2
11 conexos		7
11 cogomelo	1	
11 cogomelos		1
11 col	1	
11 coles		1
11 coliflor	5	
11 coliflor		5
11 colleita	4	
11 colleita		2
11 cosecha		1
11 cosechas		1
11 colleitadora	5	
11 colleitadora		1
11 colleitadoras		1
11 cosechadora		1
11 cosechadoras		2
11 colleitar	2	
11 colleitar		2
11 colmea	2	
11 colmea		2
11 comer	1	
11 comer		1
11 comida	2	
11 comida		2
11 comodidade	1	
11 comodidade		1
11 cor	4	
11 colores		1
11 cor		1
11 cores		2
11 cor verde	2	
11 a cor verde		1
11 cor verde		1
11 corda	1	
11 corda		1
11 cordeiro	2	
11 cordeiro		1
11 corderos		1

11	correr	3	
	11 corren		1
	11 correr		2
11	cortacésped	6	
	11 corta césped		1
	11 cortacesped		2
	11 cortacespedes		1
	11 cortacespes		1
	11 costacésped		1
11	corte	3	
	11 corte		2
	11 cortes		1
11	corte de vacas	1	
	11 corte de vacas		1
11	cortello	2	
	11 cortello		2
11	corvo	3	
	11 corbo		1
	11 corvos		2
11	corzo	3	
	11 corzo		1
	11 corzos		2
11	cova	2	
	11 cobas		1
	11 covas		1
11	crocodilo	1	
	11 crocodilo		1
11	cuadra	3	
	11 cuadra		2
	11 cuadras		1
11	cuíña	1	
	11 colinas		1
11	cultivo	8	
	11 cultivo		1
	11 cultivos		7
11	curmán	1	
	11 curmáns		1
11	curral	1	
	11 corral		1
11	dente de león	1	
	11 dente de león		1
11	deporte	1	
	11 deporte		1
11	desbrozadora	3	
	11 desbrozadora		3
11	desconexión	1	
	11 desconexión		1
11	diversión	2	
	11 diversión		2
11	durmir	1	
	11 durmir		1
11	egua	4	
	11 egua		2
	11 hegua		1
	11 yegua		1
11	eiruga	2	
	11 oruga		1
	11 orugas		1

11 elefante	2	
11 elefante		2
11 emboladora	6	
11 emboladora		5
11 imbuladora		1
11 empacadora	5	
11 empacadora		4
11 empacadoras		1
11 enxame	1	
11 enxambres de abellas		1
11 escaravello	2	
11 escarabello		2
11 escola	2	
11 escolas		2
11 espantapaxaros	3	
11 espantapaxaros		2
11 espantapáxaros		1
11 espinaca	1	
11 espinaca		1
11 esquío	10	
11 esquio		1
11 esquios		2
11 esquío		3
11 esquíos		4
11 establo	2	
11 establo		2
11 estaca	1	
11 estacas		1
11 estanque	1	
11 estanques		1
11 estendedora	3	
11 estendedor		3
11 esterco	5	
11 esterco		3
11 estercol		2
11 estrada	1	
11 estradas		1
11 eucalipto	4	
11 eucalipto		1
11 eucaliptos		1
11 eucalíptos		1
11 heucalipto		1
11 faba	1	
11 fabas		1
11 falcón	1	
11 hacon		1
11 familia	1	
11 familia		1
11 familiar	1	
11 familiares		1
11 felicidade	4	
11 felicidade		1
11 felicidade		2
11 felizidade		1
11 fento	5	
11 fentos		2
11 fieito		1
11 fieitos		1

11 fientos		1
11 feo	1	
11 heno		1
11 ferramenta	1	
11 ferramentas		1
11 fertilizante	3	
11 fertilizante		3
11 festas	1	
11 festas		1
11 figo	6	
11 figos		2
11 higo		1
11 higos		2
11 igos		1
11 fiúncho	1	
11 fiuncho		1
11 flor	118	
11 flor		8
11 flores		104
11 frores		6
11 florecer	1	
11 florecer		1
11 fogar	1	
11 fogar		1
11 fogueira	1	
11 fogata		1
11 folla	17	
11 folla		4
11 follas		11
11 hoja		1
11 hojas		1
11 fonte	4	
11 fontes		4
11 formiga	8	
11 formiga		5
11 formigas		3
11 fouce	1	
11 hoz		1
11 fouciño	1	
11 fouciño		1
11 fraga	1	
11 fragas		1
11 framboesa	2	
11 frambuesas		2
11 fresa	8	
11 freisas		1
11 fresas		7
11 fresa silvestre	1	
11 fresas silvestres		1
11 fresadora	9	
11 fresadora		9
11 fresal	1	
11 fresal		1
11 frío	2	
11 frío		2
11 froita	21	
11 froita		4
11 froitas		8

11 fruta		6
11 frutas		3
11 froito	6	
11 froito		1
11 froitos		4
11 frutos		1
11 froito do bosque	2	
11 froitos do bosque		1
11 frutos do bosque		1
11 furón	1	
11 furón		1
11 fútbol	4	
11 fotboall		1
11 futbol		2
11 fútbol		1
11 futbolista	1	
11 futbolistas		1
11 gadaña	3	
11 gadaña		2
11 heguadaña		1
11 gaivota	2	
11 gavotas		2
11 galiña	51	
11 galiña		19
11 galiñas		27
11 gallinas		4
11 galliñas		1
11 galiñeiro	2	
11 galiñeiro		1
11 galiñeiros		1
11 galo	9	
11 gallos		1
11 galo		5
11 galos		3
11 gandeiro	4	
11 ganadeiro		2
11 gandeiro		2
11 gandería	22	
11 ganaderia		3
11 ganadería		2
11 gandaría		2
11 gandaría		11
11 gandería		1
11 gandería		3
11 gando	5	
11 ganado		2
11 gando		3
11 ganso	1	
11 gansos		1
11 garaxe	1	
11 garaxe		1
11 gato	18	
11 gato		10
11 gatos		8
11 golf	3	
11 golf		3
11 gorrión	1	
11 gorrións		1

11 gota de rocío	1	
11 gota de rocío		1
11 grade	1	
11 jrade		1
11 granero	1	
11 granero		1
11 granxa	28	
11 granja		5
11 granjas		2
11 granxa		14
11 granxas		7
11 granxeiro	9	
11 granjero		3
11 granjeros		1
11 granxeiro		4
11 granxero		1
11 grelo	2	
11 grelos		2
11 grilo	5	
11 grillo		1
11 grillos		2
11 grilos		2
11 guante	1	
11 guantes		1
11 guinda	1	
11 guinda		1
11 gusano	5	
11 gusano		2
11 gusanos		3
11 hacha	1	
11 acha		1
11 hamaca	1	
11 amaca		1
11 hámster	1	
11 hamster		1
11 herba	159	
11 cespced		1
11 erba		1
11 erva		1
11 ervas		1
11 herba		122
11 herbas		2
11 herva		13
11 hierba		15
11 hierva		2
11 hérba		1
11 herba aromática	1	
11 herbas aromáticas		1
11 herba seca	3	
11 erba seca		1
11 herba seca		2
11 hierbaxo	1	
11 hierbaxos		1
11 hilerador	1	
11 ilerador		1
11 horquilla	2	
11 orquilla		2
11 hórreo	8	

11 horeo		2
11 horreo		6
11 horta	32	
11 horta		15
11 hortas		1
11 horto		7
11 hortos		1
11 huertas		1
11 huerto		5
11 ortas		1
11 orto		1
11 hortaliza	2	
11 hortaliza		1
11 hortalizas		1
11 hortensia	2	
11 hortensias		1
11 orténsia		1
11 ilusión	1	
11 ilusión		1
11 industria	1	
11 industria		1
11 insecto	21	
11 insecto		2
11 insectos		19
11 invernadoiro	6	
11 imbernadoiro		1
11 invernadeiros		1
11 invernadoiro		3
11 invernadoiros		1
11 irmá	1	
11 irmás		1
11 John Deere	1	
11 Joon Dhere		1
11 kiwi	2	
11 kiwi		2
11 kiwieiro	1	
11 kiwieiro		1
11 la	1	
11 la		1
11 labrego	1	
11 labrego		1
11 lácteo	1	
11 lacteos		1
11 lagarto	1	
11 lagarto		1
11 lago	7	
11 lago		6
11 lagos		1
11 lagoa	10	
11 lagoa		9
11 lagoas		1
11 lanterna	2	
11 lanterna		1
11 linternas		1
11 laranxa	14	
11 laranxa		6
11 laranxas		4
11 naranja		1

11	naranxa		2
	11 naranxas		1
11	laranxeira	13	
	11 laranseiro		1
	11 laranxeira		1
	11 laranxeiras		1
	11 laranxeiro		5
	11 laranxeiros		1
	11 laranxo		1
	11 naranjo		1
	11 naranxo		2
11	lareira	1	
	11 lareira		1
11	larva	1	
	11 larba		1
11	lebre	4	
	11 lebre		2
	11 lebres		2
11	legume	1	
	11 legumbres		1
11	leite	4	
	11 leche		1
	11 leite		3
11	leiteira	1	
	11 leiteira		1
11	leituga	29	
	11 lechuga		5
	11 lechugas		2
	11 leituga		20
	11 leitugas		2
11	león	1	
	11 leon		1
11	libélula	1	
	11 libélulas		1
11	liberdade	1	
	11 libertad		1
11	limoeiro	15	
	11 limoeiro		8
	11 limoeiros		2
	11 limoneiro		4
	11 limonero		1
11	limón	12	
	11 limon		2
	11 limón		6
	11 limóns		3
	11 limós		1
11	lique	5	
	11 liques		5
11	lirio	1	
	11 lirios		1
11	llama	2	
	11 llama		2
11	lobo	10	
	11 lobo		7
	11 lobos		3
11	lombriga	4	
	11 lombrices		1
	11 lombriga		1

11 lombriz		1
11 lombrizes		1
11 luz	1	
11 luz		1
11 maceira	12	
11 maceira		2
11 maciñeira		1
11 manzaneiro		1
11 manzano		4
11 manzanos		1
11 mazaeiros		1
11 mazeira		1
11 maziñeiro		1
11 maceteiro	1	
11 maceteiros		1
11 machada	1	
11 hachada		1
11 madeira	5	
11 madeira		3
11 maderá		2
11 madrigueira	1	
11 madrigueira		1
11 maínzo	7	
11 mainzo		1
11 maiz		4
11 maíz		2
11 maizal	1	
11 maizal		1
11 mandarina	2	
11 mandarina		1
11 mondarina		1
11 mango	1	
11 mango		1
11 mangueira	2	
11 mangueira		1
11 manguera		1
11 mantel	1	
11 mantel		1
11 máquina de colleitar	1	
11 maquina de cosechar		1
11 mar	1	
11 mar		1
11 margarida	29	
11 margarida		11
11 margaridas		6
11 margarita		5
11 margaritas		7
11 mariposa	13	
11 mariposa		3
11 mariposas		10
11 mariquita	2	
11 mariquitas		2
11 marmota	1	
11 marmota		1
11 marrón	1	
11 marrón		1
11 martelo	1	
11 martelo		1

11 matoxo	1	
11 matoxos		1
11 mazá	27	
11 manzana		1
11 manzanas		1
11 manzas		1
11 maza		4
11 mazas		6
11 mazá		4
11 mazás		10
11 mazaroca	1	
11 mazorca		1
11 medrar	1	
11 medrar		1
11 mel	7	
11 mel		7
11 melocotoeiro	1	
11 melocotoneiro		1
11 melocotón	2	
11 melocotón		2
11 melón	2	
11 melón		2
11 menta	1	
11 menta		1
11 mentraste	1	
11 maldrasto		1
11 merenda	1	
11 merenda		1
11 merendeiro	3	
11 merendeiros		3
11 millo	27	
11 millo		27
11 móbil	1	
11 movil		1
11 mochila	1	
11 mochila		1
11 mollado	2	
11 mollado		2
11 montaña	14	
11 montaña		9
11 montañas		5
11 montar a cabalo	1	
11 montar a caballo		1
11 monte	8	
11 monte		6
11 montes		2
11 montón de silo	1	
11 monton de silo		1
11 mora	4	
11 mora		1
11 moras		3
11 morcego	1	
11 morcego		1
11 morriña	1	
11 morriña		1
11 mosca	4	
11 mosca		1
11 moscas		3

11 mosquito	2	
11 mosquitos		2
11 motoserra	1	
11 motoserra		1
11 moucho	2	
11 moucho		2
11 muíño	5	
11 moiño		1
11 molino		1
11 molliños		1
11 muiño		2
11 muíño de auga	1	
11 molino de auga		1
11 muíño de vento	1	
11 molino de vento		1
11 mula	2	
11 mula		2
11 muro	1	
11 muro		1
11 musgo	4	
11 musgo		3
11 musgos		1
11 nabiza	1	
11 navizas		1
11 nabo	1	
11 nabos		1
11 natureza	11	
11 natureza		1
11 natureza		10
11 nena	1	
11 nenas		1
11 neve	2	
11 neve		2
11 niño	4	
11 nidos		2
11 niño		1
11 niños		1
11 nogueira	2	
11 nogal		1
11 nogueira		1
11 noz	2	
11 noz		2
11 nube	5	
11 nube		1
11 nubes		4
11 oliva	1	
11 olivas		1
11 oliveira	2	
11 oliveira		1
11 oliveiro		1
11 ordeñar	1	
11 hordeñar		1
11 orquídea	1	
11 orquídea		1
11 ortiga	9	
11 hortigas		1
11 ortiga		2
11 ortigas		6

11 oso	5	
11 oso		4
11 osos		1
11 ourizo	4	
11 erizos		1
11 ourizos		3
11 outono	1	
11 outono		1
11 ovella	52	
11 obeja		1
11 obella		1
11 obellas		3
11 obexa		1
11 oveja		1
11 ovejas		1
11 ovella		18
11 ovellas		26
11 ovino	1	
11 ovino		1
11 ovo	6	
11 ovo		2
11 ovos		4
11 pa	10	
11 pala		9
11 pá		1
11 pai	1	
11 pais		1
11 paintball	1	
11 painboll		1
11 paisaxe	2	
11 paisaje		1
11 paisaxe		1
11 palla	7	
11 paja		1
11 palla		5
11 pallas		1
11 panal	1	
11 panal		1
11 papaia	1	
11 papaya		1
11 papoula	6	
11 amapola		2
11 amapolas		4
11 parque	7	
11 parcke		1
11 parque		4
11 parques		2
11 parra	2	
11 parra		2
11 parrulo	2	
11 parrulos		2
11 pasear	1	
11 pasear		1
11 paseo	2	
11 paseo		1
11 paseos		1
11 pasto	4	
11 pasto		3

11	pastos		1
11	pastor	2	
	11 pastor		1
	11 pastores		1
11	pataca	26	
	11 pataca		7
	11 patacas		18
	11 patatas		1
11	pato-a	4	
	11 patas		1
	11 pato		1
	11 patos		2
11	pau	1	
	11 paus		1
11	paxaro	57	
	11 pajaro		1
	11 pajaros		2
	11 pasaros		1
	11 paxaro		4
	11 paxaros		29
	11 paxáros		5
	11 pájaros		1
	11 páxaro		4
	11 páxaros		10
11	paz	1	
	11 paz		1
11	pedra	27	
	11 pedra		2
	11 pedras		24
	11 piedra		1
11	pega	1	
	11 pegas		1
11	peixe	8	
	11 peces		1
	11 peixe		1
	11 peixes		6
11	pementa	1	
	11 pimienta		1
11	pemento	8	
	11 pemento		1
	11 pementos		2
	11 pimento		1
	11 pimentos		1
	11 pimienta		2
	11 pimientos		1
11	pera	11	
	11 pera		5
	11 peras		5
	11 péras		1
11	pereira	4	
	11 perais		1
	11 peral		2
	11 pereira		1
11	pereiro	1	
	11 pereiro		1
11	perro	5	
	11 perro		2
	11 perros		3

11	persoa	4	
	11 persoas		2
	11 personas		2
11	pesca	2	
	11 pesca		2
11	pescar	2	
	11 pescar		2
11	pétalo	5	
	11 petalo		3
	11 petalos		2
11	petunia	1	
	11 petunias		1
11	pexego	1	
	11 pexego		1
11	pícnic	11	
	11 picnic		9
	11 piknick		1
	11 piknik		1
11	pico	3	
	11 pico		3
11	piña	7	
	11 piña		4
	11 piñas		3
11	piñeiral	2	
	11 pinales		2
11	piñeiro	21	
	11 pineiro		1
	11 pino		7
	11 pinos		9
	11 piñeiro		1
	11 piñeiros		3
11	piñeiro tea	1	
	11 pinoteas		1
11	piscina	1	
	11 piscina		1
11	pisón	1	
	11 pison		1
11	pistilo	1	
	11 pistilo		1
11	pita	2	
	11 pitas		2
11	pito	3	
	11 pitos		3
11	plano	1	
	11 plano		1
11	planta	34	
	11 planta		4
	11 plantas		24
	11 prantas		6
11	plantación	3	
	11 plantacion		1
	11 plantación		1
	11 prantaciós		1
11	plantar	4	
	11 plantar		4
11	plátano	3	
	11 platanos		1
	11 plátano		2

11 pobo	9	
11 pobo		4
11 pobos		1
11 pueblo		3
11 pueblos		1
11 poldro	4	
11 potros		4
11 polilla	1	
11 polillas		1
11 polo	8	
11 poliños		1
11 pollo		1
11 polo		4
11 polos		2
11 pomba	2	
11 pomba		1
11 pombás		1
11 poni	3	
11 ponis		3
11 ponte	1	
11 pontes		1
11 porcino	1	
11 porcino		1
11 porco	43	
11 porco		18
11 porcos		25
11 porco espiño	1	
11 porcoespin		1
11 porco teixo	1	
11 porco teixo		1
11 porro	1	
11 puerros		1
11 portería	3	
11 porterías		2
11 portería		1
11 pozo	2	
11 pozo		2
11 pracer	1	
11 placer		1
11 pradería	3	
11 pradeira		1
11 pradera		1
11 pradería		1
11 prado	4	
11 prado		1
11 prados		3
11 primavera	5	
11 primabeira		1
11 primaveira		1
11 primavera		3
11 primo	2	
11 primos		2
11 protexido	1	
11 protegido		1
11 purín	6	
11 purin		6
11 queixo	2	
11 queixo		1

11 queso		1
11 quica	1	
11 quicas		1
11 quiosco	1	
11 kioskos		1
11 ra	9	
11 ra		2
11 rana		1
11 ranas		1
11 ras		3
11 rá		1
11 rás		1
11 rabaño	2	
11 rabaños		1
11 rebaño		1
11 raíz	4	
11 raiz		1
11 raíces		1
11 raíz		2
11 rama	6	
11 ramas		6
11 raposo-a	11	
11 raposa		1
11 raposo		9
11 raposos		1
11 rastrillo	7	
11 rastrillo		6
11 rastrillos		1
11 rata	2	
11 rata		2
11 rato	16	
11 rato		2
11 raton		1
11 ratons		1
11 ratos		9
11 ratón		2
11 rátos		1
11 rato de campo	1	
11 ratón de campo		1
11 ravo	2	
11 rabanitos		1
11 rabano		1
11 recolleita	1	
11 recolleita		1
11 recoller	1	
11 recoller		1
11 recordo	1	
11 recordos		1
11 rede	2	
11 rede		1
11 redes		1
11 regadeira	3	
11 regadeira		2
11 regadera		1
11 regar	3	
11 regar		3
11 regato	1	
11 regatos		1

11 rego	3	
11 rego		3
11 relax	1	
11 relax		1
11 relaxación	1	
11 relaxación		1
11 remolacha	2	
11 remolacha		2
11 remolque	6	
11 remolque		6
11 repolo	2	
11 repolo		2
11 residencia	1	
11 residencias		1
11 respirar aire fresco	1	
11 respirar aire fresco		1
11 restrelo	2	
11 rastrelo		2
11 riachuelo	1	
11 riachuelo		1
11 río	44	
11 río		5
11 rios		8
11 río		18
11 ríos		13
11 roble	4	
11 roble		1
11 robles		3
11 rocha	2	
11 rochas		2
11 romeu	2	
11 romero		2
11 rosa	24	
11 rosa		10
11 rosa vermella		1
11 rosas		13
11 rotativa	1	
11 rotativa		1
11 roupa cómoda	1	
11 roupa cómoda		1
11 rúa	1	
11 rúas		1
11 rugby	1	
11 rugbi		1
11 rulo de herba seca	1	
11 rulos de herba seca		1
11 sacha	1	
11 sacha		1
11 sacho	8	
11 sacho		8
11 salgueiro	1	
11 sauce		1
11 saltamontes	4	
11 saltamontes		4
11 saltar	2	
11 saltar		2
11 sapo	2	
11 sapos		2

11	sebe	1	
	11 setos		1
11	seco	1	
	11 seco		1
11	segador	1	
	11 segador		1
11	segadora	18	
	11 segadora		17
	11 segadoras		1
11	segar	1	
	11 segar		1
11	seixo	1	
	11 seixo		1
11	sementadora	2	
	11 sementadora		2
11	sementar	7	
	11 sembrar		2
	11 sementar		5
11	semente	12	
	11 semente		2
	11 sementes		4
	11 semilla		4
	11 semillas		2
11	sementeira	1	
	11 siembra		1
11	sendeiro	1	
	11 sendeiro		1
11	sequoia	1	
	11 secuoia		1
11	serpe	3	
	11 serpe		1
	11 serpes		2
11	serra	1	
	11 serras		1
11	seta	5	
	11 seta		1
	11 setas		4
11	silencio	1	
	11 silencio		1
11	silva	7	
	11 silbas		2
	11 silvas		5
11	silveiro	1	
	11 silveiro		1
11	socavón	1	
	11 socavón		1
11	sol	10	
	11 sol		10
11	soleado	1	
	11 soleado		1
11	souto	1	
	11 soto		1
11	talo	1	
	11 talo		1
11	tartaruga	1	
	11 tartaruga		1
11	tella	1	
	11 tella		1

11 tenda de acampada	1	
11 tendas de acampá		1
11 tenis	1	
11 tennis		1
11 tenreiro	1	
11 tenrero		1
11 térmite	1	
11 termitas		1
11 terra	53	
11 terra		48
11 terras		2
11 tierra		3
11 terreo	3	
11 terreno		1
11 terreo		1
11 terreos		1
11 tesoiras	2	
11 tesoiras		2
11 tesoiras de podar	2	
11 tesoiras de podar		1
11 tixeiras de podar		1
11 tigre	1	
11 tigre		1
11 tomate	27	
11 tomate		15
11 tomates		12
11 tormenta	1	
11 tormenta		1
11 toupa	17	
11 topo		3
11 topos		11
11 toupas		3
11 toupeira	1	
11 toupeira		1
11 touro	9	
11 toro		3
11 toros		6
11 toxo	9	
11 toxo		1
11 toxos		8
11 tractor	54	
11 tractor		38
11 tractores		12
11 trator		3
11 tratores		1
11 tranquilidade	6	
11 tranquilidad		1
11 tranquilidade		5
11 trevo	1	
11 trebol		1
11 trigo	22	
11 trigo		22
11 tronco	5	
11 tronco		2
11 troncos		3
11 tulipán	11	
11 tulipan		1
11 tulipanes		1

11 tulipans		4
11 tulipas		1
11 tulipán		2
11 tulipáns		2
11 uva	5	
11 uva		1
11 uvas		4
11 vaca	101	
11 baca		2
11 bacas		3
11 vaca		48
11 vacas		48
11 val	1	
11 valles		1
11 valla	7	
11 vallas		7
11 veado	1	
11 venado		1
11 veciño	1	
11 veciños		1
11 velutina	1	
11 abelutina		1
11 vento	1	
11 vento		1
11 verán	1	
11 verano		1
11 verde	10	
11 verde		10
11 verdura	11	
11 verdura		4
11 verduras		7
11 verme	3	
11 berme		1
11 verme		2
11 vexetación	1	
11 vexetación		1
11 vexetal	2	
11 vexetais		2
11 vida	1	
11 vida		1
11 vide	1	
11 vide		1
11 vila	2	
11 vilas		2
11 violeta	4	
11 violeta		3
11 violetas		1
11 xabaril	25	
11 jabalis		1
11 jabalí		2
11 jabalís		1
11 javalis		1
11 xabali		3
11 xabalis		1
11 xabalí		1
11 xabalís		1
11 xabaril		2
11 xabarins		2

11 xabaris		1
11 xabarín		5
11 xabaríns		2
11 xabarís		1
11 xavaril		1
11 xacinto	1	
11 xacintos		1
11 xardín	12	
11 xardin		3
11 xardín		2
11 xardín		7
11 xardineiro	2	
11 xardineiro		2
11 xardinería	2	
11 xardinaría		1
11 xardineria		1
11 xasmin	1	
11 jazmin		1
11 xente	2	
11 xente		2
11 xente paseando	1	
11 xente paseando		1
11 xeranio	1	
11 xeranos		1
11 xerminar	1	
11 xerminar		1
11 xesta	1	
11 xestas		1
11 xirafa	2	
11 jirafa		1
11 xirafa		1
11 xirasol	7	
11 girasol		2
11 xirasois		4
11 xirasol		1
11 xoaniña	10	
11 xoaniña		4
11 xoaniñas		6
11 xogar	6	
11 xogar		6
11 xogo	2	
11 xogos		2
11 xudía	1	
11 xudias		1
11 xugo	1	
11 xugo		1
11 zapato cómodo	1	
11 zapatos comodos		1
11 zorro	8	
11 zorro		7
11 zorros		1
11 zurullo	1	
11 zurullo		1